

47. møde

Torsdag den 23. januar 1997 kl. 10.00

Dagsorden

1) Forespørgsel nr. F 15:

Forespørgsel til statsministeren og socialministeren [om målsætningen for udviklingen af det danske velfærdssamfund].

Af Bruno Jerup (EL) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/10 96).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 123:

Forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver.

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 11/12 96).

3) Første behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Kommunalbestyrelsens ansvar for hjemmehjælperens berigelsesforbrydelser).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.

(Fremsat 10/12 96).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 135:

Forslag til lov om ændring af jordkøbsloven og planloven. (Regionale jordkøbsnævn).

Af fødevareministeren (Henrik Dam Kristensen).

(Fremsat 15/1 97).

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod transport af farligt gods gennem tunnelen under Storebælt.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Fremsat 17/12 96).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 131:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg. (Ophævelse af valgret og valgbarhed for andre udlændinge end statsborgere fra nordiske lande og EU-lande).

Af Aage Brusgaard (FP) og Poul Nødgaard (DF) m.fl.

(Fremsat 18/12 96).

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Medlemmer af Folketinget Henning Gjellerød og Elisabeth Arnold har meddelt mig, at de på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, fra og med den 28. januar 1997 og om, at stedfortræderne må blive indkaldt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel nr. F 15:

Forespørgsel til statsministeren og socialministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om målsætningen for udviklingen af det danske velfærdssamfund?«

Af Bruno Jerup (EL), Jette Gottlieb (EL) og Frank Aaen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 3/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/10 96).

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Jeg kan ikke se nogle af de ministre, der skal svare, til stede i øjeblikket. – Så, nu er der i hvert fald én minister til stede. Tak.

Begrundelse

Bruno Jerup (EL):

Når vi fra Enhedslistens side har stillet den her forespørgsel til statsministeren og til socialministeren, er det, fordi vi er af den opfattelse, at velfærdssamfundet og velfærdssamfundets fremtid er ét af de allervigtigste politiske og samfundsmæssige spørgsmål, som findes.

Stort set alle partier og regeringen melder sig jævnlige på banen med synspunkter på velfærd og velfærdsproblematikker, og derudover diskuteres der i mange andre sammenhænge blandt de politiske miljøer, i litteratur, i pressen og blandt forskere, hvordan velfærdssamfundet skal udvikle sig.

Det bekymrer sikkert mange mennesker i dette land, om det politiske system i virkeligheden har en skjult dagsorden, der handler om at afvikle velfærdssamfundet i stedet for at gøre det, som er nødvendigt: at udvikle velfærdssamfundet til et stadigt højere niveau.

For Enhedslisten er det vigtigt, at vi alle sammen erkender det fælles ansvar, vi har for hinanden. Vi er alle sammen svage og stærke i perioder af vores liv. Derfor har vi alle sammen i perioder brug for hjælp, praktisk eller økonomisk.

Det er desværre ikke den sociale omsorg, der har stået mest i centrum de sidste 15-20 år, hvor vi igen og igen har set nedskæringer og stramninger på mange af de grundlæggende velfærdsydelse. Vi ved, at socialministeren planlægger ny lovgivning på både bistands- og pensionsområdet og ser desværre også i de oplæg, der indtil nu har været fremme, tegn på stramninger og nedskæringer.

Samtidig har vi noteret os, at repræsentanter for regeringspartierne ved flere lejligheder har givet udtryk for, at velfærdssamfundet skal bevares. Derfor ser vi frem til at høre, hvilke visioner regeringen har for udviklingen af velfærdssamfundet – både de overordnede positioner og mere konkrete ideer. Vi ser naturligvis også frem til at høre de øvrige folketingspartiers synspunkter.

Dette er meget vigtigt, specielt når befolkningen f.eks. ved et kommende valg skal tage stilling til en fremtidig udvikling af det her land, og med de ord vil jeg så give ordet til de to ministre for en besvarelse af forespørgslen.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Ja, det er altså formanden, der giver ordet, hr. Bruno Jerup, men jeg vil gerne give ordet til statsministeren for besvarelse af forespørgslen.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne sig tak til formanden for ordet og hæfte mig ved forespørgslens meget centrale problemstilling:

»Hvad kan regeringen oplyse om målsætningen for udviklingen af det danske velfærdssamfund?« Hvor vil vi egentlig hen? Hvor går vi hen, du – som det jo hedder i et populært indslag gennem de senere år.

Jeg tror, at hvis man skal finde ud af, hvor man skal bevæge sig hen, er det godt at vide, hvor man er, og det er godt at vide, hvad der er stærkest i vores velfærdssamfund: hvad der ikke skal opgives, hvad der skal kæmpes for, hvad der er bedst, og hvad der måske skal fornyes og forbedres.

Jeg vil gerne slå fast til at starte med, for det er der ofte konfusion og flimmet om: Det danske velfærdssamfund er en succeshistorie. Den danske velfærdsmodel, den danske vej er en succes. Det er en unik konstruktion, og jeg synes, det er lidt trættende af og til at høre, hvordan det danske velfærdssamfund bliver rakkert ned rent ud sagt.

Så er der det i vejen, og så er der det i vejen, og så er der det i vejen. En gang imellem kniber det med at se skoven for alle de små træer, der har så travlt med at markere sig med det ene og det andet og det tredje kritikpunkt i forhold til velfærdssamfundet.

Hæver vi os et øjeblik over de daglige politiske trakasserier, når vi til den konklusion, at dette samfund, Danmark, sammenlignet med andre lande er et godt samfund, er et velfærdssamfund.

Og det er jo derfor ingen tilfældighed, at danskerne i vid udstrækning bakker det samfund op, for vi har bygget på de mest fundamentale bastioner, man kan bygge på, nemlig at ethvert menneske i vores land skal have muligheder, alene i kraft af at det er et menneske, ikke muligheder i kraft af at de er særlig velbemidlede eller særlig kortbemidlede, men alene i kraft af at det er et menneske. Muligheder for alle skal der være.

Personlig frihed for den enkelte skal der også være, og social tryghed og omsorg for de svage, det er det, vi vil kendes på. Rettigheder og pligter for os alle sammen høj eller lav, sådan skal det være.

Og fælles finansiering, fordi fælles finansiering af vores samfund også er lig med fælles interesse, giver her et velfungerende samfund. Så enkelt er det i virkeligheden. Der skal være lige muligheder for alle for adgang til uddannelse, til arbejde. Når man er syg, skal det ikke kun hænge på, om tegnebogen er tyk eller tynd.

Der skal være de samme rettigheder til sunde boliger og til et rent miljø, for de samme rettigheder og pligter giver netop det enkelte menneske den størst mulige frihed til at vælge sit liv og sin egen tilværelse.

Velfærdssamfund – at færdes vel gennem livet er det, det handler om. At politikerne kender deres opgave, og at samfundet og os alle sammen hver især kender vores.

Men er det ikke blevet for dyrt, velfærdssamfundet? Kan det klare sig? Ja, se det er jo det spændende: at netop det, at det er et trygt samfund på en række områder, gør, at det også er det stærkeste samfund: At der faktisk ikke er modsætning mellem det at have et ordentligt samfund som vort og så have et meget stærkt samfund i den hårde internationale konkurrence, i den økonomisk benhårde konkurrence.

Derfor spiller uddannelse og dygtiggørelse så stor en rolle for os i Danmark. Det har det altid gjort, og det skal det også vedblive at gøre i de år, der står foran os.

Vi har skabt et samfund med ægte social tryghed. Det er under forandring i disse år, men det fundamentale er der. Og jeg har personlig aldrig troet på, at utryghed fik det bedste frem i folk. Jeg har altid troet på, at den rigtige form for tryghed som springbræt fik det bedste frem i folk.

De hovedprincipper vil også i fremtiden være ledetråden for regeringens arbejde med den stadige fornyelse og udvikling af velfærdssamfundet.

Danmark har den stærkeste økonomi i Europa sammen med Luxembourg og sammen med Irland. En stærk økonomi er også et grundlæggende fundament for velfærdssamfundets videreudvikling. Det er jo forudsætningen for det hele, og derfor vil en stærk økonomi også fortsat være det grundlæggende spor, denne regering vil bevæge sig ad.

Den øgede internationalisering, den frådende internationale konkurrence skal gribes – ikke defensivt, men offensivt ved at dygtiggøre os på alle felter. Danmark har i dag en enestående god økonomisk udvikling. Sammenlignet med hvordan verden så ud for 3-4 år siden, er vi i en dramatisk anderledes situation.

Inflationen er blandt de laveste, betalingsbalancestillingen i forhold til udlandet blandt de stærkeste. Vi får balance på de offentlige finanser ved udgangen af i år. Vi står stærkere på beskæftigelsesfremgangen: 85.000 nye job har vi fået skabt gennem de seneste 3 år.

Arbejdsløsheden er faldet med over 130.000 mennesker – men så er de gået på uddannelsesorlov: Jo, men hvad er der i vejen med at gå på uddannelsesorlov i stedet for passivt at modtage arbejdsløshedsdagpenge? Jamen så er de måske også gået på børnepasningsorlov: Ja, men hvad er der i vejen med at gå på børnepasningsorlov? Det giver plads for, at andre kan komme ind i perioden.

Vi har gennemført en række reformer på arbejdsmarkedet. Vi har kombineret det med en målrettet, stærk økonomisk politik. Resultat: halvering af langtidсарbejdsløsheden. Resultat nr. 2: at ungdomsarbejdsløsheden er på sit laveste siden 1970'erne – ja, siden vi overhovedet fik ungdomsarbejdsløshedsstatistik i Danmark.

Det er kun en frustreret opposition, der har noget at udsætte på det, og det forsøger den jo i hvert fald stadig på.

Udvikling, fornyelse og kvalitet i velfærdssamfundet er vores fortsatte reformarbejde for regeringens vedkommende. Udvikling, fornyelse og kvalitet. Det er den vej, der skal fortsættes på et sundt økonomisk, strategisk grundlag.

Derfor skal reformarbejdet fortsætte, både når det gælder lovgivningen, men – og det er mindst lige så vigtigt – også når det gælder det praktiske, når det gælder holdningsændringer, når det gælder utraditionelt samarbejde.

At forny og forandre handler ikke alene om lovgivning, men handler også om andet end paragraffer. Vi ved jo, at befolkningen og virksomhederne, menneskene på arbejdsmarkedet, ikke alene stiller krav til omfanget af den offentlige service, men også til kvaliteten af den offentlige service.

Jeg er ikke blind for, og regeringen er ikke blind for, at der er for mange eksempler på, at mennesker, som har svaret enhver sit igennem mange år med hårdt arbejde både for den ene og den anden ægtefælle, når ulykken pludselig

indtræder med sygdom eller andet, så oplever, at samfundet ikke leverer, hvad det skal levere – at det bliver en chokoplevelse for den enkelte at møde den offentlige sektors service. Sådan skal det ikke være.

Der skal ikke gå så lang tid, indtil man får afgjort sin sag. Det skal ikke være sådan, at der skal gå år, inden man får afgjort, om man kan få erstatning fra en arbejdsskadeforsikring. Der skal ikke være så stort et bureaukrati for at få sin kørestol som handicappet. Det skal være enkle. Der skal være mindre emsighed og mere omsorg i forhold til vores mennesker. Kvaliteten skal i centrum.

Jeg ved godt, at det er en stor ambition. Vi ved også godt, at det ikke er den store gyldne overskrift i 6-sekunders tv-demokrati, vi taler om her. Det er noget andet. Det er sejt, vedvarende arbejde for at løfte kvaliteten i vores offentlige sektor. Og det kræver et sejt, vedvarende samarbejde med alle aktører, mellem kommuner og stat, mellem kommuner og amter, mellem arbejdsmarkedets parter, mellem familierne: alt spiller en afgørende rolle, hvis den kvalitetsfornyelse skal løftes.

Det gælder på sygehusområdet, hvor målet er bedre kvalitet, mere service, kortere ventetider – alt sammen til gavn for patienterne. Sygehusene skal være bedre til at samarbejde, amterne skal være bedre til at samarbejde. Vi kan jo ikke være specialister på alle landets sygehuse i det hele. Bedre specialefordeling, bedre samarbejde på tværs af grænserne, tidligere markeringer, service, kortere ventetid i forhold til menneskers naturlige behov for at blive passet, plejet, behandlet så tidligt som muligt.

Også et nyt og anderledes samarbejde mellem amter og kommuner, når det gælder de ældre mennesker og deres naturlige, daglige omgivelser. Hvorfor skal man rives ud af sin dagligdag på et plejecenter for at få en medicinsk behandling på et sygehus, hvis vi kunne tænke utraditionelt og klare den medicinske behandling i tilknytning til den ældres daglige omgivelser.

Vi skal arbejde mere målbevidst, når det gælder det sociale område. Vi skal ikke misforstå velfærdssamfundets inderste kerne – vil jeg også gerne sige til SF – vi skal ikke ud i en konkurrence om, hvem der kan betale de højeste ydelser. Vi skal ud i en ædel kappestrid om, hvem der kan sikre, at så få mennesker i vores land som overhovedet muligt bare passivt bliver henvist til et passivt liv.

Og derfor skal vi også være modige og nytænkende, når det gælder revision af vores førtidspensionsordning, ikke for at skære ned – det er jo ikke det, det drejer sig om – men for at sætte mennesker i gang.

Ud over disse initiativer vil regeringen selv sagt – også når det gælder det nye århundrede – i disse år sætte målbevidst på dygtiggørelse og på, at informationssamfundet ikke bidrager til nye kløfter i befolkningen, men bidrager til løft, til konkurrence, til styrke.

Det er blevet sagt så mange gange, at i de blindes rige er den enøjede konge. Sådan skal det ikke være hos os i Danmark.

Informationssamfundet skal lige fra folkeskolealderen være til gavn for os alle og styrke vores viden som led i vores dygtiggørelse og vores livslange uddannelse. Og gennem en styrkelse af danskernes dygtiggørelse og kvalifikationer vil vi klare os i den internationale konkurrence.

Derfor må jeg også afslutningsvis tilbagevise dem, der indimellem lidt foragteligt taler om de mange på overførselsindkomster. Ærlig talt: Jeg bidrager ikke til, at der skal opbygges dårlig samvittighed for dem, der får folkepension, eller dem, der går på efterløn. Det har regeringen ingen intentioner om.

Må jeg ikke minde om, at antallet af mennesker på overførselsindkomster steg fra det tidspunkt, K.K. Steincke indførte socialreformen i Danmark. Er det nu ikke på tide, at vi også begynder at diskutere de her ting ordentligt og lige ud af posen, så mennesker i Danmark kan forstå det og har tillid til os?

Det, der er problemet, er ikke, at folkepensionen er der, eller at efterlønnen er der. Det, der er opgaven, er at gøre vores arbejdsmarked endnu mere menneskeligt, så også mennesker, der er nået frem til 60-års-alderen, har lyst til og mulighed for at være der længere. Det drejer sig om en ny seniorpolitik på arbejdsmarkedet, som parterne har pligt til, og som vi har pligt til at hjælpe til med. Det er vejen at gå.

Stadig flere mennesker i arbejde. Ethvert menneske, der ikke kan fungere mere end 70 pct., kan jo også yde en indsats. Stadig flere mennesker i arbejde er velfærdssamfundets afgørende overlevelsesgaranti.

Det skal også fortsat være trygt at færdes alle steder i Danmark, og derfor har regeringen jo også konsekvent taget fat på en bekæmpelse af volden i alle dens former og kriminaliteten lige så. Mere end det er gjort i 1980'erne. Ressour-

cerne er blevet sat ind. Sådan skal det fortsat være.

Jeg har villet give dette sammenfattende billede af vores velfærdssamfunds stadie og udviklingsmuligheder, og jeg synes, forespørgeren har taget et godt initiativ.

Essensen er, at vi skal ruste det enkelte menneske i Danmark til forandring på et trygt grundlag. For det har vist sig at være uden konkurrence i de lande, vi kan sammenligne os med. Vi skal være forrest med positive ændringer på arbejdsmarkedet, i teknologien, i uddannelsessystemerne, i velfærdssamfundet. Vi skal lære systemerne at arbejde sammen, ikke at afskærme sig fra hinanden.

Må jeg slutte her med et ønske om en god debat i dag – også en debat, der bærer præg af en vis stolthed over vores velfærdssamfund. Det er ikke så ringe endda. Og hvis man har sin stolthed og sin målbevidsthed, så kan man også klare sig både som politiker og som befolkning i et samfund, der, som jeg sagde det før, har vist sin bæredygtighed.

Socialministeren (Karen Jespersen):

I debatten om velfærdssamfundet støder man tit på den holdning, at en bevarelse af velfærdssamfundet er i modstrid med det at have en sund, stærk økonomi. Det er et synspunkt, jeg er helt uenig i.

Det er rigtigt, at Danmark selvfølgelig har problemer med hele tiden at have styr på økonomien, men vi kan jo se i de senere år, at det kan lykkes, og det er gået klart bedre.

Men det er jo et vilkår, vi deler med andre lande i Europa, i den vestlige verden, at vi er ude for en benhård konkurrence på det internationale marked – en konkurrence, der bliver hårdere og hårdere. Men det er min klare vurdering, at Danmark takket være sit velfærdssamfund i virkeligheden er bedre rustet til at møde udfordringerne på verdensmarkedet i konkurrence med andre lande.

Og hvorfor er det så det? Jo, det er det, fordi jeg mener, at der er en meget tæt sammenhæng mellem det, at når man oplever, at man giver noget til et fællesskab, til et samfund, så får man også samtidig noget igen. Det er jo lige præcis det, der er tilfældet i et velfærdssamfund som det danske.

Det er, at borgerne har en langt større tryghed end i mange andre lande for, at de kan blive behandlet, når de er syge, at de kan få deres børn uddannet, uanset hvad socialgruppe de

kommer fra, og at de kan få en ordentlig pleje og omsorg, når de bliver ældre. Det betyder, at man oplever, at det fællesskab, som samfundet er, også er et fællesskab for en selv – at man får noget ud af det fællesskab. Og derfor er man også langt mere villig til at yde en indsats på sin arbejdsplads og i sit lokalsamfund.

På den måde mener jeg, at man i et velfærdssamfund som det danske er langt bedre rustet til at møde de udfordringer, som alle lande i verden står over for.

Derfor, når man taler om en udvikling af velfærdssamfundet og regeringens målsætning, handler det selvfølgelig også om, hvordan vi styrker og bevarer nogle af de gode elementer i det samfund, vi har, og derfor har det da også været en del af regeringens målsætning at sørge for, at der er nogle af de tilbud, som befolkningen med rette forventer:

At man kan blive behandlet på sygehusene, når man er syg, at der er plads på et plejehjem, når man ikke længere kan klare sig selv i eget hjem, at der bliver flere uddannelsespladser osv. Det er en meget fundamental del af den fortsatte udvikling af velfærdssamfundet, fordi det jo også betyder, at det er den vej, man styrker solidariteten med de svagstillede i samfundet.

Og det er jo den anden vigtige del af vores velfærdssamfund: at vi sørger for, at der er ordentlige vilkår for de svagstillede. Altså at man f.eks., på trods af at man er langvarigt ledig, stadig væk har mulighed for at beholde sin bolig og have en ordentlig bolig; at man får hjælp, hvis man er sindslidende, og hvis man har alvorlige sociale problemer. De fundamentale grundtræk i vores velfærdssamfund er en fuldstændig uomgængelig del af en videreudvikling og en bevarelse af det velfærdssamfund, vi har.

Men det drejer sig ikke kun om at bevare, det drejer sig også om at forandre og forny. Og hvorfor gør det så det? Jo, det gør det, fordi verden har forandret sig, og vi kan se det afspejle sig i nye problemer i det samfund, vi står over for.

Man kan sige, at det, der karakteriserer mennesker, der i dag har sociale problemer, og som ikke er en del af fællesskabet og føler sig udenfor, ikke så meget er mangel på materielle goder, mangel på penge – det er ikke, fordi folk har de store summer at leve for, men vi har faktisk et samfund, hvor mennesker har nogle ordentlige ydelser at leve for.

Man kunne sige, at vi er nået langt, når det gælder den ydre velfærd, men når det gælder det, man kunne kalde den indre velfærd – hvordan man har det som menneske, hvordan man har det med sit selvværd og med det at være medlem af et fællesskab – er det i virkeligheden her, vi kan se det moderne samfunds mest alvorlige sociale problemer. Det er, at man føler sig udenfor, isoleret, at man ikke er noget værd, og at der ikke er brug for én i fællesskabet, på arbejdspladsen og i lokalsamfundet. Det problem med den indre velfærd er et stærkt karaktertræk i vores moderne samfund.

Et andet forstærket – om ikke nyt, så forstærket – problem er, at netværkene i samfundet er blevet mindre. Familiene er blevet mindre, familiens indflydelse er blevet svækket, de lokale netværk er blevet svagere, noget, der også betyder større isolation og ensomhed, og at vi ikke har de netværk til at løse nogle af de problemer, som de tidligere var i stand til at løse.

Der er færre institutioner. Mennesker med problemer, sindslidende f.eks., er ikke på institutioner i samme omfang, som de var det før i tiden. De lever nu integreret i et almindeligt samfund, og det skaber så også nogle nye problemer, som vi skal være i stand til at tackle.

Vi har fået et mere decentralt samfund. Beslutningerne er fra de centrale myndigheder, fra Folketinget og regeringen i stigende grad lagt ud i lokalsamfundet, og det betyder selvfølgelig også nogle helt nye omstændigheder, der stiller nogle nye krav til den politik, vi skal føre.

Vi kan heller ikke bare blive ved med at foretage de offentlige udgifter. Der er et stærkt krav om, at vi bliver stadig bedre til at bruge de midler, vi har, på en bedre måde. Så det er nogle af de nye problemer, vi står overfor, som så også stiller nye krav til den velfærdspolitik, vi skal føre.

Og hvad er det så for nogle fornyelser og forandringer, der er brug for i velfærdspolitikken? Ja, man kan sige, at en helt overordnet målsætning er, at flere mennesker skal være i stand til at klare sig selv. Det bliver jo tit fremstillet, som om der er usædvanlig mange mennesker, der ikke kan klare sig selv i det danske samfund, og det er faktisk ikke rigtigt.

Vi har en meget høj beskæftigelsesgrad – altså der er usædvanlig mange mennesker i arbejde i Danmark – men når der er mange mennesker på overførselsindkomster, og som bliver forsørgt af det offentlige, så hænger det faktisk sammen med det nye problem, jeg pegede på, at familie

og netværk ikke i samme omfang tager sig af dem, der ikke kan klare sig selv, som de gjorde før i tiden.

Og en anden vigtig grund er jo også, at kvindernes arbejds- og erhvervsfrekvens ligesom i Norge og Sverige vel nok er den højeste i Danmark, og det påvirker selvfølgelig også kravene til det offentlige om at være med til at forsørge de borgere, der ikke kan forsørge sig selv.

Så det er rigtigt nok, at vi har mange på offentlig forsørgelse, men det er altså ikke det samme som, at vi har flere, der ikke kan klare sig selv, end andre lande. Men det skal selvfølgelig ikke ændre ved, at det er en utrolig afgørende central målsætning, at vi skal føre en politik, der betyder, at flere mennesker bliver i stand til at klare sig selv.

Og man kunne også sige, at det betyder, at vi skal være i stand til at omstille den hjælp, vi giver, fra passiv hjælp til aktiv hjælp: At det ikke er nok at give mennesker, der ikke er i arbejde og ikke kan klare sig selv, et beløb, så de kan leve for de penge, for vi ved, at det betyder, at de så nemt glider længere og længere væk fra fællesskabet og i stigende grad mister evnen til at klare sig selv, finde et arbejde, blive selvforsørgende, blive i stand til at tage et ansvar for deres eget liv.

Derfor er det så vigtigt, at vi giver en hjælp i form af aktiv hjælp, der gør mennesker bedre rustet til at klare sig selv. Det er det, vi har set i arbejdsmarkedsreformen. Det er det, der ligger til grund for en del af socialpolitikken med aktivering af mennesker på kontanthjælp, hvor vi kan se, at det betyder, at vi faktisk fastholder de menneskers evne til at klare sig selv, sådan at de kommer i arbejde og i uddannelse og væk fra offentlig forsørgelse.

Og det er en meget vigtig målsætning for regeringen: den aktive linje, der allerede har præget regeringens politik, og som vi arbejder på at fortsætte.

Senest har vi fremlagt og fået vedtaget et forslag omkring mennesker på sygedagpenge, hvor det jo tidligere har været sådan, at mange mennesker, der er langtidssyge, mister arbejds-evnen og kommer på førtidspension, hvor vi nu er ved at dreje skibet, sådan at der bliver sat en aktiv hjælp i gang på et tidligere tidspunkt med det formål at sørge for, at de mennesker kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

På samme måde er det med arbejdet for at finde skånejob: Det er også et eksempel på en bevægelse væk fra en passiv linje til en aktiv linje.

je, hvor vi siger, at de mennesker, der ikke har fuld erhvervsevne, skal altså også have mulighed for at klare sig selv i det omfang, det overhovedet er muligt.

Så det er én vigtig overskrift, når vi snakker videreudvikling af det danske velfærdssamfund: en drejning væk fra passiv hjælp til en mere aktiv hjælp.

En anden vigtig overskrift, kan man sige, der også altid har været fælles for vores holdning til velfærdssamfundet, er, at det er samfundets ansvar at hjælpe dem, der ikke kan klare sig selv, de, der har store problemer, de svagstillede. Men også her er vi nødt til at give hjælpen på en ny måde.

Hvor jeg tidligere sagde, at nogle af de nye problemer, der kendetegner vores samfund, er, at mennesker med sindslidelser, massive sociale problemer, hjemløse og andre grupper ikke længere har de institutioner, de fællesskaber, de havde før i tiden, kunne man måske nu sige, at vi er gået fra én grøft – med en meget ensartet beskyttet tilværelse for nogle mennesker – til en anden grøft med en situation for dem, hvor de skal bo i egen lejlighed og klare sig selv løsevet fra ethvert fællesskab. Og vi har kunnet se, at det betyder, at det kan de mennesker simpelt hen ikke klare.

Derfor er det et meget vigtigt krav til videreudvikling af vores velfærdspolitik, at vi udvikler det, man kunne kalde nye fællesskaber i form af bofællesskaber, hvor de, der har svært ved at klare hverdagen alene i en lejlighed, bor sammen med andre med noget omsorg og støtte, uden at vi vender tilbage til de gamle, meget ensartede og til tider formynderiske institutioner, at vi sørger for, at der er dagtilbud, steder, hvor folk kan komme og være, og hvis de bor i eget hjem, at de så har støtte og kontaktpersoner og hjælp til at få hverdagen til at fungere.

Men hele den tankegang – at vi skal styrke folks eget netværk og give dem mulighed for at indgå i nye fællesskaber i hverdagen som et led i, at de mennesker også, på trods af at de aldrig fuldt ud vil kunne klare sig selv, i stigende grad kan blive selvhjulpne – er også en meget vigtig overskrift, når vi snakker videreudvikling og fornyelse af velfærdssamfundet.

En tredje overskrift, som man kan sige altid har karakteriseret velfærdssamfundet, er en respekt for det enkelte menneske, en respekt for de individuelle behov og ønsker, det enkelte menneske har.

Men også her på det punkt er der brug for en videreudvikling. Vi kan se, at i et moderne samfund er det meget vigtigt for mennesker, at de oplever, at de har medindflydelse på deres situation og medindflydelse på de velfærdsydelser, de får tilbudt og stillet i udsigt. Man kan sige, at det tit kan være en forudsætning for, at de ydelser, vi stiller til rådighed for borgerne i et velfærdssamfund, overhovedet bliver benyttet.

Der er noget, man med sådan lidt teknikerslang kalder 80-20-problemet. Det dækker over, at man groft sagt kan sige, at de 20 pct. af befolkningen, der måske har mest brug for de offentlige ydelser, samfundet stiller til rådighed, stort set ikke bruger de ydelser, fordi de ikke føler, at de er rettet mod dem. De har svært ved at komme i kontakt med dem, og de har svært ved at bruge dem.

Vi kan se, at hvis vi skal videreudvikle vores velfærdssamfund, sådan at de 20 pct., der har mest brug for velfærdssamfundet, også drager fuld nytte af det, så er én af vejene, at vi bliver langt bedre til at give de mennesker medindflydelse på deres egen situation og på nogle af de tilbud, der bliver stillet til rådighed. Så man kan sige, at det er den fjerde overskrift for en videreudvikling af velfærdssamfundet: Øget respekt, medindflydelse til borgerne på de ydelser, der bliver stillet til rådighed.

En femte overskrift handler om, at alle har et ansvar og bør tage et ansvar. Det er jo simpelt hen et kernepunkt i et velfærdssamfund, at der er et kollektivt ansvar. Det kollektive ansvar har jo tit været udøvet via skattebilletter: Man har betalt til fællesskabet via sin skat og på den måde sørget for, at andre mennesker, der ikke kunne klare sig selv, hvis de var syge, gamle, havde andre problemer, skulle uddannes osv., kunne få den nødvendige hjælp.

Den form for ansvar, kollektivt ansvar, fælles ansvar skal vi selvfølgelig stadig væk have, og den vil stadig væk være en grundlæggende del af vores velfærdssamfund, men hvis vi skal fastholde og videreudvikle vores samfund, jamen så kræver det, at det ansvarsbegreb også bliver udviklet i langt højere grad. Når det er sådan, at de problemer, der kendetegner det moderne samfund, er, at de personer, vi gerne i højere grad skulle have integreret og gjort til en del af samfundet, er ensomme, er isolerede og ikke synes, de kan komme til at bruge deres ressourcer og deres kræfter, så løser man det jo først og fremmest ved, at vi alle sammen ude i

samfundet sørger for at inddrage de mennesker i et fællesskab.

Det nytter jo ikke noget, at vi stiller nok så mange klubber og fritidstilbud til rådighed for unge mennesker, hvis det, der er deres problem, er, at de bliver udelukket af andre unge menneskers fællesskab. Det stiller nogle særlige krav til de andre unge om, at de også er sig deres ansvar bevidst over for de unge mennesker, der har nogle problemer.

Det samme gælder for vores arbejdspladser. Hvis det er et problem, at man ikke kan få et arbejde, jamen så er det jo ikke nok, at vi laver beskæftigelsestilbud, aktiveringsordninger til de mennesker, der har brug for, at der deres ressourcer og have et arbejde. Så kræver det, at man også på den arbejdsplads, hvor man selv er, er langt mere rummelig, når man snakker ansættelsespolitik og om at lukke andre ind på en arbejdsplads. Det stiller nogle helt andre og nye og meget stærke, krævende krav til vores ansvarsfølelse, hvis vi skal sørge for, at de mennesker, der er lukket ude af samfundet, også kommer ind og får en plads.

Så når vi snakker videreudvikling af det moderne velfærdssamfund, så er kravene til, at vi alle sammen føler et medansvar for at få løst nogle af de problemer, som vi stadig væk har i vores velfærdssamfund, meget stærke og fuldstændig afgørende for, at vi er i stand til at løse dem. Derfor har det jo været vigtigt for regeringen både at sørge for at styrke virksomhedernes sociale ansvar og arbejde for, at der kommer flere skånejob. Det har været vigtigt, at vi har arbejdet for at styrke det frivillige sociale arbejde, at forbedre familiernes vilkår for at tage vare på hinanden og børnene i familierne, men det er også vigtigt, at man styrker den enkeltes ansvar.

En af de måder, man gør det på, er ved at sørge for, at det kan betale sig at arbejde, at man selv har en tilskyndelse til at tage et ansvar for sit eget liv og få et arbejde. Og mange af de omstillinger, der har været gennemført og er planlagt, når det drejer sig om de ydelser, folk får, har jo haft den målsætning, at det skal kunne betale sig at arbejde.

Alle de forskellige målsætninger for udvikling af velfærdssamfundet skal selvfølgelig ses i sammenhæng med hele den økonomiske politik, og på en række andre områder skal der selvfølgelig også stadig væk være en forstærket indsats.

Man kan sige, at socialpolitikken har vigtige forudsætninger i arbejdsmarkeds-, uddannel-

ses- og sundhedspolitikken, at der er brug for en bedre koordinering mellem kommuner og amter, at der er brug for, at pengene på alle områder bliver brugt så effektivt som muligt, så vi får noget mere for dem, at der bliver skabt råderum for nye tiltag gennem omprioriteringerne, at der bliver sikret en bedre balance imellem udgifter til overførsels- og serviceydelser, og at der er en øget kvalitet i forvaltningen i servicen til borgerne.

Man kan sige, at den samlede overskrift for en fornyelse af velfærdssamfundet er, at der er brug for alle, at alle skal have ret til og mulighed for at være med på deres måde, at det også angår os alle, at vi alle sammen har et ansvar, at vi påtager os et ansvar for at forebygge og løse de sociale problemer, der er, og at det angiver nogle vigtige grundholdninger i regeringens politik for velfærdssamfundets nutid og fremtid.

Vi skal huske, at alle er gode til et eller andet, og at de skal have mulighed for at udvikle og udnytte deres evner og kompetence, samt at vi også alle sammen på et eller andet tidspunkt kan blive svage eller svagtstillede og have brug for velfærdssamfundets hjælp. Man kan sige, at velfærdssamfundets fremtid i sidste instans afhænger af, hvorvidt vi er villige til at påtage os ansvaret for os selv og hinanden, og hvorvidt vi er villige til at udvise solidaritet med de svage iblandt os og gøre deres velfærd til en forudsætning for vores egen. Regeringen agter at gøre sit til, at vi bevarer og udvikler denne villighed.

Forhandling

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil gerne takke statsministeren og socialministeren for deres besvarelse, og jeg kan i hvert fald konstatere, at der heldigvis er en række gode elementer i ministrenes taler, som Enhedslisten kan tilslutte sig. Der er også et par elementer, som vi er mindre varme på, men det vil komme i min tale nu.

Denne debat og alle vores sociale love ville jo være ganske overflødig, hvis vi havde et samfund, som i alle forhold var socialt, og alle love var sociale i deres grundlæggende sigte, men det er jo desværre ikke tilfældet. Hvis udviklingen af de sociale budgetter var målestokken, så er der noget, der tyder på, at velfærds- og socialpolitikken er blevet et stadig mere og mere

nødvendigt element i vores samfund, hvor det offentlige udgifter til uddannelses-, social- og sundhedsområdet udgør en stadig stigende del af Danmarks bruttonationalprodukt.

Stigningen afspejler de store samfundsmæssige forandringer, der har fundet sted fra 1960'erne og frem til i dag. Mangel på arbejdskraft satte gang i byggeriet af daginstitutioner og udbygningen af dagplejen, så kvinderne i større tal kunne frigøres til arbejdsmarkedet. Omsorgen for de ældre blev flyttet fra familien til offentligt regi. Der skulle frigøres nye intelligens- og arbejdsreserver til den kapitalistiske produktion. Vi organiserede simpelt hen det tidligere forsørgersamfund på en ny måde. Arbejdsmarkedet blev åbnet for mennesker med nedsatte arbejdsevner. Der blev investeret i revalidering, omskoling og genoptræning.

I løbet af 1970'erne så en række nye sociale ordninger dagens lys i form af bistandslov, dagpengereform og efterløn. Men samtidig med disse velfærdsgvinster var der også velfærdstab. Produktionen krævede effektivitet, tempoet blev højere og højere, prisen var hurtig nedslidning og stigning i antallet af arbejdsbetingede lidelser. Årsagerne var både overbelastning og misligholdelse af sikkerhedsregler. Samtidig stillede befolkningen krav om at få del i den stigende velfærd. Samfundskagen voksede. Der blev mere til alle, men der fandt aldrig en reel omfordeling sted. Afstanden mellem de rige og den almindelige befolkning og de fattige voksede.

De sidste årtier har velfærdspolitikken skullet lappe på de skader, som massearbejdsløsheden påførte såvel fællesskabet som den enkelte i 1970'erne og 1980'erne. Den samfundsmæssige forsørgerbyrde er ikke større i dag, end den var i 1950'erne, forsørgelsen har bare skiftet karakter fra at være et individuelt privat eller familiemæssigt anliggende til at være en kollektiv, en offentlig opgave, der i modsætning til familieforsørgelsen afspejles i statsregnskabet.

Fokus har i hele debatten været, om man nu også havde råd til disse ordninger. Ingen debat kunne være mere skæv, men den slags diskussioner har det som altid sådan, at det, alle siger og har en tendens til at sige, bliver en sandhed, som er en slags lovmedessighed. Vi vil gerne fra Enhedslisten give vores bidrag til at aflive de myter om, at vi ikke har råd.

Vi står ved afslutningen af en social omstillingsproces, hvor både mænd og kvinder har deres egen indkomst enten via arbejdsmarkedet

eller via det offentlige overførselssystem. Børns uddannelsesmuligheder skal ikke afhænge af, om forældrene har penge. De ældre skal ikke være afhængige af, om de har børn, der kan forsørge dem. Det er Enhedslistens hensigt, at denne omstillingsproces, som har været i gang i to menneskealdrer i Danmark skal føres til ende, og det håber vi også er regeringens hensigt.

Det er netop velfærdssamfundets grundidé, at solidariteten bliver et fælles anliggende for alle og ikke noget, der kun vedrører familien eller dem, som har bestemte positioner i samfundet. For mange har der bag velfærdsprojektet ligget et ønske om at fremme en øget social solidaritet, økonomisk udjævning og tryghed, men de gode hensigter er kun i ringe udstrækning blevet til virkelighed. Desværre er tendensen de sidste år gået den forkerte vej i forhold til udjævning mellem folks reelle leveniveau, og det er både i forhold til indkomst og i forhold til de såkaldte gratisydelse og i forhold til lønindkomst.

I stedet for virkeliggørelse af de socialpolitiske ideer om forebyggelse, tryghed, trivsel, hurtig og tilstrækkelig hjælp fulgte den ene begrænsning, nedskæring og forringelse efter den anden. Velfærdssamfundet har været under konstant pres de sidste 10-20 år. Både de socialdemokratiske regeringer og de borgerlige regeringer i 1970'erne, 1980'erne og 1990'erne har gennemført en lang række konkrete nedskæringer, nogle gange med lidt forskellige begrundelser, men de, det går ud over, har nok været lige glade med indpakningen.

Fra borgerligt hold har vi også de sidste par år set et mere grundlæggende angreb på velfærdsstaten og velfærdssamfundet som idé. En stor del af de borgerliges menneskefjendske menneskesyn er allerede blevet omsat til praktisk politik. Men i de rækker hylder man jo det gamle mundheld om, at mer vil have mer. Det betyder, at enhver forringelse, som den nuværende regering laver, blot bliver mødt med et krav om endnu større forringelser fra borgerligt hold samt gentagne forslag om brugerbetaling og opgør med kollektivydelse, de såkaldte gratisydelse.

Der er ikke lige vilkår på arbejdsmarkedet. Det skaber tværtimod ulighed og social opsplitning. Arbejdsmarkedet er kun for de stærke med de rigtige kvalifikationer. I et arbejdsmarkedsræs, hvor man skal være omsvingsparat, omstillingsrobust, fleksibel, ansvarlig, have overblik og kunne klare sig i hæsblæsende tempo, er der alt for mange, der falder udenfor.

De mest udsatte henvises til et liv med dårligere økonomi, færre valgmuligheder og ringere livsudfoldelser end gennemsnittet, uanede menneskelige ressourcer sløses bort. Den enkelte mister arbejdsfællesskabet og samværet med kolleger. Alt for ofte opleves udstødning som et individuelt problem, individuel lod, den daglige overlevelseskamp bliver vævet ind i et uforståeligt net af regler, begrænsninger og umyndiggørelse. For den enkelte sættes nederlag i relief af det store flertal af befolkningen, som tilsyneladende klarer sig.

Hvis vi alle sammen skal have en chance, bliver vi nødt til at finde en ny vej. Vores fælles velfærd kan ikke bygge på en tro på, at f.eks. fuld beskæftigelse skabes ved øget vækst. Der må vi gå helt andre veje med deling af arbejde og udbygning af orlovsordningerne. Vi er alle sammen det, vi er, i kraft af vi lever i et fællesskab med andre mennesker, som vi tilvejebringer livsbetingelser sammen med. Derfor er fællesskabet forudsætningen for den enkeltes frie udfoldelse.

Der er brug for en velfærds- og socialpolitik, hvor kontrol og formynderi er en saga blot. Vi har alle sammen ressourcer og ret til at bruge dem. Det offentlige overordnede økonomiske ansvar skal være garantien for, at alle kan sikres basal tryghed. Mennesker skal ikke betragtes som et problem, fordi de i perioder af deres liv har brug for støtte til forsørgelse eller brug for pleje og omsorg. Socialpolitik er ikke en samfundøkonomisk belastning, men derimod en fornuftig samfundsmæssig investering.

De, der er henvist til at leve af offentlig forsørgelse, er i dag udsat for en ydmygende administration i forskellige kasser. Tit er det helt tilfældigt, hvilket system man har fået sin forsørgelse fra. Alligevel er der stor forskel på, hvor mange penge man får, og det er også finere at få penge fra nogle kasser end fra andre.

Danmark er et af verdens rigeste lande. Vi har råd til at sikre alle et ordentligt forsørgelsesgrundlag. Alle voksne danskere burde have ret til en garanteret mindsteindkomst, som burde gennemsyre vores sociallov som et retsprincip. Flere danskere end nogen sinde stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet. Vi har grund til at være glade for, at så mange ønsker at bidrage til samfundet.

Alle undersøgelser viser, at folk ønsker at være en del af et eller andet fællesskab, og lysten til at arbejde, også hos folk, der har været arbejdsløse meget længe, er forbløffende stor.

Samfundets svar har indtil nu været mistænkeliggørelse og ydmygende aktiveringsordninger. Vi skal give alle mennesker mulighed for at udnytte deres ressourcer. Vi har alle ret til at udfolde os arbejdsmæssigt, uddannelsesmæssigt, kulturelt og demokratisk, men med samme rettigheder.

Det er et grundlæggende lighedsprincip, som ikke handler om, at folk er ens, for det er de overhovedet ikke, men om, at de har samme ret. Lighed for loven kunne man blot kalde det og understrege, at dette princip også skal gælde i disse forhold.

Daginstitutioner og klubber betragtes primært som pasningsordninger, men de bør være pædagogiske tilbud med kvalitet, som alle børn har ret til. Pleje og omsorg for ældre, for de handicappede og for de udstødte skal være en naturlig ting i et velfærdssamfund. Vi har alle i perioder brug for støtte og hjælp. Det skal være en ret, ikke noget, man ydmygende skal bede om.

Kollektive løsninger er det modsatte af ensretning. Mennesker og menneskelige fællesskaber er kulturelt forskellige. Et selvforvaltende liv i et socialt bæredygtigt samfund kan antage mange former. Deres mangfoldighed er en rigdom. Derfor er kollektivitet garanti for sociale rettigheder og et redskab til udvidelse af de personlige udfoldelsesmuligheder. Om rammerne for disse kollektive ordninger er samlet i en eller flere love, er ikke det allermost afgørende, men kan måske godt af andre grunde være praktisk. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at alle disse ydelser, hvad enten det er serviceydelser, eller det er overførselsindkomster, er det mest afgørende redskab til levefodsudligning, som vi har i det her samfund for øjeblikket. Som det fremgår af finansredegørelsen for 1996, er overførselsindkomsterne og de kommunale og amtslige serviceydelser de mest effektive udligninger og endnu mere effektive end skattesystemet.

Enhedslisten har et klart mål: at videreudvikle det eksisterende velfærdssystem i en stadig mere solidarisk og socialretlig retning. Nogle af de elementer, som vi mener Folketinget bør tage fat på, er gennemførelse af individualprincippet i alle sociale spørgsmål, f.eks. ved, at folkepensionens størrelse ikke skal afhænge af, om man er gift eller samlevende. Det er jo absurd, at vi har et socialt princip i den nuværende lovgivning, der reelt opfordrer folk til enten socialt bedrageri eller til skilsmisse.

Derudover skal der udvikles et enstrengt system for overførselsindkomster. Mange nuværende ordninger er rent tilfældige og forskellige. Der skal f.eks. være mulighed for, at en person kan få tildelt førtidspension og komme ud og ind af systemet uden derved at miste retten til en én gang tildelt pension. Derved behøver vi heller ikke en opdeling af førtidspensionen i forskellige kasser. Det skal være lettere at få adgang, det skal være lettere at komme ud og ind og have arbejde ved siden af, og udgangsbetøbsatsen skal have et fælles højt niveau, som bliver reduceret ved anden indkomst, men naturligvis stadig væk udregnet på en sådan måde, at det i praksis kan betale sig at arbejde.

Det betyder naturligvis også, og det kan regeringen ikke være uvidende om, at Enhedslisten dermed går imod de særlige ungesatser, som man har indført for bistandshjælp og andet.

Med nogle af de principper for øje vil jeg på Enhedslistens vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer vigtigheden af at forbedre velfærdssamfundet og give alle borgere mulighed for at bruge deres ressourcer til gavn for sig selv og samfundet, opfordrer Folketinget regeringen til at arbejde for

- at alle borgere er sikret et ordentligt økonomisk forsørgelsesgrundlag og
- at alle borgere får mulighed for at udfolde sig under frie former i sociale, kulturelle, arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige og demokratiske sammenhænge.

I den forbindelse pålægges regeringen

- at gennemføre individualprincippet i alle sociale forhold,
- at fremsætte forslag til udviklingen af et enstrengt system til overførselsindkomster, herunder førtidspensionerne, og
- at forbedre efterløns- og orlovsordningerne, herunder forbedre satserne, så de svarer til maksimum dagpenge.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 46).

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Da DSB i morges bragte mig her til København, sad jeg faktisk i toget og tænkte over, at det nok ville blive en god og spændende debat i dag. Det tror jeg også det kan blive, men jeg må nok sige, at når hr. Bruno Jerup bruger udtrykket – jeg skrev det direkte ned – den borgerlige meneskefjendtlige indstilling til landets problemer om det, vi skal diskutere i dag, synes jeg, det er et utrolig stærkt udtryk at bruge. I realiteten er hele Folketinget uanset forskelligheder herinde utrolig enige om det velfærdssamfund, vi har, og med de mange goder, der er, er det faktisk opbygget gennem generationer. Det er ikke alene socialdemokratiske regeringer, men også borgerlige regeringer, der har været enige om en vis høj standard.

Jeg kan da f.eks. sige til hr. Bruno Jerup, der nu ivrigt bakker den nuværende regering op, at det ville f.eks. ikke gro i den borgerlige have, i hvert fald ikke i Dansk Folkepartis, at vi nu skal til at beskære boligydelse til de ældre, og det kommer vi ind på i løbet af dagen.

Jeg synes, vi skal ind på noget mere konkret, og når f.eks. socialministeren siger i sit indlæg, at vi har en høj beskæftigelse i Danmark, kan man diskutere det. Det er gået den rigtige vej. Det kan være en god ting at slå det fast, men vi skulle gerne have tallene yderligere meget ned, således at folk har krav på at få et arbejde i et veludbygget land som det danske.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Taletiden for korte bemærkninger er 1 minut.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg indrømmer, at det er stærke ord at bruge om de borgerlige, men jeg finder sådan set også, det er nødvendigt at gøre det. Det er så op til de borgerlige og Dansk Folkeparti at bevise, at det ikke er sådan, at den politik, de har, er meneskefjendsk.

Sagen er jo, og det ser vi igen og igen, når vi snakker velfærdspolitik og socialpolitik, at de borgerlige partier knytter det 100 pct. sammen med økonomiske principper, f.eks. med evnen til at kunne berige sig på andres bekostning; det er det vigtigste socialpolitiske princip, man hører fra en række borgerlige partier.

Det er klart, at det så er op til de borgerlige at bevise, at det slet ikke er deres politik, slet ikke det, som er deres grundlag, og at de faktisk har

de samme socialpolitiske principper som f.eks. Enhedslisten og andre har, der går ud på, at det handler om at give alle borgere mulighed for at bruge deres ressourcer, og at vi alle sammen kan være stærke og svage på forskellige tidspunkter.

Men det er meget sjældent den melodi, man hører fra de borgerlige. Det ville være rart, hvis der er en anden linje nu i Dansk Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Jeg vil godt sige til Enhedslisten, at uanset hvad vi laver her i Folketinget, vil der altid være stærke og svage befolkningsgrupper, så det er netop Folketingets opgave, i kraft af at vi har lovgivningsmagten, at sætte de ting på plads, så vi sørger for, at de svage ikke lider. Det var det, jeg prøvede at understrege over for hr. Bruno Jerup at hele Folketinget i realiteten er enig om.

Jeg er også selv kommunalpolitiker på det sociale område med bofællesskaber for psykisk handicappede osv. Vi har det alt sammen i vores kommune, og det er alle enige om lige fra Dansk Folkeparti og over til SF; der er så altså heldigvis ikke nogen Enhedslistefolk i mit byråd.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil godt som politiker acceptere at blive inddraget i mange sammenhænge, men jeg vil bede mig fri for, at der skulle være ret mange lighedstegn mellem Dansk Folkepartis og SF's socialpolitiske synspunkter.

Må jeg ikke godt sige, at Dansk Folkeparti står konsekvent for det standpunkt at støtte beskæringer af velfærden undtagen over for nogle få navngivne grupper. Der er masser af eksempler; jeg skal komme tilbage til dem i min ordførertale.

Jeg reagerede bare på, at to, der står så langt fra hinanden i dansk politik og også i socialpolitik som Dansk Folkeparti og SF, bliver taget til indtægt for at ville det samme. Det er ganske enkelt ikke rimeligt.

Sagen er jo, at velfærdsdebatten lige præcis er noget, der skiller mellem den traditionelle højre- og venstreskala, og derfor er der en meget god grund til at få en debat om det.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Undskyld, jeg siger det – jeg ved ikke, om man må sige sådan noget – men en værre gang slud-

der end det, hr. Søvnald kom med, har jeg sjældent hørt.

Hr. Søvnald ved også godt, at mange af tingene også på velfærdsområdet foregår ude i kommunerne. Jeg har i hvert fald i min kommune som repræsentant for Dansk Folkeparti været med til at bevilge tocifrede millionbeløb til pasning af børn, således at de forældre, der ønsker at komme ud og få et aktivt arbejde, kan få det. Er det en negativ indstilling at have over for problemerne?

Og når vi diskuterer velfærdsproblemer i dag, er det så bred en vifte, at om så vi havde hele dagen og aftenen til rådighed, kunne vi umuligt nå igennem alle felterne.

Jeg anser ikke forskellen for så stor, men hr. Søvnald vil gerne gøre den stor for ligesom at få understreget over for befolkningen, at SF og måske også Enhedslisten har eneret på at løse alle landets velfærdsproblemer. Det har de jo slet ikke, for det er noget, der spreder sig meget videre end det, hr. Søvnald lægger op til i debatten i dag.

Jørn Pedersen (S):

Jeg synes, der er grund til at starte med at sige tak til Enhedslisten, fordi de har stillet denne forespørgsel i dag, og det lader jo til, at vi får en meget nuanceret debat, inden dagen er omme.

Jeg vil gerne starte med at konstatere, at danskerne faktisk holder af velfærdssamfundet. Der er utallige undersøgelser, der kan dokumentere dette faktum, og i den forbindelse vil jeg sige, at Socialdemokratiet er enig med danskerne. Vi mener faktisk, at velfærdssamfundet skal bevares, men vi skal også være parat til at modernisere vores velfærdssamfund, så det er gearet til at møde fremtidens udfordringer.

Imidlertid er der grund til at slå fast, at der i den løbende velfærdsdebat er utrolig mange dommedagsprofeter. Ofte hører man påstande om, at vi ikke har råd til efterløn, og at vi ikke har råd til, at alle får folkepensionens grundbeløb, og man får næsten det indtryk, at mange af disse profetier i højere grad bygger på politisk ideologi end på saglige, økonomiske funderinger.

Det er meget ofte fremtidens demokratiske udvikling, der ligger til grund for de meget dystre forudsigelser. Jeg synes, pessimisterne overser nogle væsentlige faktorer.

Produktivitetstigningen har igennem mange år faktisk i både gode og dårlige tider ligget på ca. 2 pct. pr. år. Hvad er grunden til, at man tror

så dårligt om den nuværende og de kommende generationer på arbejdsmarkedet, at man mener, at det ikke er noget, de kan fortsætte?

Jeg synes også, der er grund til at slå fast, at fremtidens ældre får flere penge mellem hænderne, end nutidens ældre. Vi oplever også, at danskerne i dag laver store pensionsopsparinger. Det betyder i virkelighedens verden, at de trækker fra nu og betaler skatten senere.

Jeg synes også, det er værd at understrege, at vi er tæt på det tidspunkt, hvor vi begynder at afdrage vores gæld, frem for i de år, hvor vi har forøget vores gæld. Og vi skal da heller ikke i al vores beskedenhed glemme, at vi i øjeblikket er i en periode, hvor det går strygende nedad med arbejdsløsheden, og hvor økonomien er i en god gænge.

Jeg vil godt slå fast på Socialdemokratiets vegne, at for os er den bedste garant for velfærdssamfundet en stabil og god økonomi, og derfor ønsker Socialdemokratiet at videreføre den nuværende økonomiske udvikling.

Socialdemokratiet ønsker et samfund, hvor stadig flere deltager aktivt i arbejdslivet. Vi mener det alvorligt, når vi siger, at der er brug for alle. De grupper, der i dag har svært ved at gøre sig gældende på arbejdsmarkedet, skal vi i fællesskab gøre en større indsats for at få i gang.

Vi skal også i de kommende år bruge flere kræfter og penge på de svageste grupper, eksempelvis sindslidende, hjemløse og misbrugere. Mange ting er allerede sat i værk, og vi skal fortsætte i det spor.

For Socialdemokratiet er det afgørende, at vi har en aktiv børne- og ungepolitik. Vi skal satse både på flere pladser og på kvaliteten i tilbudene. Den forebyggende indsats på børne- og ungdomsområdet mener vi også skal forøges, som det f.eks. er sket i de sidste tiltag, der er kommet med voldsoplægget.

Vi står også over for store opgaver på ældreområdet, både når det drejer sig om pasning og pleje, og når det drejer sig om botilbud. Socialdemokratiet mener, at både nutidens og fremtidens ældre skal se frem til en alderdom i tryghed.

Sundhedsområdet skal stadig væk opprioriteres, og kampen mod ventelisterne ønsker vi at fortsætte.

Socialdemokratiet ønsker fortsat et solidarisk velfærdssamfund, hvor det er offentlige ydelser, der udgør et sikkerhedsnet for den enkelte, både når vi taler om forsørgelsesgrundlag, og når vi taler om service. Socialdemokratiet ønsker i så

høj grad som muligt at inddrage borgerne i beslutninger om deres egen situation.

I de sidste 25 år er mange opgaver udlagt til amter og kommuner. Vi ser gerne, at uddelegeringen kommer endnu tættere på borgerne. Vi ser eksempler på det i skolebestyrelser, forældrebestyrelser, ældreråd osv., en udvikling, vi ønsker at fortsætte. Vi ønsker størst mulig åbenhed mellem det offentlige og borgerne. Vi vil gerne understrege, at de er samspillende og ikke modspillende.

Socialdemokratiet er opmærksom på at forenkle og forbedre mulighederne for klager og ankeadgang. Vi er optaget af at forbedre den enkeltes retssikkerhed i forhold til systemet.

Socialdemokratiet mener, at virksomhederne i fremtiden skal være en aktiv medspiller i indsatsen omkring arbejdsfastholdelse, udvikling af skånejob og de nye tiltag, der måtte komme i forbindelse med at udvide rækken af tilbud på arbejdsmarkedet.

Vi er optaget af at inddrage det frivillige sociale arbejde i løsningen af forskellige opgaver, ikke – og det vil jeg gerne understrege – som en afløsning af det nuværende offentlige tilbud, men som et supplement til dette tilbud.

Vi skal indrette samfundet, så den enkelte foran sig ser en vifte af muligheder af arbejdsmæssig karakter, uddannelsesmæssig karakter, kulturelt og demokratisk. Det er vigtigt, at den enkelte oplever verden som en vifte og ikke som en mur – en mur, som man hverken kan genembryde eller kravle over. Den enkelte bruger skal opleve mulighedernes samfund og ikke begrænsningernes samfund.

Socialdemokratiet mener, at målsætningen om, at der er plads til alle og brug for alle, skal være målsætningen i fremtidens velfærdssamfund. Så får vi en situation, hvor endnu flere danskere holder af velfærdssamfundet.

Må jeg til slut sige om det fremsatte dagsordensforslag, at det agter Socialdemokratiet at stemme imod. Det gør vi ud fra den betragtning, at for mig at se er der meget store økonomiske konsekvenser i den dagsorden, og alene af den grund tør vi ikke tro på, at vores økonomi, selv om den er god i øjeblikket, bliver så god i de kommende år, at vi kan stemme ja til dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Jeg vil godt lige spørge hr. Jørn Pedersen om en enkelt ting. Det blev sagt i det socialdemokrati-

ske indlæg, at der skulle være råd til folkepensionens grundbeløb. Jamen hvis jeg ikke husker forkert, er det den socialdemokratiske regering, der har afskaffet folkepensionens grundbeløb i de tilfælde, hvor en borger har store arbejdsindtægter. Så jeg forstår ikke helt udtalelsen. Vil det sige, at Socialdemokratiet nu faktisk vil genindføre folkepensionen til alle? For det, hr. Jørn Pedersen sagde, kunne jeg tage som udtryk for det.

Så sagde hr. Jørn Pedersen en anden ting, nemlig at nu skal statens gæld afdrages. Hvis jeg ikke husker helt forkert, er det sådan, at der på den finanslov, der lige er vedtaget herinde, er et underskud på 25-28 mia. kr., og hvis man ser på hele konklusionssiden i finansloven, er det jo sådan, at man også i 1997 må ud og låne de 30 mia. kr., man har i underskud.

Så jeg ved ikke rigtig, hvornår det dér med afdragene på statsgælden begynder. Det kunne Dansk Folkeparti da vældig godt tænke sig at få at vide af Socialdemokratiet. Har man overhovedet planer, eller er det bare store, flotte ord, man bruger i debatter som her i dag?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Til det sidste kan man jo sige, at nu har skatteministeren heldigvis fået et par milliarder kroner ekstra i kassen. Det tæller jo alt sammen.

Jeg forstår, at Socialdemokratiet ikke kan støtte Enhedslistens dagsorden. Det er selvfølgelig beklageligt. Men der er et element i dagsordenen, som også var i min ordførertale, og som jeg har lyst til spørge hr. Jørn Pedersen om. Det er i forhold til det, der hedder individualprincippet: Hvor står Socialdemokratiet?

Grunden til, at jeg spørger, er simpelt hen, at i 1987 var det sådan, at et samlet Folketing støttede det princip og støttede et radikalt beslutningsforslag, nemlig beslutningsforslag nr. B 100. Derfor vil jeg gerne vide, om det, der er sket nu, er i overensstemmelse med dette princip. Det var nemlig heller ikke med i Socialdemokratiets tale, og jeg vil godt vide, om det princip er forsvundet nu, for det er sådan set en meget grundlæggende målsætning. Jeg siger ikke, at det kan gennemføres i ét hug. Det er helt klart et princip, som vil koste penge; deri har hr. Jørn Pedersen fuldstændig ret. Men det er trods alt en god målsætning at have for den socialpolitiske udvikling.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Det er rigtigt, som hr. Jørn Pedersen siger, at danskerne holder af velfærdssamfundet. Men undersøgelser viser også, at selv om man holder af velfærdssamfundet, er der også mange, der ikke mener, at ydelserne kommer de rigtige til gavn, kommer de svageste til gavn.

Det er vel også det, der er grundlaget for vores debat i dag; og dér kunne jeg godt tænke mig at vide lidt om Socialdemokratiets mere langsigtede holdning til det her. Altså, jeg forstår, at vi er i gang med at revidere vort velfærdssamfund, men hvor langt vil Socialdemokratiet gå med at reformere det?

Enhedslisten har foreslået en dagsorden, hvor der bl.a. lægges op til et enstrengt system; det er da en spændende tanke. Jeg vil vende tilbage til Venstres holdning til den tanke senere, men jeg kunne godt tænke mig at høre Socialdemokratiets langsigtede holdning til at overgå til et enstrengt system. Jeg vil gerne citere fra Socialdemokratiets debatoplæg »Velfærd med vilje«. Der står:

»Er det hensigtsmæssigt at have to forskellige systemer og principper for ydelser til mennesker, som ikke har egentlige sociale problemer, men blot mangler arbejde eller har brug for uddannelse for at kunne få arbejde?«

Det spørgsmål rejses, og jeg kunne godt tænke mig at få det besvaret nu.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Først til hr. Poul Nødgaard, der havde lidt svært ved at fatte, hvad der blev sagt.

Jeg vil gerne sige, at vi naturligvis fastholder de ting, vi gennemførte i forbindelse med skattereformen, også omkring folkepensionen. Vi mener ikke, som nogle måske kunne mene, at vi ved at tilføre en vis gruppe af folkepensionister ca. 1 mia. kr. ekstra løser de største socialpolitiske opgaver; så er det sat på plads.

Vedrørende afdrag på gælden kan hr. Poul Nødgaard jo bare læse finansredegørelsen og andre ting og få et glimrende overblik over, hvordan vi nærmer os det tidspunkt, som jeg også sagde, hvor vi begynder at afdrage.

Så spørger hr. Bruno Jerup til individualprincippet og henviser til 1987. Jeg vil tro, en vigtig grund til, at der ikke er sket noget siden 1987, er de økonomiske konsekvenser. Derfor må jeg sige: Som det ser ud i øjeblikket, har vi ikke i Socialdemokratiet fantasi til at forestille os, at vi

har råd til at tage fat på den problemstilling lige nu, og det uagtet der af lighedsmæssige årsager og mange andre årsager kunne være grunde til at gøre det. Men vores økonomi giver os ikke mulighed i øjeblikket og vil nok heller ikke gøre det i de allernærmeste år.

Jeg vil godt sige, at for regeringen ville det være af større betydning at få afdraget gælden af hensyn til fremtidens generationer end at tage fat på det problem.

Så er jeg da glad for, at hr. Flemming Oppfeldt tilsyneladende har læst »Velfærd med vilje«. Det er altid rart at få gentaget spørgsmålet, fordi det var stillet som et spørgsmål netop i »Velfærd med vilje«, og jeg har ikke set nogen færdige svar på det sådan set.

Jeg vil godt sige omkring det enstrengede system, som der blev spurgt direkte til – nu er det altså ikke en opfindelse, vi har lavet her i dagens debat, det er faktisk noget, der står i forslaget om motiveret dagsorden fra Enhedslisten – men jeg vil anse det for at være meget, meget dyrt i den nuværende situation. For jeg går ud fra, at når man snakker om det enstrengede system, er det, fordi man tænker på det i opadgående retning; vi ønsker ikke at lave et enstrengt system i nedadgående retning. Så er der vistnok svaret på det.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan bekræfte hr. Jørn Pedersen i – med hensyn til det enstrengede system – at den vej, Enhedslisten har tænkt sig at gå, er i opadgående retning; det er helt korrekt. Det er trods alt rart, at vi snakker samme sprog.

Og så vedrørende individualprincippet. Selv om jeg kan forstå, at Socialdemokratiet altså mener, at man ikke på nuværende tidspunkt er i stand til at gennemføre individualprincippet fuldt ud, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at man faktisk siden 1987 har forsøgt at gennemføre elementer af det; det ved jeg, for jeg har fået et længere svar bl.a. fra socialministeren på dette spørgsmål i forbindelse med de forskellige lovgivningsinitiativer, man har taget for at opfylde nogle af elementerne i beslutningsforslaget fra 1987.

Jeg er helt klar over, at det godt kan være en økonomisk dyr sag, og jeg er også klar over, at det ikke er noget, der skal gøres i ét hug, men det er trods alt vigtigt at vide, om Socialdemokratiet har det som et princip, som en målsætning for vores videre udvikling.

Jeg hørte også stadig hr. Jørn Pedersen sådan, at det havde man sådan set nok også stadig væk i Socialdemokratiet, men man skubber det ikke frem som det allerførste, og man holder stadig væk fast i, at husstandsprincippet skal dominere en række sager, hvor vi fra Enhedslistens side ikke mener, at det burde dominere.

Flemming Oppfeldt (V):

Venstre ønsker, at vi skal bevæge os fra en velfærdsstat, hvor det var de få, der bestemte for de mange, til et velfærdssamfund, hvor borgerne får friheden til selv at forme deres tilværelse.

Vi ønsker et samfund, hvor den enkelte får kompetencen til sit eget liv – et samfund og et fællesskab, som er større end blot det offentlige, et fællesskab, hvor frivillige organisationer og foreninger spiller en rolle, og et fællesskab, hvor dygtige private virksomheder bruges til at forny indsatsen for de svageste stillede.

Der er et akut behov for reformer i velfærdssamfundet. Det, man kan kalde for kerneområderne for de svageste stillede, smuldrer. Problemerne er massive; der er de mange hjemløse, der er sindslidende, som lever en kummerlig tilværelse, og mange børn er anbragt uden for hjemmet uden eller med forældrenes samtykke. 280.000 er på førtidspension – et koldt tal. Det er borgere, der er placeret uden for vores samfund; det er kasserede unge mennesker, som på livstid får en månedlig pensionscheck, men ellers ikke noget, og tallet vil stige, selv om vi siger, at vi har et velfærdssamfund.

Vi har et højt skattetryk, verdens højeste eller tæt på. Vi har et højt regeltryk, verdens højeste helt sikkert. Virksomhederne administreres af 4.000 forskellige offentlige regelsæt. Det koster virksomhederne 22 mia. kr. hvert år – penge, der kunne være brugt til at skabe nye arbejdspladser.

Og så er der ventelisterne. Lige meget hvor store ressourcer der sættes ind, stiger ventelisterne. Det gælder børnepasning; det gælder behandling i sundhedsvæsenet. I dag venter 250.000 personer eller hver 20. dansker på at blive behandlet på et offentligt sygehus, og tallet er stadig stigende. Samtidig med at der kommer flere og flere på venteliste, må de ventende vente i stadig længere tid på at blive behandlet.

I oktober talte statsministeren i sin åbningstale om velfærdssamfundets fornyelse, om at udvikle velfærdssamfundet til den nye virkelighed. Statsministeren sagde:

»Fornylelsen af vort velfærdssamfund skal bygge på klare rettigheder og pligter, på forventninger og krav til den enkelte.«

I åbningsstalen blev der dernæst lagt vægt på at få mere kvalitet i velfærdssamfundet, det vil sige rimelige tidsfrister, færre regler og kortere ventetider:

»Stivnede organisationsformer må fornys. Ny teknologi og ændrede internationale vilkår ændrer hastigt grundlaget for den offentlige virksomhed. Et tæt samspil mellem den offentlige og private sektor er nødvendig i et moderne velfærdssamfund. Derfor skal der et holdnings-skifte til.«

Forleden offentliggjorde regeringen en rapport om erfaringer med udlicitering i kommunerne. Rapporten siger, at udliciteringen går langsomt. Rapporten siger, at de kommuner, der er gået ind i disse opgaver, har opnået store besparelser på deres budgetter. Rapporten siger, at kvaliteten af arbejdet, efter at det er udliciteret, enten har holdt niveauet eller er blevet forbedret.

Hvad siger regeringen til en sådan rapport? Siger regeringen, at der skal en holdningsændring til? Siger den, at stivnede organisationsformer skal fornys? Siger den, at der skal være et tæt samspil mellem den offentlige og den private sektor? Nej. Regeringen har garanteret, at alle hjemmehjælpere altid skal være offentligt ansatte.

I Sverige er udlicitering af ældrepleje blevet en succes. Det er konklusionen af to rapporter fra henholdsvis Socialforskningsinstituttet og fra Stockholms Universitet. I Stockholm har udlicitering af ældreplejen givet en samlet besparelse på 10 pct. Kvaliteten er vel at mærke uændret og i visse tilfælde forbedret. Selv socialdemokraterne i Stockholm har taget rapporten til sig, nu da de atter er kommet til magten, og sætter fuld damp under udliciteringen. I Danmark er regeringen gået i stå.

Nu vil jeg sætte fingeren på det, som Venstre opfatter som hovedproblemet med vort velfærdssamfund. Hovedproblemet er, at flere og flere føler sig overflødige i vort samfund. 1.120.000 i den erhvervsaktive alder er placeret på en passiv ydelse i udkanten af samfundet. Trods de gode økonomiske vilkår og det buldrende opsving er antallet på passive ordninger netto øget med næsten 100.000 igennem de sidste 4-5 år. Mere eller mindre frivilligt er de placeret dér. Det er ikke et successtykke at have mange på kontanthjælp, dagpenge og førtidspension.

Danmark har fået en ny landsforening, Landsorganisationen for Bistandsklienter. Her hedder landsformanden Peter Johansen; han er bistandsklient og mener, at selve systemet har et stort ansvar for, at folk ikke kommer videre. Han siger til bladet Danske Kommuner, 16. januar 1997, side 18:

»Det meste af det, vi får tilbudt, giver hverken mening eller kompetence til at komme videre i faste job. Jeg har været på 15 til 20 AMU-kurser inden for bygge- og anlæg, f.eks. svejsning, metal, drejebænk, uden at det har ført til fast arbejde. Da jeg engang præsenterede det for en værkfører på en virksomhed, kunne han i hvert fald ikke bruge det til noget.«

Lad mig slå en kendsgerning fast: Mange år på bistandshjælp fører ofte til førtidspension. Vi har fået et meget uoverskueligt formidlings- og ydelsessystem for de borgere, der er ramt af arbejdsløshed.

De bliver katebald mellem offentlige kontorer, bistandskontor, arbejdsformidling og a-kasse. De ledige går fra sagsbehandler til sagsbehandler og fra projekt til projekt. De troede, de fik en karriereplan, men de fik en handleplan. De får gøglerkurser, faldskærmsudspring for kontanthjælpsmodtagere og kamelridning hos AOF, og de dagpengeforsikrede får et AMU-kursus, som er rasende dyrt i administration.

De lediges hovedproblem er, at de har mistet deres arbejde, men der bliver åbnet en social sag, hvor de bliver interviewet om deres barn- og hele deres liv. Sådan er systemet, og de svage hænger fast i det.

Dette indtryk af systemets ubrugelighed er i øvrigt dokumenteret i Finansministeriets rapport fra december 1996, hvor det konstateres, at bundskraberne i brugernes vurdering af offentlige serviceområder er bistandskontoret, produktionshøjskolerne og arbejdsformidlingen.

Vil regeringen gøre noget ved det? Oplægget til ny bistandslov er meget svagt, og det er svært at se, at der her ligger et forslag til en forenkling af hele systemet. Antallet af mange svære regler i bistandsloven bliver næsten fordoblet i det udspil, som kommer fra socialministeren. Det er meget svært at se i oplægget, hvordan man undgår at blive en tung social sag. Vi skal i hvert fald arbejde meget med det, før det bliver rigtig godt.

Det er måske symbolsk for regeringens udspil, at det ikke bliver kaldt en reform, men en revision.

Venstre vil reformere det danske velfærdssamfund ud fra følgende ti punkter:

1) Vi skal sikre, at det altid kan betale sig at arbejde.

2) Det skal være mere attraktivt at stifte en ny arbejdsplads, dvs. lavere beskatning af virksomhederne og fjernelse af særbyrderne, der er lagt på erhvervslivet.

3) Forenkling af de mange regler.

4) Formidlingssystemet skal forenkles.

Der skal kun være ét sted, hvor de ledige skal henvende sig, og det skal være placeret tæt på brugerne.

5) Vi skal have et enstrengt formidlings- og ydelsessystem; det skal være slut med at blive kastebold mellem AF, a-kasser og kommunerne.

6) Aktivering fra første dag. Gider man ikke arbejde, så lukkes pengekassen i.

7) Aktiveringen skal ske igennem de private virksomheder, og hele projektkulturen skal afskaffes.

8) Der skal være mere frit valg til at tilrettelægge sit eget liv. Det vil sige, at vi skal give en større beslutningskraft til den enkelte, hvor man får persontilskud frem for institutionstilskud. Der skal være frit valg af sygehus, børnepasning, hjemmehjælp og plejehjem.

9) Der skal være en frihed for institutionerne til at operere på markedsvilkår, så ventelisterne kan afskaffes.

10) Vi skal gøre øget brug af udlicitering for at øge den offentlige kvalitet.

Med hensyn til Enhedslistens dagsorden vil vi fra Venstre stemme imod. Den indeholder nogle gode ting, men flest dårlige, og derfor stemmer vi imod.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne takke hr. Flemming Oppfeldt for at have løftet sløret for noget af det, Venstre vil, og jeg har et par spørgsmål.

Der blev som et af punkterne nævnt, at lavere beskatning er en af vejene til at få flere virksomheder i gang. Hvad er det for nogle tal, man regner med i Venstre? Hvad vil det betyde af mindreprovenu, og hvor skal de penge hentes?

Så hørte jeg også et punkt, der hed et enstrengt ydelsessystem. Der vil jeg godt spørge partiet Venstre: Hvad er det for en ydelse? Hvilket niveau havde man tænkt sig, det skulle være på?

Der var også et punkt om frihed for institutioner til at gå ud og konkurrere; det var noget i den stil, der blev sagt. Betyder det, at Venstre

mener, at f.eks. Slots- og Ejendomsstyrelsen og andre lignende institutioner skal have større mulighed for at gå ud og konkurrere på markedsvilkår?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Der var jo flere interessante betragtninger i hr. Flemming Oppfeldts indlæg, og en af dem er forholdet til ventelisterne. Det lød næsten på hr. Flemming Oppfeldt, som om grunden til, at der stadig væk er ventelister, er, at der er et uendeligt antal børn, som nødvendigvis vil stå parat til at tage pladserne, ligegyldig hvor mange man laver. Og den eneste løsning, der var for hr. Flemming Oppfeldt, var at udvikle markedsmechanismer, som kunne regulere folks uhæmmede brug af daginstitutioner.

Det er noget forfærdeligt vrøvl. For det første er der jo kun – og det ved hr. Flemming Oppfeldt godt – et begrænset antal børn. Det er muligt, og det burde også være muligt for Venstre at erkende det, for Folketinget at sikre, at der ikke er ventelister til daginstitutioner. Lige så vel som man kan gøre det i folkeskolen, lige så vel som man kan gøre det andre steder, kan man også her sikre, at der er plads i en daginstitution, når børn har brug for den.

Men det er åbenbart ikke Venstres politik. Venstres politik er, at det skal styres af markedet, og det er endnu et eksempel på det, vi snakke om for ganske kort tid siden, nemlig en grundlæggende menneskefjendsk holdning til sociale spørgsmål. Det er økonomien, der skal være styrende; det er ikke holdningerne til det sociale indhold.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg hørte også Venstres indlæg som et indlæg, der hovedsagelig gik på velfærd gennem liberal erhvervspolitik, men der er jo trosfrihed i dette land, så det kan man selvfølgelig vælge at tro på.

Men der er et enkelt tal, jeg godt vil anholde, nemlig Venstres tal for overførselsindkomstmottagere, som var på godt en million. Jeg vil bare bede hr. Oppfeldt bekræfte, at for at nå det tal er Venstre nødt til at lægge SU-mottagere oven i det antal mennesker, der modtager overførselsindkomst, sådan som man gjorde i et nummer af bladet Liberal.

Jeg vil godt spørge: Har denne diskussion ikke hermed nået et punkt af absurditet, hvor

selv tænkende Venstrefolk står af? Har man ikke glemt folketingsmedlemmer og alle offentligt ansatte? Hvorfor skal de ikke med?

Det er jo set i relation til Folketingets målsætning om, at flere unge uddanner sig, flot at lave en konstruktion, hvor man tæller den gruppe, der uddanner sig, med, og derefter sige, at det her samfund har et stigende problem med overførselsindkomster. Jeg vil egentlig bare bede hr. Oppfeldt bekræfte, at for at nå det tal er man nødt til at tage unge, der modtager SU, med.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jo, tallet er et udtryk for alle, der modtog en offentlig forsørgelse i den erhvervsaktive alder, og det er også SU-modtagerne. Det er helt klart; det har vi altid opgjort på den måde.

Hr. Jørn Pedersen spørger om, hvilke virksomhedsskatter vi helt præcis vil lempe. Det, jeg henviser til i mit indlæg, er de ændringsforslag, vi fremsatte i forbindelse med finanslovsændringerne, hvor vi også har anvist finansieringen. Jeg vil ikke her remse dem alle sammen op, for jeg går ud fra, at hr. Jørn Pedersen er bekendt med dem.

Så kommer hr. Jørn Pedersen også ind på spørgsmålet om det med markedsvilkår, hvordan man opererer på markedsvilkår, og det samme gør hr. Bruno Jerup. Der tror jeg, det er vigtigt, at vi sætter det princip, at dem, der får beslutningsretten, er brugerne, forældrene. Det kunne jo godt være, at de kan finde nogle andre pasningsmuligheder eller -ordninger end de gældende institutioner.

Alting behøver ikke at være så firkantet og lige som den måde, vi har bygget institutioner op på i dag. Det kunne jo være, at der kunne opstå noget helt nyt, når man selv kan gå ud og efterspørge produktet, og det vil give brugerne en meget større beslutningsret, en langt større kompetence. Det vil også give brugerne af plejehjem osv. en langt større indflydelse, når det lige pludselig er dem, der får kompetencen, frem for at det er institutionerne, der har den.

Selve mekanismen til at få det her til at fungere på denne måde er, at vi som offentlig myndighed visiterer. Vi giver altså et persontilskud til folk, men det er derefter folk selv, der afgør, hvordan de vil bruge dette tilskud.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg vil indlede med at sige tak for tilståelsen.

Altså: Venstre har nu nået det punkt i absurditet i denne debat, at for at få et tal, der virkelig fylder noget i den offentlige debat, lægger man unge uddannelsessøgende oven i den gruppe, der modtager overførselsindkomst. Det vil sige, jo mere det her samfunds målsætning – jeg formoder, det også er Venstres målsætning – om, at unge uddanner sig, lykkes, jo mere dramatisk stigende tal vil man få på unge, der er på overførselsindkomst!

Jeg kan se, at der også er tænksomme Venstrefolk til stede i Folketingssalen. Må jeg ikke godt spørge helt oprigtigt: Er man ikke bekymret over graden af absurditet i den offentlige debat? Opfatter Venstre det som et problem, at unge uddanner sig, der skal medtælles i en kasse, der hedder overførselsindkomster, som Venstre betegner som en problemkasse? Og må jeg ikke godt spørge: Har man ikke glemt noget i Venstre, når man nu er helt ude på absurditetens overdrev, for hvorfor tæller man ikke folketingsmedlemmer med? Hvorfor tæller man ikke alle offentligt ansatte med? Så kan man da nå et meget højere tal. Denne tankegangen er vel præcis lige så absurd som den tankegang, der medtæller unge, som uddanner sig.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det er til hr. Flemming Oppfeldts svar på hr. Jørn Pedersens spørgsmål. Jeg lyttede meget nøje efter, for jeg var også interesseret i at høre, hvordan økonomien hænger sammen i alt det her. Jeg blev ikke overrasket, men skuffet, da jeg hørte hr. Flemming Oppfeldt henvise til finanslovsforslagene, for en stor del af debatten om de ændringsforslag handlede jo netop om, hvordan økonomien slet ikke hang sammen. Der var en lang række af de forslag, som Venstre og De Konservative fremsatte ved den lejlighed – faktisk noget i retning af en tredjedel af de samlede besparelser på 17,7 mia. kr. – som man måtte trække tilbage eller erkende, at der ikke var finansiering for. Så det er igen det, man kan kalde en potemkinkulisse. Det er ren og skær facadeværk, og det hænger ikke sammen.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne takke hr. Flemming Oppfeldt for det foreløbige svar.

Nu henviser hr. Flemming Oppfeldt til finanslovsforslagene, og jeg husker ikke præcis, hvordan finansieringen var af netop erhvervs-skatte, så det vil jeg gerne have repeteret her fra Folketingets talerstol.

Det andet, jeg gerne vil have gjort klart, er, hvad det er for et beløb, vi taler om, når vi taler om et enstrengt system. Hvor mange tusind kroner – bare i runde tal – handler det om?

Nu undlod hr. Flemming Oppfeldt at tage Slots- og Ejendomsstyrelsen med, som jo også er en slags offentlig institution, og mit spørgsmål gik på, om de også skal ud og konkurrere på markedsvilkår.

Derudover savner jeg noget i den meget fine liste, Venstre havde lavet over, hvordan bistandsloven skulle indrettes. Den velfærds-konto, som var oppe og vende på et tidspunkt her i efteråret, hvor man havde noget stående i forhold til det offentlige, som man kunne få udbetalt, hvis det var sådan, at man ikke havde brugt dem den dag, man blev pensioneret, er det noget, der stadig væk findes i Venstres tankegang, eller er det flyttet fra forhaven og om i baghaven?

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg tror ikke, jeg nævnte ret mange tal i min tale. Jeg efterlyste derimod en diskussion om principper. Jeg nævnte bare princippet om, at man måske kunne gøre lidt for virksomhederne, så de havde lyst til at åbne nogle flere arbejdspladser, så nogle flere mennesker kunne komme i arbejde. Det er den ene forudsætning. Hvis man strammer kravene over for de ledige, skal man også kunne danne arbejdspladserne. Det princip synes jeg er et vigtigt princip.

Så til spørgsmålet om, hvilke grupper man skal regne med i forsørgerbyrden eller ikke regne med i forsørgerbyrden: Man skal selvfølgelig regne alle med, når man spørger om, hvorvidt vi har et langsigtet problem. Det langsigtede problem er jo, at efter år 2010 stiger antallet af ældre meget kraftigt. Det er ikke et problem, at man bliver gammel, og jeg skal ikke gøre det til et problem, at vi skal udbetale noget, men det er en udfordring for det offentlige, hvor meget vi i alt skal udbetale i forsørgelse. Og derfor er vi nødt til at bringe, hvad skal jeg sige, de samlede forsørgerudgifter under kontrol i de ti år, inden antallet af ældre stiger meget kraftigt. Dét skal vi altså simpelt hen kunne give alle dem, der vil noget, en mulighed for at komme i gang.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg kan jo ikke lade være med at stille det, der måske bare er et lille dumt spørgsmål. Er det dog ikke sådan, at det ikke er afgørende, hvor mange vi har i gruppen af erhvervsaktive – dem, der producerer, yder og alt det dér – i forhold til, hvor mange vi har i ældregruppen f.eks.? Er det afgørende ikke, hvor meget disse mennesker i en erhvervsaktiv funktion kan producere? Hvor mange værdier kan de skabe, og hvor mange penge kan de tjene hjem til Danmark?

Jeg behøver ikke at erindre en Venstremænd om, hvordan udviklingen har været inden for dansk landbrug, hvor man har set en beskæftigelseskurve, der gik stejlt nedad, og en produktionsstigning i værdier og mængder i den samme årrække.

Derfor synes jeg, at det er for forenklet bare at sige, at nu bliver der så og så mange flere ældre, nu bliver der så og så mange færre i den erhvervsaktive alder til at producere, når vi ved, at det drejer sig om, hvor meget de, der er i den erhvervsaktive alder, kan producere, og hvor mange penge de kan tjene hjem. Det må da være pengene og ikke antallet af personer, der er afgørende; det har det i hvert fald været indtil nu.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg står i den situation, at jeg må starte med at give fru Mimi Jacobsen ret, for det er faktisk det, der er det interessante, og det er åbenbart det, som overhovedet ikke interesserer Venstre.

Det, der er interessant, er nemlig, hvor stor den samfundsmæssige totale produktion er.

Realiteten er jo, at en ganske lille del af befolkningen, nemlig 50.000-100.000 landmænd, laver så mange basisprodukter, at 20 millioner mennesker kan leve af dem. Men de har ingen jordisk chance for selv at få spist dem, så det er kun interessant, hvis det er sådan, at de produkter kan fordeles i samfundet.

Det samme kan vi se med industriproduktionen, hvor nogle få hundredtusinder frembringer en samlet basisproduktion, der svarer til 10 millioner menneskers forbrug, hvis man fordeler den. Men det tager Venstre overhovedet ikke hensyn til. Det er bare noget med, at der er en masse, der bliver forsørget. Men realiteten er – det kan vi se i Velfærdskommissionens rapport, som kom for 1½ år siden – at siden århundred-

skiftet har 50 pct. af befolkningen været lønarbejdere, og det tal har stort set været uafhængigt af, hvem der sad i regering, om der var opgangs- eller nedgangstider, eller hvad som helst. Sådan har situationen været i 100 år.

Så det, der er interessant, er sådan set ikke, om der er 50 pct., der er lønarbejdere, og 50 pct., der ikke er det. Nej, det interessante er: Hvor stor er samfundets produktion, og hvordan får vi at fordele den på en fornuftig måde, så alle får gavn og glæde af den?

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Det var dog en voldsom økonomisk diskussion, der kom ud af det her.

Jeg talte sådan set kun om de bløde værdier. Mit hovedindlæg gik jo rent faktisk på, at hovedproblemet er, at en masse mennesker er placeret i udkanten af vort samfund. Det opfatter jeg som hovedproblemet. Jeg tror ikke, der er ret mange penge i, at en førtidspensionist ved siden af sin pension – det må en førtidspensionist jo godt – kan få mulighed for en lille tilknytning til arbejdsmarkedet nogle få timer om dagen eller nogle få timer om ugen. Det giver et socialt netværk, der i øvrigt på lang sigt vil få vores sociale udgifter til at falde, men det nævnte jeg overhovedet ikke noget om. Jeg ser det faktisk som et mål i sig selv, at en masse mennesker, der er passive i dag, kan få et netværk ude omkring.

Jeg ved godt, at jeg er blevet overfaldet af alle de stærke økonomer, der er her i Folketinget osv., men jeg har jo kun henvist til vismændene, hvis vi endelig skal tale om økonomi. Vismændene mener, at selv om vi har en sund økonomi, kan vi stadig ikke løse problemet med hensyn til folk, der kommer på overførselsindkomst, fordi vi ikke alene skal se på antallet af ældre. Problemet er, at der i fremtiden bliver færre unge til at tage sig af forsørgelsen, plus at vi også lige skal betale statsgælden af.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Så er der en ny runde korte bemærkninger, og den første er til hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jamen det er da et yderst sympatisk udgangspunkt, og jeg tror ikke, at nogen af os vil skælde hverken hr. Flemming Oppfeldt eller partiet Venstre ud for at ville have denne overordnede

mere eller mindre ideelt prægede diskussion om, hvad der tjener mennesker bedst, og om menneskeværd og menneskerespekt osv. osv. Men Venstre hører jo til de partier, der ofte svinger pisen over mange, og i visse tilfælde – det vil vi da også fra radikal side sige – med rette, hvis man overhovedet ikke får økonomien blandet med ind i billedet, og hr. Flemming Oppfeldt startede da også med at tale om, at vi måtte sænke erhvervslivets skatter.

Jeg vil bare for god ordens skyld erindre om – fru Pia Christmas-Møller er jo også i salen, og der er mange andre, der var med i de finanslovforhandlinger, vi havde sidste år – at dengang var der et meget ambitiøst forslag på bordet i meget lang tid, som V og K sad og overvejede meget længe, men som man endte med at sige nej til. Forslaget gik faktisk ud på at sætte selskabsskatten ned fra 34 pct. til 26 pct., men det var altså et forslag, man endte med at sige nej til.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg mener, Venstre er kommet med to interessante tilståelser i dag. Den ene er – og det skal jeg ikke opholde mig mere ved – at man er begyndt at tælle uddannelsessøgende med som overførselsindkomstmodtagere. Jeg siger held og lykke med det!

Det andet, som jeg synes er en tilståelse, er, at hr. Oppfeldt ikke er nogen stærk økonom, men det er vel i det hele taget et Venstreproblem, at teorierne meget sjældent er forbundet med mere ædruelige økonomiske udregninger. Men når man nævner de 280.000 på førtidspension som det eneste tal ud over det tal, hvor de unge under uddannelse var regnet med, må jeg spørge: Betyder det så, at det er dem, der skal lægge ryg til? Hvis nu man skræller alle begrædelighederne væk fra Venstres indlæg, hvem er det så, der fremover ikke skal have deres overførselsindkomst? Den eneste gruppe, der blev nævnt specifikt, var de 280.000 på førtidspension.

Jeg vil godt spørge direkte: Var det et oplæg til, at det er førtidspensionisterne, der skal lægge ryg til? Ellers er det jo meningsløst, for det var det eneste konkrete tal, det eneste område, der blev nævnt.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Jeg nævnte førtidspensionisterne som en gruppe, vi kunne gøre noget mere for, end vi gør i dag. Det var ikke et oplæg til at fjerne noget fra

dem, det var et oplæg til at give dem en tilknytning til samfundet. Det, der er vores ærinde, er ikke at regulere meget på ydelserne, men at regulere tilgangen til de forskellige ordninger og tilskynde folk til frivilligt at gå ud af ordningerne. Det er da ikke noget mål i sig selv at holde folk på kontanthjælp eller dagpenge, det er da et tegn på fiasko for et samfund at have mange mennesker placeret dér. Nej, hvis vi virkelig skal gøre noget, skal vi gribe ind og regulere her og tilbyde noget, der er bedre end det, vi tilbyder i dag. Det er den maskine, vi skal lave om på for nu at gøre det meget klart også for hr. Villy Søvnald.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Så har vi endnu et hold korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det vil sige, at vi kan altså ikke få at vide af Venstre, hvem det er, som skal have fjernet deres levegrundlag, men kun, at der er for mange, der forsørges af det offentlige. Vi kan bare ikke få at vide, hvem det er, der skal fjernes. Det skal svæve hen over Folketinget og de usikre vande, og så kan det svæve ind i den næste valgkamp. Men så må vi huske at minde befolkningen om, at det sådan set er Venstres politik, at der er nogle, der skal have frataget deres forsørgelsesgrundlag, men at Venstre bare vil vente med at fortælle det til efter valget. Det er det ene.

En anden ting, som også er interessant, er, at vi ikke kan få at vide, hvor meget de skal have, når Venstre får udviklet deres enstrengede system – som Enhedslisten i øvrigt også går ind for, og det er jo interessant. Men så fik vi en sidste bemærkning, og den fortæller måske – det må vi få svar på fra hr. Flemming Oppfeldt – at der ikke skal fjernes noget fra førtidspensionisterne, som i øvrigt befinder sig på fire forskellige niveauer. Jeg går ud fra, at meningen er, at de skal være en del af det enstrengede system, og hvis der ikke skal fjernes noget fra dem, betyder det vel, at alle skal løftes op til den højeste sats, eller hvad det nu er for en sats, Venstre har valgt ud til det etstrengede system.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil i denne runde tage det hensyn til hr. Flemming Oppfeldt, at jeg ikke stiller for mange spørgsmål, for så kan det være svært at over-

skue dem. Men jeg savner stadig væk svar på spørgsmålet om, hvad det er for en ydelse, det enstrengede system skal bestå af. Hvor mange tusinde kroner snakker vi om? Jeg har tilgivet hr. Oppfeldt, at han ikke vil stå inde for det, Venstre sagde under finanslovforhandlingerne, for det synes jeg er klogt.

Det andet er, at den velfærdskonto, der bl.a. via hr. Flemming Oppfeldt fyldte en del i efterårets socialpolitiske debat, har vi ikke hørt så meget til, heller ikke i dag, og derfor spørger jeg af helt naturlig interesse: Er det noget, Venstre stadig mener, og i givet fald: Hvordan skal det så indgå i de 10 punkter, vi fik beskrevet heroppefra? Jeg vil godt have svar på de to spørgsmål.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Hr. Jens Løgstrup Madsen – nej, undskyld! Det er selvfølgelig hr. Lars Løkke Rasmussen.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Da hr. Jens Løgstrup Madsen ikke kan være i salen, har jeg lovet på hans vegne at fremføre et synspunkt, som jeg er overbevist om at både han og jeg står bag.

Det er jo interessant at sidde og lytte til denne debat, som er rejst af Enhedslisten for at få en diskussion om målsætningerne for velfærdssamfundet, og så opleve, hvordan man borer sig ned i nogle detaljer – i øvrigt specielt Socialdemokratiets ordfører, som dog har en særlig forpligtelse til at være konkret og give regeringens bud på, hvordan man vil løse nogle af de fundamentale problemer, det danske samfund står med. Men man kommer med ingenting. Vi ved faktisk ikke engang, om regeringen vil komme med et forslag til en bistandslov eller ej. Vi ved ikke, hvad det skal gå ud på. Vi ved ingenting, men man fedter sig ned i nogle detaljer hos os andre, og det er interessant at konstatere.

Der er sagt mange rigtige ting, specielt fra fru Mimi Jakobsens side, om, at det i sig selv ikke er interessant at kigge på tal. Man er selvfølgelig nødt til at se på, hvilken produktion der skabes i det danske samfund; men alt andet lige vil det da være sådan, at når den demografiske udvikling gør, at der bliver relativt flere uden for arbejdsmarkedet og relativt færre på arbejdsmarkedet, skaber det skærpede udfordringer til den måde, vi indretter vores samfund på. Det var vel det, debatten skulle handle om.

Så vil jeg gerne sige, at når der bliver spurgt til... ja, taletiden er for kort nu, for jeg var jo

nødt til indledningsvis at komme med de bemærkninger om hr. Jens Løgstrup Madsen. Men jeg må så tage en kort bemærkning senere.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Hr. Lars Løkke Rasmussen har nu fået ½ minut mere, end de foreskrevne regler siger.

Hr. Bjørn Elmquist for en kort bemærkning, og så er der ikke flere indskrevne.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg kan godt medgive formanden, at man ikke skal argumentere med eller mod formanden. Men lige nu er vi måske på kanten af forretningsordenen, for hr. Lars Løkke Rasmussen stillede jo ingen spørgsmål til ordføreren, hr. Flemming Oppfeldt, og mit indlæg er også snarere en kommentar til det, hr. Lars Løkke Rasmussen sagde heroppe fra talerstolen. Men jeg håber, det går.

Jeg synes ikke, man kan tillade sig at kalde det at bore sig ned i detaljer at spørge om sammenhængen i finansieringen og om, hvordan økonomien skal hænge sammen i de meget idealistiske udmeldinger og målsætninger, hr. Flemming Oppfeldt stillede op. Det kan ikke betegnes som en detalje, og det fik vi intet svar på.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Jeg vil gerne gøre den sidste taler opmærksom på, at formanden skønnede, at hr. Lars Løkke Rasmussen supplerede hr. Flemming Oppfeldt og derfor var et naturligt led i den debat, vi nu har haft i temmelig lang tid.

Nu er vi tilbage i ordførerrækken, og det er fru Pia Christmas-Møller.

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg lyttede meget intenst, da statsministeren indledte debatten. Statsministeren holdt en pæn rund tale, som blev fremført med beundringsværdig entusiasme, selv om en hel del af den lød, som om det var genbrug fra nytårstalen. Ja, flotte var ordene, og mange af dem var også velklingende, oven i købet i konservative ører. Men hvor var det konkrete budskab?

Statsministeren indledte med at fastslå, at det er vigtigt at vide, hvor man står, inden man begynder at pejle, hvor man skal hen. Det er jo et sundt udgangspunkt at have, og jeg ventede herefter med meget stor spænding på at få statsministerens og regeringens analyse af den

nuværende situation. Men den kom ikke. Jo, statsministeren konstaterede, at historien om det danske velfærdssamfund er historien om en succes, og at det jo går meget godt. Det er heller ikke urigtigt.

Men for en statsminister, som leder en regering frem mod et nyt århundrede i en situation, hvor udfordringerne til det danske velfærdssamfund er massive, er det en meget sølle analyse at have som udgangspunkt. Og når det er udgangspunktet, kan man vel ikke tillade sig at stille større forventninger til regeringens valg af strategi.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge statsministeren: Hvad er statsministerens og regeringens realistiske vurdering af udviklingen af de udfordringer, vi står over for i disse år? Hvor er regeringens samlede strategi? Hvor er regeringens konkrete bud, og hvor er de konkrete forslag? Det vil jeg meget gerne bede statsministeren om at løfte sløret for under denne debat.

Hvis man med nogen velvilje analyserede statsministerens indlæg, var der én sætning, som faktisk godt kunne betragtes som værende en nyhed. Statsministeren sagde nemlig, at reformarbejdet skal fortsætte, og det er faktisk nye ord fra statsministerens mund, for statsministeren dekreterede jo reformpause i foråret. For nu at være sikker på at have forstået det helt rigtigt vil jeg gerne spørge, om statsministeren vil bekræfte, at det indebærer, at regeringen i den kommende tid vil fremlægge konkrete forslag til reformer på arbejdsmarkedet og en viderereførelse af de skridt, vi tog sidste år, og som allerede nu har vist, hvor virksomme de er på socialområdet og skatteområdet. Jeg vil meget gerne have, at statsministeren bekræfter, at regeringen nu langt om længe har ophævet reformpausen og er trukket i arbejdstøjet, og at vi kan vente nogle konkrete udspil.

Overskriften for dagens debat er jo: Hvad er målsætningen for det danske velfærdssamfund? Jeg kan sige på Det Konservative Folkepartis vegne, at vores målsætning for det danske velfærdssamfund kan formuleres ganske præcist. Det handler nemlig om at bevare og udbygge vores velfærdsmuligheder, så stadig flere mennesker kan få stadig bedre og friere udfoldelsesrammer. Men det kræver ændringer, bl.a. fordi verden omkring os forandrer sig. Alene det at fastholde vores nuværende velfærdsniveau kræver reformer.

Vi ser i disse år et globalt marked udvikle sig, og det er en konsekvens af to ting. For det første er det en konsekvens af den nye informations- og kommunikationsteknologi, som gør det globale marked muligt, og for det andet er det en konsekvens af et politisk ønske, for et globalt marked giver større velstandsmuligheder for alle lande, både rige og fattige, og samtidig er handel, økonomisk integration og effektiv informationsspredning et afgørende element i skabelsen af en fredeligere verden.

Danmarks deltagelse i det globale marked giver store muligheder for stigende velstand, men den indeholder også trusler, som kan vise sig ganske vanskelige at håndtere, og både mulighederne og truslerne følger af den samme forandringsproces, som vi ikke kan melde os ud af, og det er i vid udstrækning op til os selv, op til vores egen beslutnings- og handlekraft, om det bliver truslerne eller mulighederne, der kommer til at dominere vores velfærdsudvikling i det nye århundrede.

For Det Konservative Folkeparti er der ingen tvivl eller rysten på hånden. Vi vil gribe udfordringerne som nye muligheder, og vi er parate til at gennemføre de omlægninger og reformer, som skal til.

Tiden er inde til handling; analysearbejdet er gjort. Vi har igennem en årrække fået den ene rapport efter den anden fra snart sagt alle håndinstanser: vismændene, OECD, en række tværministerielle udvalg og Velfærdskommissionen og Socialkommissionen, for slet ikke at tale om Finansministeriets årlige finans- og budgetreddegørelse, som ligeledes gang på gang tager velfærdsdiskussionen op og peger på, at der er behov for reformer. Både vi og regeringen ved således, hvor hovedproblemet ligger.

Så sent som i maj måned 1996 kom Finansministeriet med en budgetreddegørelse om velfærdssamfundets veje. Fingern sættes her på det helt centrale: forholdet mellem det offentlige forbrug og skattetrykket og forholdet mellem antallet af erhvervsaktive og antallet af passivt forsørgede.

I denne redegørelse optegnes to muligheder frem mod år 2020. Man kalder det henholdsvis et fritids- og et arbejds-scenario.

I det såkaldte fritidsscenario har man forudsat to ting: for det første at andelen af den voksne befolkning på overførselsindkomst fortsætter med at stige, og for det andet at man under overenskomstforhandlingerne fortsætter med at

prioritere lavere arbejdstid, hvorved man i år 2020 vil være nede på en arbejdsuge på 32½ time.

I arbejds-scenariet forudsættes uændret arbejdstid og færre på overførsler i forhold til det, vi kender i dag.

Og analysen siger meget præcist, hvordan det vil gå, hvis vi fortsætter udviklingen frem mod stadig mere fritid: Hvis man i den situation blot ønsker at fastholde det nuværende niveau for den offentlige velfærdsservice og alene følger befolkningsudviklingen, vil skattetrykket skulle stige med 6 procentenheder.

I arbejds-scenariet vil der i samme periode og med samme velfærdsambitionsniveau tilsvarende kunne blive mulighed for en skatteletelse på 6 procentenheder.

Stiller man derimod krav om, at udbygnings-takten i den offentlige service skal fastholdes på det hidtidige niveau, vil udgifterne stige, og de vil stige – hold godt fast! – med ikke mindre end 34 pct., og det skal der jo som bekendt skaffes penge til at dække, og der er kun ét sted, hvorfra de kan skaffes, og det er fra skatteyderne. Det vil svare til en skattestigning på 14 procentenheder.

Må jeg lige minde om, at det her er ikke regnestykker, som er udarbejdet i Den Konservative Pressetjeneste, at det er Finansministeriets egne folk, der har lavet disse regnestykker.

Det vil ifølge Finansministeriet betyde, at man vil skulle forhøje den nuværende bundskat fra 8 pct. til 34 pct., og at skatteloftet vil skulle forhøjes fra 58 pct. – og hold nu godt fast igen! – til hele 84 pct.

Det er Finansministeriets analyse af, hvad der vil ske.

Efter konservativ opfattelse giver det sig selv, at udviklingen frem mod fritidssamfundet skal vendes til fordel for arbejds-scenariet, for det er en simpel forudsætning for, at vi kan matche de internationale udfordringer, vi står over for.

Finansministeriet siger det ligeud:

»Kun hvis vi kan øge den private beskæftigelse, bliver det muligt at fastholde eller udbygge den offentlige velfærdsservice uden skatteforhøjelser.

Summen af personer på overførsler og offentligt beskæftigede sat i forhold til det samlede antal beskæftigede er en helt central størrelse for, hvor meget der skal betales i skat. Overførslerne lægger i den forstand som en gøgeunge pres på den offentlige velfærdsservice.«

Jo, tingene er blevet analyseret, og bolden ligger nu på politikernes bord; det er vores ansvar at vælge strategien.

Fra konservativ side er vi parate, men vi kræver, at velfærdsreformerne bliver gennemført i sammenhæng. Det er ikke et spørgsmål om bare at tage nogle velerhvervede rettigheder fra folk; det drejer sig derimod om at sige tingene ligeud og være ærlige om, hvad der er råd til på kort og på lang sigt, og være ærlige om, hvad det er for holdninger, der skal ligge bag reformerne, og hvordan disse skal gennemføres.

Vi har lagt vores politik frem, og principperne er klare og forslagene konkrete:

Der skal satses på uddannelse, ikke mindst på kvaliteten i uddannelserne. Der skal satses på forskning og konkurrenceevneforbedringer. Det skal kunne betale sig at arbejde. Folk, der ikke kan klare sig selv, syge og handicappede m.v., skal have ordentlig hjælp, men vi hjælper ingen ved, at alle giver tilskud til alle. Der skal sondres præcist mellem, hvad der er sociale opgaver, og hvad der er velfærdsgoder. Det skal kunne betale sig at forsikre sig, og det skal kunne betale sig at yde en ekstra indsats. Det kræver alt sammen reformer: arbejdsmarkedsreformer, dagpengereformer, socialreformer og skattereformer.

Vi er parate, og vi har valgt vores strategi: vi vil ikke fritidssamfundet; vi vil arbejdssamfundet.

Hvad er regeringens strategi, hvad vælger regeringen? Er det fritidsscenariet, eller er det arbejdsscenariet? Jeg venter spændt på statsministerens svar.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Da der ikke er nogen, der har bedt om korte bemærkninger, skal jeg her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.52

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er en kort bemærkning til fru Pia Christmas-Møller, som jo desværre ikke er nået frem endnu, men det kan være, at hun alligevel hører den – velkommen til! – og det er, fordi jeg synes, De Konservatives ordfører faktisk udtrykte sig meget upræcist med hensyn til, hvad Det Konservative Folkeparti egentlig vil i forhold til udviklingen af velfærdssamfundet, og derfor vil jeg gerne høre lidt mere om dette fra fru Pia Christmas-Møller, som bl.a. nævnte, at sociale opgaver og velfærdsopgaver er to helt adskilte ting. Der kunne jeg godt tænke mig, at fru Pia Christmas-Møller præciserede, hvordan det kan være, at de sociale opgaver og velfærdsopgaverne er to helt adskilte ting i Det Konservative Folkepartis forståelse af verden.

En anden ting, jeg kunne forstå, var, at det er konservativ politik, at det er vigtigt at udvikle dette samfund til et arbejdssamfund, og da jeg hørte det ord, tænkte jeg, at det måske var udtryk for noget i retning af arbejdslejre eller sådan noget, for der foregår vel mange andre ting i samfundet end arbejde, og det gør der vel også i et konservativt samfund, men dér skal det åbenbart være sådan et arbejdssamfund.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

I hr. Bruno Jerups seneste indlæg dokumenterede hr. Bruno Jerup, at han ikke hørte særlig grundigt efter, hvad jeg sagde i min ordførertale, for jeg lagde faktisk meget præcist op til, hvad det er for bærende principper, der skal til i de velfærdsreformer, som vi efterlyser, og som i øvrigt en række eksperter efterlyser.

Jeg kan også henvise til en række konkrete udspil, som vi har lagt frem for offentligheden.

Så det kan jeg ikke bruge til noget, og 1 minut er alt for lidt til at redegøre for alle de konkrete forslag.

Men når hr. Bruno Jerup specielt spørger om, hvorfor vi vil sondre mellem egentlige sociale opgaver og egentlige velfærdsopgaver, hvad der ligger i dét, vil jeg sige, at der ligger det i det, at f.eks. folkepensionen ikke er et socialt anliggende i den forstand, vi forstår et socialt behov, og det er det sociale behov, som de mennesker har, der ikke kan klare sig selv – det kan være syge, og det kan være ældre – og det behov skal selvfølgelig dækkes.

Men vi ønsker også nogle velfærdsgoder derudover, f.eks. med hensyn til folkepensionen.

Her har vi et princip om, at alle uanset deres forhold i øvrigt har ret til folkepensionens grundbeløb. Det mener vi er en velfærdsopgave.

På den måde sondrer vi mellem egentlige sociale opgaver og velfærdsgoder.

Og med hensyn til hr. Bruno Jerups bemærkninger om arbejdslejre og lignende kan jeg altså kun beklage, at hr. Bruno Jerup er så dårligt funderet forud for denne debat, at han ikke kender Finansministeriets forskellige redegørelser, for det var Finansministeriets rapport, jeg refererede til, og i Finansministeriets rapport er der to scenarier: et fritidsscenario og et arbejdsscenario. Og det var alene Finansministeriets begreber, jeg anvendte i min tale.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg beklager, at jeg måske hørte galt, men jeg hørte nu ikke, at fru Pia Christmas-Møller talte om arbejdssceneriet; hun talte om arbejdssamfundet og sagde, at det var det, De Konservative ville have.

Og med hensyn til sondringen vil jeg sige, at det kan godt være, at man på et stykke papir kan foretage en sondring, hvor man lægger nogle opgaver i den ene kasse og andre opgaver i den anden kasse, men sagen er jo også, at hvis man f.eks. fjernede folkepensionen – som fru Pia Christmas-Møller jo nævnte – ville der faktisk være et enormt socialt problem, og dermed er det at sikre et økonomisk overlevelsensniveau for folkepensionisterne også en social opgave. Og jeg synes, det er forkert ligesom at stille det op, som om dette er en velfærdsopgave, hvorimod det, at nogle andre også får penge fra det offentlige til at overleve for, lige pludselig er en social opgave, for det er sådan set et kæmpemæssigt socialt problem for begge grupper, uanset hvordan De Konservative forsøger at stille det op.

Pia Christmas-Møller (KF):

Selv om det er en lidt kantet måde, hr. Bruno Jerup går ind i debatten om, hvad der er sociale opgaver, og hvad der er velfærdsopgaver, kan jeg godt forstå, at hr. Bruno Jerup gør det, for i Enhedslistens dagsorden lægges der jo op til, at individualprincippet fuldstændig konsekvent skal anvendes både i socialpolitikken og i skattepolitikken. Og dér er konklusionen jo, at personer, som har rige muligheder for at blive forsørgt af ægtefælle eller lignende, efter Enhedslistens synspunkt skal have offentlige ydelser.

For at sige det på en anden måde skal f.eks. den direktørfrue, som helt bevidst har undladt at lade sig arbejdsløshedsforsikre, efter Enhedslistens forslag her i dag kunne få bistandshjælp.

Det synes vi i Det Konservative Folkeparti ganske enkelt ikke er rimeligt. Vi vil gerne have, at socialpolitikken bliver drejet mod de klassiske opgaver, nemlig at hjælpe dem, som ikke kan klare sig selv. Ved at sprede det ud til alle samfundsgrupper uanset behov ender man med ikke at hjælpe nogen, og det går først og fremmest ud over dem, der virkelig er svage og har problemer og hjælp behov.

Må jeg gerne lige til hr. Bruno Jerups almindelige oplysning henvise til Budgetredegørelse 96, »Velfærdssamfundets veje«, maj 1996. Det er faktisk en ganske udmærket redegørelse, og her vil hr. Bruno Jerup kunne se, hvad der menes med et fritidsscenario og et arbejdsscenario. Det var det, jeg som sagt refererede til i mit ordførerindlæg.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan forstå, at også Det Konservative Folkeparti og måske andre har droppet deres politik fra 1987, hvor de gik ind for individualprincippet. Det er åbenbart forsvundet et eller andet sted hen.

Så lige til det om den dér kære direktørfrue, som fru Pia Christmas-Møller nævner, så er det altså sådan – og det ved fru Christmas-Møller selvfølgelig godt – at forudsætningen for, at den pågældende dame kan få sin bistandshjælp, er, at hun henvender sig, og dermed vil hun også blive bedt om at udnytte sine arbejdsevner. Det er faktisk et af principperne. Der er ikke nogen, der får bistandshjælp bare sådan lige. Det kan godt være, man tror det i Det Konservative Folkeparti, men det er faktisk sådan, at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, også hvis man skal have bistandshjælp.

Jeg er af den opfattelse, at de ganske, ganske få direktørfruer, der på den måde måtte få en bistandshjælp, fordi man ikke kan finde arbejde til dem, er til at leve med. Det er et acceptabelt og ikke noget særlig stort problem i forhold til de 200.000 pensionistægtepar, der i dag må leve på en lavere ydelse, fordi de er gift. Det er sådan, at man har den ordening, at man faktisk opfordrer dem til at blive skilt eller til at lade, som om de er skilt eller ikke lever sammen, for at kunne få en højere folkepension.

Det er den ordning, man har i dag, og det er åbenbart det, som Det Konservative Folkeparti er imod.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu begynder det at dæmre. Hvis det er bekymring for folkepensionisterne, hr. Jerup egentlig vil have sat på dagsordenen, så kunne han jo have sagt det med det samme. Han kunne have klappet til De Konservatives og Venstres forslag så sent som ved finanslovbehandlingen her i december måned, for vi er enige i, at der skal – hvis det er det, der ligger bag hr. Jerups udtalelser – gøres noget ved den udhuling af folkepensionisternes grundbeløb og af folkepensionen i det hele taget, som regeringen har gennemført. Vi har stillet forslag på forslag om at få genoprettet folkepensionens grundbeløb, få sikret, at det er en retting for alle uanset øvrige forhold.

Så dér er vi fuldstændig på linje. Det har bare ikke noget med det andet at gøre, men det flugter meget smukt med vores holdning om, at man skal skelne imellem velfærdsgoder og egentlige sociale opgaver. Folkepensionen er et velfærdsgode og ikke først og fremmest et socialt anliggende, og det vil vi gerne have præciseret ved denne debat.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er klart, at der er en diskussion om folkepensionens grundbeløb, men lige præcis den diskussion har meget lidt at gøre med den diskussion, vi her har omkring individualprincippet om, at man behandler hver enkelt borger og dermed også hver enkelt pensionist som et selvstændigt individ, som ikke skal have bedømt sin pension, sin sociale ydelse eller andre ydelser ud fra, om man er gift, lever sammen med nogen eller ikke lever sammen med nogen. Det er et individuelt anliggende, som bedømmes ud fra den konkrete person. Det har ikke noget som helst at gøre med det spørgsmål, som fru Christmas-Møller nu tager op.

Men det er måske ligesom en måde at slippe uden om problemstillingen om, hvorfor Det Konservative Folkeparti har droppet den holdning, de havde i 1987, hvor de sammen med hele Folketinget støttede ideen om individualprincippet.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Lad mig skære det ud i pap for hr. Bruno Jerup: Det Konservative Folkeparti ønsker, at der føres en anstændig socialpolitik i dette land. Det indebærer, at de mennesker, som ikke kan klare sig selv, skal have en ordentlig håndsrækning. Det indebærer ikke, at vi skal have tilskud til alle og enhver uanset deres formåen. Kort og godt, så enkelt kan det siges. Dertil kommer, at vi har nogle ideer om, at der skal være nogle velfærdsgoder, og dertil hører folkepension og folkepensionens grundbeløb, og den skal man have ret til at få, uanset hvilke formueforhold og lignende man i øvrigt har. Sådan er det.

Det er vores synspunkt, og det har det været hele tiden. Og så skal hr. Bruno Jerup ikke voldsdrive den debat, der var tilbage i 1987. Der er trods alt forskel på, hvorvidt man ønsker individualprincippet gennemført i skattelovgivningen eller man, som Enhedslisten lægger op til, skal have det gennemført over hele linjen. Det får nogle dramatiske økonomiske konsekvenser, og det går ud over dem, vi alle sammen faktisk er enige om at hjælpe. Det kan ikke være Enhedslistens oprigtige mening. Det må jeg dog sige.

Villy Søvnal (SF):

I SF er vi meget tilfredse med, at vi får en socialpolitisk debat om velfærd. Den offentlige debat om velfærdssamfundet føres jo ellers meget af finanspolitiske ordførere, og derfor kommer debatten ofte til at dreje sig nok så meget om økonomi i stedet for velfærd. Det er mit håb, at vi i dag får den debat, vi har savnet, om, hvad de politiske partiers visioner er, hvis sådanne haves.

Vi er af den opfattelse i SF, at velfærdsdebatten ser vidt forskellig ud, afhængig af om den anskues af en hr. Jensen, der kan hedde Ellemann til mellemnavn, fra en dyr norsk lakseelv eller af fru Jensen på 2. sal og hendes hjemmehjælper. Derfor er den debat, vi har i dag, formentlig den mest centrale politiske debat i Danmark p.t. Også af den grund er vi i SF lidt uforstående over for, at Enhedslisten foreslår en så blød, en så bred og en så vidtfavnende dagsorden. Efter vores opfattelse får vi dermed ikke fat på det, der er den præcise og relevante debat, dér, hvor vandene skilles.

Jeg skal også sige, at vi er lodret uenige i individualprincippet gennemførelse. Jeg synes, og SF synes, at det er et påtrængende moralsk problem – at det så ikke er det for Enhedslisten, er

sin sag – hvis vi åbner op for bistandshjælp til direktørfruer. Jeg tror godt, at jeg kan forudsige, hvilken folkelig reaktion vi får på det!

I modsætning til bl.a. Enhedslisten, men også andre partier, er SF jo optaget af fordelingspolitik, optaget af at tage fat på det, vi kalder de velhavendes velfærd og andel i velfærdsgoderne. Det er faktisk vores hensigt og mål at sikre, at velfærdsydelse rammer befolkningsgrupper, der er trængt. Endelig er vi i den øjeblikkelige situation mere optaget af at sikre en bedre service med de midler, vi kan stille til rådighed for de grupper i samfundet, der har det skidt.

Hvad er så det centrale i velfærdsdebatten? Det er dels at vedstå de ubestridelige gevinster for den brede befolkning, der var og er velfærdssamfundets fortjeneste. Sammenholdt med fortidens fattigdom, nød og betryk er det en kendsgerning, at grupper i periferien af vores samfund har fået langt bedre økonomiske vilkår.

Det er ligeledes en kendsgerning, at de her har langt bedre økonomiske vilkår i sammenligning med de samfund, der er optaget af markedssteoretiske nyliberalistiske ideologier. Det gælder de ældre, det gælder de syge, det gælder de handicappede, og det gælder de arbejdsløse.

Og det er også lige præcis på de områder, velfærdskampen mellem højre og venstre i dansk politik står i dag. Det er også dér, debatten har stået her til formiddag. Samtidig er vi meget langt fra vejs ende, og de seneste års førte politik har efter vores opfattelse bragt Danmark i den forkerte retning.

Hvad er det så, vi mangler i velfærdskonstruktionen? Først og fremmest markante skridt til grundlæggende at bryde med masseudstedelsen og massearbejdsløshedens absurde logik. Vi kender alle sammen den meget høje menneskelige og økonomiske pris, der følger de mennesker, som rammes af arbejdsløshed. Vi ved også meget præcist, hvilken social arv der følger med.

Derfor er velfærdsdebattens mest centrale punkt at komme med svar og virkeliggøre svar, der bryder med arbejdsløshedens logik. Jeg synes, det er iøjnefaldende, hvor lidt arbejdsløsheden har fyldt i formiddagens debat. Det er både af hensyn til de arbejdsløse, men det er også af hensyn til de mennesker, der er i arbejde. Der er brug for tid til børn, der er brug for tid til venner, der er brug for tid til livet selv.

Der er flere veje at gå, og flere kan betrædes samtidig: nedsat arbejdstid, attraktive orlovs-

ordninger, bedre barselorlovsordninger, skraldemandsmodeller osv.

Det næste, der er brug for, som stort set også har været fraværende i formiddagens debat, er at gøre op med ventelistesituationen i et samfund, der er så rigt, som det danske. Der er ventelister til tilbud til børn, omsorg for de gamle i vores sundhedssektor, til en bolig osv. osv.; det er absurd, at et så rigt samfund efterlader ventelister på disse helt fundamentale områder.

Det er helt uforståeligt for andre end meget teoretisk belæste liberalister, at der er fornuft i at indrette et samfund på denne måde, når der samtidig er massearbejdsløshed og en række servicehuller på fundamentale velfærdsområder.

Det tredje velfærdstema, vi opfatter som centralt, er polariseringen af samfundet; den polarisering, vi er vidne til, og som er stigende i disse år. Vi kan se den på børneområdet, hvor der er en gruppe af børn, det oplagt går dårligere end nogen sinde før. Vi kan se det på voksenområdet, hvor hver eneste dansk by har en gruppe af voksne, der er købet af enhver type af samfunds- og arbejdsliv.

Derfor er det efter vores opfattelse vigtigt at komme med reelle svar og andet end pseudo-svar om strafferammer, når vi diskuterer, hvorfor vi har problemer i bunden af vores samfund. Når vi også får denne type af problemer, skyldes det, at det socialt står skidt til i bunden af vores samfund.

Derfor er det efter SF's opfattelse nogle underlige pseudodebatter, vi har været vidne til her efter jul både i forbindelse med nytårstaler og i forbindelse med radikale udmeldinger fra Nyborg.

Er det virkelig rigtigt, at boligstøtte er et af det her samfunds hovedproblemer? De korte tal er, at vi pr. bolig yder cirka dobbelt så meget i tilskud til mennesker, der har deres egen bolig, i forhold til, hvad vi yder til folk, der lejer. Hvorfor er det et samfundsmæssigt problem? Var det ikke fornuftigere at yde den største støtte til dem, der har de største sociale problemer, dem, der bor i vores sociale boliger? Sådan er det ikke. Dem, der får den ubetinget største støtte, er mennesker med den største indkomst, og dem, der køber den største bolig. Det er socialt uretfærdigt, så det brager.

Det undrer mig i øvrigt, at borgerlige ordførere i dag, som er så optaget af, at velfærdsmidlerne skal ramme rigtigt, ikke er mere optaget af rentefradragets skævheder. Det rammer skævt,

så det brager. Der er for alvor tale om en samfundsomfordeling, hvor man tager fra dem, der har lidt, og giver til dem, der i forvejen har ganske meget.

Jeg vil også godt sige det meget tydeligt: I SF er vi helt uforstående over for, at Socialdemokratiet og De Radikale inviterer De Konservative så meget indenfor til en debat om boligstøtte, vel vidende at det vil ramme et almindeligt pensionistægtepar med 16.000 kr. i mistet indkomst, når reformen er fuldt udfoldet. Et pensionistægtepar, der vel at mærke kun har den nøgne folkepension.

Det, der her lægges op til, er ikke udtryk for rimelig social fordelingspolitik. Det, der er brug for, er at kigge på boligsubsidierne i deres helhed og spørge: Hvem er det, der får de store tilskud?

Det andet, jeg vil nævne, er bistandsloven. Vi vil i SF gerne deltage i en reformation af bistandsloven. Vi mener, der er brug for den. Men at lægge op til et udspil, hvor hovedordet er, at nu skal den enkelte tage ansvar for sit eget liv, er at skævvride den her debat. Det er ikke den enkeltes ansvar, det kniber mest med i de her år. Det er fællesskabets ansvar.

Det er vel derfor, vi har historien om sindslidende, der ikke får den hjælp, de har brug for. Det er vel derfor, vi har hjemløse, der afvises. Det er vel derfor, vores hjemmehjælp nogle gange hænger for dårligt sammen. Det er vel derfor, der ikke er plads til vores børn i daginstitutioner.

Det fælles ansvar løfter ikke i tilstrækkelig grad den opgave, det skulle, og dér er det efter vores opfattelse at køre de borgerlige partiers linje, når man lægger op til en debat, hvor man i stadig øget grad lægger ansvaret på skuldrene af dem, der har det skidt i forvejen.

Netop fordi vi i SF er tilhænger af en retfærdig byrdefordeling, er vi optaget af de velhavendes velfærd. Vi betragter i øvrigt ikke velfærdsydelse, der gives til lavindkomstgrupper, som en ubærlig byrde. Vi opfatter det som et udtryk for retfærdighed og konstaterer, at samfund rundt omkring os, der har afviklet deres velfærd, også produktivt er blevet fattigere samfund.

Jeg skal derfor slutte af med at fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, der efter vores opfattelse mere præcist forholder sig til den fordelingskamp, der foregår i samfundet:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at de største trusler imod velfærdssamfundet er massearbejdsløsheden og masseudstødelsen, hullerne i de offentlige servicetilbud og den borgerlige hetz imod velfærdssamfundet, pålægger Folketinget regeringen

- at tage markante skridt til at imødegå masseudstødelsen ved en bedre fordeling af arbejdet og ved satsning på uddannelse,
- at gøre op med ventelisterne og forbedre den offentlige service inden for sundheds-, børnepasnings- og ældreområdet og
- at imødegå den borgerlige hetz imod velfærdssamfundet ved at demokratisere, videreudvikle og øge kvaliteten af den offentlige service og ved at målrette ydelser, tilskud og fradrag, der skal sikre en reel omfordeling, til fordel for de dårligst stillede.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.« (Dagsordensforslag nr. D 47).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Der er jo mange ting, som hr. Villy Søvnald og jeg og Enhedslisten kan være enige om – det gælder hovedparten af det, som hr. Villy Søvnald var inde på i sin tale – men vi er uenige på ét punkt, og det vil jeg ikke undlade at tage op.

Det er diskussionen om det dér individualprincip, som åbenbart nu ikke mere er SF's politik. Det er da i orden, for partier har lov til at ændre synspunkter, det kan man jo ikke forhindre dem i. Jeg kan også forstå, at der er forskel fra SF til Socialdemokratiet, som trods alt ikke har afskaffet princippet endnu, men som bare ikke mener, tiden er økonomisk moden, fordi det koster penge at gennemføre det princip.

Der er den forskel, at SF sådan set har afskaffet princippet. Det skal simpelt hen ikke indføres, og argumentet imod det er endnu en gang den med direktørfruerne. Fordi der er nogle – formodentlig ganske få i dette land – kvinder eller mænd, der er gift eller i kortere eller længere tid lever sammen med en direktør, som formodes efter SF's billede at tjene mange penge, så skal vedkommende altså holdes uden for nogle retsprincipper. Jeg synes sådan set, at det,

SF skal forholde sig til, er, om SF ønsker at udvikle socialretlige principper, eller om vi skal have sådan et meget mere indviklet samfund, hvor den enkelte borger skal bedømmes af alle mulige systemer.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Flemming Oppfeldt for en kort bemærkning og derefter fru Pia Christmas-Møller.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Et enkelt spørgsmål til SF's ordfører: Jeg kunne godt tænke mig at vide, hvordan det skal være på lidt længere sigt med hensyn til beskæring af velfærdsydelse til de velhavende? Er det kun pengeoverførsler, vi taler om, eller skal det også være sådan, at de, der tjener over en vis grænse, selv skal betale f.eks. for deres behandlinger, altså sådan, at vi skal gøre op med princippet om, at der er visse ting, som alle har ret til?

Så har jeg en enkelt kommentar til spørgsmålet om det, der er den enkeltes ansvar. Venstre mener, at den enkelte har et stort ansvar. Hvis man kan hjælpe sig selv, altså hvis man kan arbejde, så har man også et stort ansvar for at tage et arbejde, der bliver tilbudt én. Det må være udgangspunktet for revisionen af bistandsloven, og hvis denne præambel stadig væk står der, så er vi selvfølgelig meget interesseret i at arbejde videre med revisionen af loven under disse forudsætninger.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Allerførst en hurtig kommentar til hr. Bruno Jerup, som får det til at lyde, som om individualprincippet er et spørgsmål om, hvorvidt direktørfruer skal have bistandshjælp eller ej.

Det er jo ikke det, der er sagens kerne. Det, der er sagens kerne, er, hvorvidt man i socialpolitikken vil målrette initiativerne sådan, at de svageste i samfundet får en håndsrekning. Det er det, det drejer sig om.

Men det, jeg har bedt om ordet for, er for at kommentere SF's dagsordensforslag. Jeg synes faktisk, at ordlyden i SF's dagsorden er langt under det niveau, man kunne forvente af et parti, som siger, at det gerne deltager i saglige debatter.

SF refererer flere steder til en borgerlig hetz mod velfærdssamfundet. SF refererer til, at velfærdssamfundet er truet af massearbejdsledseden og masseudstødelse. Hvad er det egentlig

for et ordvalg? Er det en virkelighed, befolkningen uden for disse fire vægge kan genkende? Det tror jeg ikke!

Hvor har SF været henne i hele dette århundrede, hvor velfærdssamfundet er blevet opbygget? Hvor meget lod eller del har SF egentlig i det velfærdssamfund, som man nu er så stolt af? SF har ikke været hjemme under opbygningen af velfærdssamfundet.

Det har Det Konservative Folkeparti sammen med Venstre, sammen med Socialdemokratiet og i vid udstrækning sammen med Det Radikale Venstre. De fire gamle partier har båret det, og vi ønsker rent faktisk også, at vores velfærdssamfund skal bæres ind i det næste årtusinde. Det er det, vi bekymrer os om. Vi bekymrer os om, at også kommende generationer kan få del i velfærdsgoderne. Det er det, denne her debat handler om, og det burde SF være opmærksom på.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til fru Pia Christmas-Møller: Dette skulle helst ikke udvikle sig til en faderskabssag om, hvem der har ansvaret for velfærdsstaten. Jeg mener i al beskedenhed, at de SF'ere, jeg kender rundt omkring i kommuner og amter, f.eks. bidrager til at sørge for, at ventelisterne på daginstitutionsområdet bliver udryddet, og at der bliver ansat flere hjemmehjælpere. Jeg synes, det er ret meningsløst at strides om, hvis skylden er. Vi har også bidraget til det i den tid, SF har eksisteret; men det er da rigtigt, vi er af indlysende grunde ikke så gamle, som De Konservative er i politisk sammenhæng.

Hr. Flemming Oppfeldt spørger: Hvem er det så, der skal have reguleret deres velfærd? Det er efter SF's opfattelse de velhavende børnefamilier. Vi har stillet ændringsforslag til finansloven sidste år om, at børnechecken skal afvikles for de børnefamilier, der har en indkomst på over 600.000 kr. Det gjorde vi, fordi vi synes, pengene skal gives til dem, der har brug for dem.

Jeg nævnte også rentefradraget, og det er jo dér, de rigtig mange penge er. Der gives 19 mia. kr., når man modregner lejeværdien af egen bolig, i tilskud til boligejerne. Det er meget. Det er mere end det dobbelte af, hvad der gives i boligstøtte, som man jo har meget blik for. Hvorfor har ingen blik for, at det er den jævne lønindkomstfamilie, der finansierer de velhavendes huskøb langs Strandvejen til 2-3 mio. kr.? Er det virkelig en rimelig fordelingspolitik? Det synes vi ikke i SF.

Så dér var et par bud, oven i købet et par bud med mange penge i.

Hr. Bruno Jerup siger, at det ikke kun er direktørfruerne, der drejer sig om, og det er jeg for så vidt enig i. Folkepensionen var inde i debatten før, og dér kunne man jo spørge: Hvis nu Folketinget besluttede sig til at bruge f.eks. 2 mia. kr. til at forbedre forholdene for folkepensionister, hvem skulle pengene så gives til? Efter SF's opfattelse skulle de ikke gives til alle folkepensionister. Der er folkepensionister, som har gode økonomiske forhold. Problemet er den gruppe af folkepensionister, der kun har den nøgne folkepension, og det er dem, SF ville bruge pengene til. Det gør man ikke ved individualprincippet; det gør man ved at lægge dem på pensionstillægget.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg er glad for, at hr. Villy Søvndal bekræfter, at SF ikke har lod eller del i opbygningen af det nuværende velfærdssamfund. Jeg er glad for, at det dermed også anerkendes, at SF til enhver tid kun har været med til at stille forslag om, at pengene skulle fordeles her og nu.

Overskriften for denne debat er: »Hvad kan regeringen oplyse om målsætningen for udviklingen af det danske velfærdssamfund?« Karakteristisk nok er hr. Villy Søvndals dagsorden støvsuget for enhver bemærkning om, hvordan SF forestiller sig, at man skal sikre, at vi også har velfærdsmuligheder på den anden side af årtusindskiftet.

Dagsordenen er – ud over de meget hadske udtryk over for den borgerlige side i salen – udtryk for typisk SF-politik: Hvordan kan vi bruge de penge, vi allerede i dag ikke har? Sandheden er jo, at ethvert udgiftskrævende forslag, som bliver gennemført, i øjeblikket har gældsstiftelse som konsekvens. SF er gang på gang parat til at bruge de penge, som vi ikke har – og man placerer så regningen i børneværelset. Det er konsekvensen af SF's politik. Det synes jeg trods alt er nyttigt nok at få fastslået her i dag.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan kun være enig med hr. Villy Søvndal i, at hvis man har et beløb, f.eks. de 2 mia. kr., som hr. Villy Søvndal nævner, så er det fornuftigt selvfølgelig at starte med at fylde op fra bunden og sørge for, at det er dem, der har mindst, der

får først – det er klart – i en konkret vurdering. Men det står jo på ingen måde i modsætning til at have det princip, der hedder individualprincippet, hvor man har det udgangspunkt, at borgerne ikke bedømmes ud fra, hvem de tilfældigvis lever sammen med, er gift med eller kender, men som individuelle personer i forhold til, hvilke behov de har og hvilket konkret beløb de skal have at leve for.

Dér er jeg helt enig med fru Pia Christmas-Møller i, at det i denne her sammenhæng ikke handler om nogle ganske få direktørfruer. Det mener jeg er en afledningsmanøvre både fra fru Pia Christmas-Møller og fra hr. Villy Søvndal. Det, det handler om, er langt større grupper. Det handler om folk, der lever sammen, hvor den ene har et lavtlønsarbejde, og den anden er bistandsklient eller søger om at få bistandshjælp. Det handler også om pensionister, som hr. Villy Søvndal var inde på. Det er nogle helt andre og større grupper, og selvfølgelig er det dermed også noget, der økonomisk betyder meget mere end de par direktørfruer, man kan stampe op af jorden.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Til fru Pia Christmas-Møller vil jeg sige, at det jo i sagens natur er svært at få en oplyst debat med én, der ikke hører efter, hvad man siger. Jeg sagde faktisk, at SF havde bidraget på række punkter til at udvikle velfærden, og det tager vi gerne ansvaret for. Vi er glade for den del af velfærdssamfundet, der er lykkedes; men jeg mener også, der i min tale var en påpegnings af en række ting, der ikke er lykkedes.

Så var fru Pia Christmas-Møller ked af, at SF ikke sagde noget om, hvordan vi skulle få råd. Jamen det ved jo enhver, der bare kan huske tilbage til finanslovforhandlingerne. Det må være en sælsom situation for en konservativ finanspolitisk ordfører at skulle se SF i positionen som finanslovdeltager, første gang der i mange, mange år er balance på de offentlige finanser. Det er jo det, De Konservative har snakket meget om, men ikke formået i årevis. Det var der faktisk i år, og derfor antog jeg, at hukommelsen var så lang, at det stod tydeligt også i fru Pia Christmas-Møllers erindring.

Jeg forstod, at Enhedslisten er enig i, at de, der har mindst, skal have først. Så spørger jeg blot lidt undrende, hvorfor vi så ikke slår det fast i en dagsorden i stedet for at slå et helt andet princip fast.

De vigtige principper at få slået fast i de her års fordelingspolitik er, at der er nogen på bunden af vores samfund, der har det skidt, og det er dem, der bliver overset. Svælget mellem de mest velhavende ældre og dem, der kun har den nøgne folkepension, er sådan, at den laveste tiendedel af de ældre har 3.300 kr. i disponibel realindkomst, mens den rigeste tiendedel har mere end fire gange så meget – over 13.000 kr. – ifølge en opgørelse fra Finansministeriet. Der er disse års politiske kamp, og jeg synes, venstre-fløjen har en pligt til at være præcis i fordelingskampen.

Og hvis der så er flere penge tilovers, mangler vi i øvrigt desperat penge til service.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil bare i al stilfærdighed gøre opmærksom på, for at hr. Villy Søvndal også skal se det, at Enhedslistens dagsordensforslag jo består af flere elementer. Bl.a. indeholder det også – ud over indførelse af individualprincippet – udvikling af et enstrengt system i forhold til pensioner, førtidspensioner og den slags. Det, det gælder om, er at hæve dem op på et fælles højt niveau, som vi har snakket om tidligere i dag, og på den måde kan man sige, at også nogle af de grupper, som hr. Villy Søvndal nævner, ved en sådan udvikling faktisk vil få en forbedring af deres forhold.

Jeg vil også godt lige i denne her sammenhæng gentage, hvad jeg også sagde i min tale, at finansredegørelsen for 1996 klart dokumenterer, at overførselsindkomsterne og den offentlige service, man får i det her samfund, faktisk er de elementer, der er mest udlignende i forhold til folks forbrug, mere udlignende – og det kan måske komme som en overraskelse – end de progressive skatter.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Villy Søvndal, at jeg ikke på noget tidspunkt har været i tvivl om, at SF altid har været på plads, når det drejede sig om at dele ud, og sådan forholder det sig naturligvis også, når SF er repræsenteret ude i kommunerne. Men pointen var jo netop, at SF ikke har arbejdet for rammerne for velfærdssamfundet og derfor heller ikke har et medansvar for det. Det er situationen.

Hr. Villy Søvndal siger, at jeg som finanspolitisk ordfører burde kunne huske forløbet omkring finansloven for indeværende år.

Det husker jeg tydeligt. Jeg husker også tydeligt, hvordan SF og regeringen nåede til balance på den offentlige saldo. Det var ved engangsindtægter, likviditetsforskydninger og skatteforhøjelser helt efter SF's sædvanlige melodi; så der er ikke noget nyt under solen.

Men det, jeg gerne vil have SF's bud på i dag, er, hvordan man forholder sig til mulighederne for også i fremtiden at have et velfærdssamfund, at have nogle velfærdsgoder at dele ud af. Vil man være med til at investere i fremtiden til den næste generations glæde og gavn, og på hvilken måde vil SF gøre det?

Den rapport, jeg har refereret til adskillige gange, Budgetredegørelse 1996, anviser to muligheder: et fritidsscenario, et arbejdsscenario. I fritidssceneriet vil der komme skatteforhøjelser i størrelsesordenen 14 procentenheder fra nu af og frem til år 2020. Er det det scenario, SF følger? Det vil jeg meget gerne vide, for jeg kan ikke læse det ud af dagsordenen. Dagsordenen lægger kun op til en fordelingskamp om de penge, vi allerede i dag ikke har.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

En kort bemærkning for at prøve at komme sandheden lidt nærmere: Hr. Villy Søvndal sagde, at det er SF's politik, at de, der har mindst, og de, der er svagest, skal have mest. Men er virkeligheden ikke, at vi i dette land rent faktisk har et skattesystem, hvor man beskatter borgere, der har en indtægt, der er så lille, at man end ikke kan leve af den? Alligevel skal man betale skat af den. Ville det så ikke være bedre, om man lavede skattelettelser ved at hæve den skattefrie bundgrænse? Det ville først og fremmest komme de lavestlønnede til gode.

Eller er sandheden i virkeligheden, at SF ønsker at opkræve så mange penge som overhovedet muligt i skat med henblik på, at SF og andre politikere så kan sidde og bestemme, hvem der skal have penge, og hvem der ikke skal have penge? Er det ikke det, der er sandheden? Er det ikke det, der er SF's målsætning? Jo mere politikerne kan komme til at bestemme, desto bedre – og ikke omvendt.

For Fremskridtspartiet gælder det om, at det er borgerne selv, der definerer og bestemmer.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg synes, jeg kan mærke en snert af bitterhed i fru Pia Christmas-Møllers indlæg, og det er jo forståeligt. Det må ærgre en konservativ finanspolitisk ordfører grumt at skulle stå ved sidelinjen og – efter i en årrække at have talt om økonomi og efter i øvrigt sammen med Venstre at have præsteret nogle kolossale underskud i den offentlige sektor – se SF deltage i finanslovforliget det første år, hvor der blev balance i de offentlige udgifter. Det må være grumme ærgerligt, det kan jeg godt forstå, men det nytter jo ikke at lade bitterheden gå ud over SF, fordi vi gør vores arbejde.

Så siger fru Pia Christmas-Møller, at hun stadig savner vores bud. Det var derfor, jeg lige repeterede vores bud også i forhold til Venstres ordfører: rentefradraget, børnechecken til de meget velhavende familier og pensionen til de meget velhavende ældre. Så spørger jeg igen: Er det ikke rigtigt, at det er steder, hvor De Konservative ikke vil være med? Det er steder, hvor vi rammer folk, der har svimlende mange penge i forhold til mennesker i bunden af vores samfund.

Men De Konservative løber, hver gang de hører om de her forslag, så hurtigt væk, at SF i hvert fald ikke er i stand til at følge med i det tempo. Hvorfor det? Fordi det er forslag, der rammer konservative kernevælgere. De berører folk, der stemmer konservativt, og derfor er det forståeligt nok; men samtidig er det lidt uforståeligt, at man offentligt giver det indtryk, at her vil man godt ramme, for det vil man jo i virkeligheden ikke.

Jeg skal bare sige til hr. Tom Behnke omkring den skattepolitiske debat, at SF senere vil sørge for, at vi får en omfattende skattepolitisk debat her i Folketinget, der med al ønskelig klarhed vil vise, at vi ønsker en skatteomlægning, der fritager lavindkomstgrupperne til fordel for at lade progressionen stige for de meget velhavende i samfundet. Det følger i øvrigt den linje, som vi generelt har i skattedebatten.

Bjørn Elmquist (RV):

Ved at stille denne forespørgsel har Enhedslisten givet konkret anledning til, at vi får bragt velfærdsdebatten ind i Folketingssalen. Det er ikke første gang, og det bliver heller ikke sidste gang; men Enhedslisten skal ikke have utak for det.

Velfærdsdebatten kredser om og har kredset om, at borgerne er blevet afhængige af det offentlige. Samtidig er der også sket det – og det ser vi fra radikal side som en af de væsentlige ting – at flere borgere, enkeltindivider, er blevet uafhængige af fællesskabet, altså står frit, kan man sige. Man taler om en uafhængighedskultur.

Det kan i visse henseender være et fremskridt, en fordel, for på den måde får vi større frihed til at vælge og mulighed for at bryde sociale bånd, og der er større muligheder for, at alle kan uddanne sig og vælge deres egen livsform. Men der er også en bagside af denne såkaldte uafhængighedskultur, og det handler om andet og langt mere end bare om balance på de offentlige finanser. Det handler om, at vi fortsat skal have et samfund, der er sammenhængende, og som kan løse de centrale opgaver på en bæredygtig måde.

I den radikale folketingsgruppe ønsker vi at bevare friheden til at vælge, men vi ønsker også at finde løsninger, der forpligter den enkelte til respekt for samhørigheden, løsninger, der styrker fællesskabet gennem en aktiv solidaritet.

I dag er der ofte ingen sammenhæng mellem på den ene side den enkeltes forbrug af offentlige ydelser og tilbud og på den anden side finansieringen af ydelserne. Afsenderen er det offentlige, som så går ind imellem – og så bliver det altså i mange henseender skatteborgerne – men afsenderen er blevet anonym i forhold til modtageren, og det er en uholdbar situation.

Samtidig er det, man kunne kalde de nære fællesskaber, ved at blive tømt for opgaver. Det gælder familien, det gælder de nære omgivelser, lokalsamfundet, arbejdet. Opgaverne er blevet overtaget af de offentlige myndigheder. Det sker i en vekselvirkning mellem borgernes krav og ønsker og politikernes muligheder for at opfylde dem.

Velfærdsordninger er etableret for at blive brugt; anderledes skal det ikke være. Ellers snyder vi jo borgerne, hvis vi har nogle ordninger, som de ikke må bruge, og hvis vi, når de så bruger dem, siger: Hvad i alverden er meningen, tager I os virkelig på ordet og begynder at bruge det?

Men det voksende forbrug skyldes også en holdningsændring i befolkningen, og noget af det kan eksemplificeres med seniorpolitikken – den vil jeg komme til om et øjeblik mere konkret. Det er nødvendigt, at den enkelte får ansvar og indflydelse og yder sit eget bidrag til

løsningerne i fællesskabet og ikke kun passivt modtager de offentlige ydelser. Det er forudsætningen for, at fællesskabet overhovedet har ressourcerne til at yde sit til, at den enkelte kan tage vare på sig selv.

Vi har i Det Radikale Venstre ved flere lejligheder – bl.a. på vores sommergruppemøde og også ved det nytårstævne, som fandt sted for 2-3 uger siden – risikeret at bevæge os ud i det minefyldte farvand, som består i at prøve at beskrive, hvad der er kerneopgaverne, hvad der er de basale opgaver i velfærdsstaten, hvad det er for grundlæggende ydelser, vi skal sikre borgerne, og som så langt overvejende skal finansieres af skatter og afgifter.

Og dér peger vi så på – og det er der nok nogle, der er uenige med os i – at det drejer sig om at sikre velfungerende former for børnepasning og at sikre alle en ordentlig folkeskoleuddannelse og mulighed for en efterfølgende kompetencegivende uddannelse af længere- eller korterevarende varighed. Det drejer sig også om at sikre mulighed for understøttelse efter hjælp til selvhjælp-princippet, et velfungerende sygehusvæsen, folkepensionens grundbeløb og en tilstrækkelig god omsorg til ældre, der har et behov for omsorg. Det drejer sig også om at sikre et sikkerhedsnet for de personer, der ikke kan klare sig selv; her kan jeg nævne narkomaner, handicappede og kronisk syge, men det er ikke en udtømmende opremsning, det er en eksemplificering.

Det opfatter vi i Det Radikale Venstre som velfærdssamfundets kerneområder, og det er det, vi også i den reform, som vi nu er i fuld gang med at debattere, vil prøve at fastholde, som det er.

Men vi har også fra radikal side prøvet at finde ud af, hvordan vi så kan komme videre, hvad det er for ting, vi så vil reformere, og hvad det er for målsætninger, vi vil stille op. Vi har opstillet nogle målsætninger sådan på mellemlang sigt, kan vi sige.

Og her vil jeg nævne, at antallet af modtagere af overførselsindkomster i alderen 16-66 år – og deri inkluderer vi ikke SU, det må man kunne forstå efter det, jeg sagde før om uddannelsestilbudene – skal ned. Vi tør godt vove pelsen, selv om det da godt kan være, at det ikke kan holde, med et mere konkret mål: I den kommende 10-års-periode skal vi prøve at reducere det fra, hvad det er nu, nemlig ca. en fjerdedel af den pågældende befolkningsgruppe – ikke af den samlede danske befolkning, men af aldersgrup-

pen 16-66 år – til en femtedel. Det er vores bud på et lidt mere konkret sigte på mellemlang sigt.

Hvad de marginaliserede angår, vil vi også meget gerne reducere antallet. Vi siger: Hvorfor ikke i de næste 10 år halvere det? Det er en overkommelig opgave, det er et mål, vi gerne vil sætte os.

Og så med hensyn til de ældres tilbagetrækningsmønster, seniorpolitikken – som jeg igen vil sige, at jeg kommer mere konkret ind på i slutningen af mit indlæg – vil vi gerne igen over en 10-års-periode, et decennium, et årti, søge at få genetableret det mønster, vi så i 1980'erne, hvor den reelle tilbagetrækningsalder ikke var så lav, som den er i dag.

Og endelig som det fjerde af de mellemlange sigtepunkter vil vi gerne nå til, at andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse, er bragt op på 95 pct. for den næste 10-års-periode.

Det er jo nogle konkrete mellemlange sigtepunkter, som jeg godt kan forestille mig, at man kan få en debat om.

Lad mig så sige noget om præmisserne for at tage fat på det nu i denne periode. Det er økonomien, jeg her vil pege på. Det er meget rigtigt, som jeg også sagde til hr. Flemming Oppfeldt – og jeg synes, det var sympatisk, at han gik ind i et mere idealistisk forsøg på at beskrive, hvad indholdet så skal være – og hr. Villy Søvnald har også meget ret i, at vi har behov for at diskutere indholdet, men det vil jo være helt uden sans for realiteter, hvis vi ikke forholdt os til de økonomiske muligheder for at gøre noget af det her.

Og dér er det vores overvejende opfattelse – og det tror jeg jeg egentlig vi er ganske enige om alle sammen, når det kommer til stykket – at vore muligheder for at reformere og revidere og dermed også forbedre og tilpasse vor velfærdsmodel er langt bedre, når økonomien er i orden, end hvis økonomien har det skidt.

Vi skændes jo i mange andre sammenhænge om, hvor god økonomien så er, og hvor meget regeringen skylder, og hvor meget det er det ene og det andet og det tredje. Men jeg tror godt, vi kan blive enige om, at vi i dette år og i forrige år og i en overskuelig fremtid har udsigt til at stå i en ganske enestående situation med harmoni mellem de vigtigste økonomiske faktorer i samfundsøkonomien. Vi har fået de offentlige budgetter i balance, vores betalingsbalance viser overskud, vi har – det var tiden, der gjorde mig lidt forskrækket; jeg var ikke klar over, at jeg

havde så kort taletid til min rådighed – stigende beskæftigelse, vi har lav inflation, vi har lav rente, og kronen er stærk. Så lad os komme i gang!

Og vi kan nu og her fra radikal side, også som regeringsparti – det er jo så det, man kan tillade som regeringsparti at lege lidt med og spekulere i – meget gerne i indeværende folketings-samling, det regner vi da med, fremlægge konkrete lovforslag om reform af bostandsloven og reform af boligstøtten. Og her skal vi også have for øje, hr. Villy Søvnald, de øvrige boligsubsidier, for vi er helt på det rene med, at ejerboligen jo har ganske stor støtte i dansk økonomi. Det har OECD også påpeget. Men det er noget, som vi ser som sammenhængende med en ny skattereform den dag, vi når dertil, at den nuværende skattereform skal videreføres.

Og så vil jeg pege på førtidspensionsområdet og på seniorpolitikken, og det er seniorpolitikken, jeg skal bruge mine allersidste sekunder på at sige et par ord om. Den reelle pensionsalder mener vi er for langt nede. Tilbageatrækningsalderen er for langt nede.

Jeg har noteret mig, at Ældre Sagen holdt en konference i går – det har vi nok alle sammen lagt mærke til. Der var et oplæg i Berlingske Tidende, der var skrevet af den administrerende direktør for Ældresagen, hvori han jo påpegede, at langt de fleste ældre, der trækker sig tilbage, bliver tvunget til det. Der er så en mulighed for det, fordi vi har lavet nogle ordninger. Men de bliver squeezezede – undskyld det lidt fremmedartede udtryk – eller mobbet eller presset ud, fordi både ledelse og kolleger siger: Jamen du er i den aldersgruppe, hvor du kan benytte dig af de her ordninger, så gør det dog! Hvis du ikke siger ja, eller hvis det ikke bliver dig, det går ud over, så bliver det én på 35 år, som har 2-3 små børn, og så skal han ud i arbejdsløsheds køen, men du har mulighed for dit og dat. Og så er det, vi får dette voldsomme træk på disse ordninger.

Jeg har også noteret mig nogle af de bizzarre udmeldinger, der var på Ældre Sagens konference. Vicedirektør Poul Erik Pedersen i Lederens Hovedorganisation kritiserede os, fordi vi havde disse ordninger. Men budskabet skal altså være, at hvis man ikke på arbejdsmarkedet, både arbejdstagere og arbejdsgivere, får en holdningsændring i gang og får klaret nogle af disse ting, så kan vi blive tvunget til fra Folketingets side at gribe ind.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan jo godt starte med at sige, at mange af de mål, som hr. Bjørn Elmquist stillede op, er ikke noget, som er fremmede for Enhedslisten, og dem kan man godt have som ideelle mål.

Det, som er det vigtige, og som er det interessante, er, hvilke redskaber man måtte kunne finde på at bruge for at nå de mål, for det er sådan – og det er jo det, vi har haft problemer med både i forhold til regeringen og i forhold til nogle af Det Radikale Venstres udmeldinger – at nogle af de redskaber, man tager i anvendelse, er i fundamental modstrid med, hvad vi forestiller os som en korrekt socialretlig indstilling til, hvad borgerne har ret til. Man går den modsatte vej. Man begynder at undergrave nogle sociale rettigheder for at nå nogle andre mål. Der synes vi at Det Radikale Venstre har et problem.

Men mange af de ting, som hr. Bjørn Elmquist var inde på her, om, at de ældre skal have mulighed for at blive på arbejdsmarkedet, at man skal have mulighed for at gå på deltid, at man skal have mulighed for skånejob, og you name it, har jo en stor og omfattende fællesnævner. Det er jo godt nok.

Men så er der den diskussion, som De Radikale kører igen og igen, om det, der hedder uafhængighedskultur/afhængighedskultur, og som man også har set omkring forsørgerkulturen, og der mener jeg simpelt hen, at Det Radikale Venstre er ude i noget værre vrøvl.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil kvittere for to ting i hr. Bjørn Elmquists tale, som man kan sige var rund og fordragelig.

Jeg vil måske være optaget af lidt det samme som hr. Bruno Jerup. Målsætningen var: Væk med en fjerdedel af overførselsindkomstmottagerne over en årrække og en halvering af de marginaliserede over ti år. Sådan en målsætning vil vi godt være med til. Det, der så bliver den skarpe diskussion, er, hvordan vi gør det. Jeg formoder, at De Radikale ikke synes, at nogen af dem, der har krav på en indtægt, fordi de ikke har nogen indtægt, skal miste den. Det er ikke på den måde, vi skal gøre det.

Men det må så betyde, at vi må nærme os de tanker, som SF foreslog sidste år ved finanslovforhandlingerne – at vi sætter os mål for nedbringelse af arbejdsløsheden. Jeg tror i al beskedenhed, at SF er de eneste, der i dag har anvist

konkrete veje til det, nemlig en nedsættelse af arbejdstiden, en bedre fordeling af arbejdet. Og jeg må spørge, hvordan Det Radikale Venstre stiller sig til hele tanken om en bedre fordeling af arbejdet.

Så vil jeg bare kvittere for det venlige tilsagn om at se på rentefradraget. Jeg skal sige til behagelig orientering for De Radikale, at vi vil sende dem vores forslag om at lægge et loft på 100.000 kr. pr. person og håber, at det så kan danne baggrund for en forhandling, vi snart vil indkalde til.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Det Radikale Venstres ordfører nævnte ordet reform og nævnte nogle punkter i en sådan reform. Man fik også nævnt, at det ligger ikke for lige nu, og brugte begrundelsen med, at økonomien lige skulle i orden. Nu kan man jo så finde ud af, om det er SF's finansieringsmodel eller det er en anden model, men som jeg hørte det, så giver det et økonomisk bidrag, hvis man gennemfører de her punkter.

Hvis man nu skulle se på den kedelige diskussion om økonomi et kort øjeblik og siger, at de giver et økonomisk bidrag – det må de jo gøre, hvis folk trækker sig tilbage senere fra arbejdsmarkedet, og man dermed nedbringer gruppen, der er på overførselsindkomst osv. – så kan vi jo gå i gang med det samme.

Jeg kunne godt tænke mig at få at vide, hvad forklaringen er på, at vi ikke kan komme i gang meget hurtigere end senere.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg hører til min rædsel, at vi kun har ti minutter som ordførere, så nu gælder det om at få ryddet op i nogle af stikordene i manuskriptet, så jeg kan få svar på nogle spørgsmål, uden at det tager tid fra ordførertalen.

Hr. Bjørn Elmquist glædede mig med sit indlæg om seniorpolitikken. Jeg vil gerne spørge hr. Bjørn Elmquist konkret: Betyder det, at Det Radikale Venstre faktisk vil afvente, hvad der måtte komme af aftaler om seniorpolitik osv. på arbejdsmarkedet, førend man begynder at tale om at sætte efterlønsalderen op eller ned? Det vil jeg meget gerne bede om at få en uddybning af.

Så har jeg et spørgsmål til statsministeren eller socialministeren. Jeg hørte forleden dag et rygte om, at der i et ministerium i centraladmi-

nistrationen var indkaldt til et møde om seniorpolitik for alle medarbejdere over 45 år, og jeg vil bede socialministeren eller statsministeren om at komme op og sige, at det ikke er rigtigt. Sig, det er lyv. Hvis man allerede i en alder af 45 år bliver stillet over for at skulle i gang med en seniorpolitik, så er det ubærlig længe at gå, til man er 60 og man kan få efterløn. Sig, det er løgn.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

I Enhedslisten opfatter vi ikke alder som noget relevant kriterium for bedømmelse af folks evner og muligheder, og derfor bekymrer det mig også lidt, når hr. Bjørn Elmquist meget mekanisk siger, at den reelle tilbagetrækningsalder er for lav. Det er jo et problem, hvis man opfatter det mekanisk. Det, der er brug for, er en langt større fleksibilitet.

Et af problemerne er, at hvis hr. Bjørn Elmquist kommer med nogle initiativer, der også mekanisk opsætter den mulighed for tilbage-trækning på grund af alder, ja, så mister man altså nogle muligheder, hvis man rent faktisk har behovet for tilbage-trækning. Det vil sige, at de folk, som har været igennem en nedslidningsproces, som har arbejdet for hårdt og for hurtigt gennem et helt liv, mister altså nogle muligheder. Derfor er jeg meget bekymret for, hvad der lå i, at vi skal have den reelle tilbage-trækningsalder sat op.

Jeg har ydermere det problem forbundet med det, at der slet ikke lå nogen, hvad skal vi sige, konkrete bud på det. Det, jeg forventer, der i virkeligheden ligger bag det, er, at man siger, at der er alt for få til at forsørge alle de mange, der trækker sig tilbage. Det er en debat, man har haft i meget lang tid, men den problemstilling er jo ikke relevant, hvis man trækker f.eks. sådan noget som arbejdsløsheden ind i det. Den relevante løsning på det er en bedre fordeling af arbejdet.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det bliver svært at nå det alt sammen, for jeg har lyst til at svare alle udførligt, men jeg må prøve.

Til hr. Bruno Jerup: Hvilke konkrete redskaber skal så tages i anvendelse? Det kan jo ikke være nogen hemmelighed for nogen i denne sal eller andre steder, at regeringen er i fuld gang med forhandlinger om at spille ud konkret på

de områder, jeg talte om, bistandsreform, førtidspensionering – man kan slå tilbage og se, hvad det er, jeg har sagt, for det skal jeg så ikke spille tid med nu – så det skal nok komme. Og så vil jeg sige, at hovedformålet er jo at få brudt den sociale arv, den onde cirkel, som gør, at det er de samme grupper, som igen kommer tilbage. De forslag, som vil blive fremlagt af socialministeren i løbet af ganske kort tid, vil også tage højde for de problemer, som hr. Bruno Jerup var inde på med retskrav og klageadgang, ankeadgang osv.

Det er så også lidt et svar til hr. Villy Søvnald, men konkretiseringen har jeg hverken tid eller lyst eller beføjelser til at komme ind på her, så meget mere som vi jo ikke er helt færdige med udspillene. Men de skal nok komme.

Hvad så med fordelingen af arbejdstiden? Der må jeg indrømme, at det er jeg også meget optaget af, og det er vi også i mit parti, og vi ser jo meget gerne, at arbejdsmarkedets parter kan komme videre i retning af deltid. Der kan være nogle skattemæssige problemer, hvis man f.eks. er pensionist og gerne vil bevare en eller anden form for konsulentvirksomhed. Det er vi også med på. Så lad os tage fat i de lovgivningsbremseser, der måtte ligge, men lad hovedinitiativet komme fra arbejdsmarkedets parter, så de kan bevise, at det, man kalder den danske model, stadig væk kan bruges til noget.

Og til hr. Oppfeldt: Jeg brugte ikke økonomien som anledning til at tage fat, men jeg sagde, at når vi har målene, så må vi også se, om de økonomiske præmisser er til stede, og det er de. Og så kan vi meget vel komme ind i en god cirkel i stedet for den onde cirkel, sådan at der er flere af de ældre, der bliver længere på arbejdsmarkedet, og det giver jo også et bidrag til økonomien, og dermed forbedrer man muligheden for at komme endnu videre ad samme vej. Så det er vi slet ikke bange for, tværtimod.

Til fru Mimi Jakobsen: Ja, det var det, jeg prøvede at få udtrykt. Jeg var kommet i tidspres til sidst, og sådan går det jo altid – også hvis vi skal lovgive. Vi håber meget, at man i overenskomstforhandlingerne kan nå frem til noget gavnligt her. Hvis det bliver tilfældet, så blander vi os ikke, og vi er helst fri for at blande os. Men vi kan altså også ende i den situation, vi får kniven på struben, og så må vi til at tage fat på en eller anden måde.

Det er så også et svar til fru Jette Gottlieb. Når jeg taler om en for tidlig tilbagetrækningsalder, så kan vi jo få den regnet ud af Danmarks Stati-

stik, eller hvem der nu har mulighed for det. Det, jeg håber og lægger op til, er, at den bliver sat op. Jeg vil ikke stå og pege på en bestemt aldersgrænse, men den må jo kunne beregnes som et gennemsnit, og vi skal have have den opad. Om det så skal være med 2/4 år eller 3 eller hvad, tør jeg ikke sige. Det skal jeg ikke lovgive om.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen): Midtvejs – det er jo også noget med senior – vil jeg sige tak til hr. Bjørn Elmquist for indlægget om det seniorpolitiske. Det, der egentlig kaldte mig herop, var fru Mimi Jakobsens spørgsmål til mig. Efter en meget hurtig gennemgang af hele centraladministrationens seniorpolitiske initiativer – meget hurtig og dermed også fyldt med forbehold – skal jeg, da jeg også fik et chok, som jeg fornemmede fru Mimi Jacobsen fik det, give følgende mindre redegørelse.

Det viser sig, at der er indtil flere varianter. Der er nogle, der mener, at seniorpolitikken starter tre dage, efter at man er ansat. Det synes jeg nu er en stramning. Men hvis man overhovedet skal forstå, hvorfor man sætter et initiativ til samtaler allerede i 45-års-alderen i gang, er den bedste forklaring, jeg har fået lige nu, nok, at det er nogenlunde deromkring, holdningsbearbejdelsen måske har den største effekt. Det er for sent i 59 3/4-års-alderen at sætte ind med at ændre holdningerne. Jeg tror, det handler om, at de enkelte mennesker også skal gøre sig klart, om vi langtidsplanlægger efter at gå af som 60-årige, eller om vi langtidsplanlægger efter at få et godt arbejdsliv måske også som 62-årige, 63-årige og 64-årige.

I virkeligheden er det jo enkelt. Jeg kender efterhånden ganske mange arbejdspladser, hvor man kan se 62-63-årige fungere og lige præcis give det ekstra lille servicesnit, som gør, at når almindelige forbrugere har været på den arbejdsplads – det kan være en trælasthandel, det kan være alt muligt andet – jamen så er man lidt gladere for at komme der næste gang. Og de ældre medarbejdere fungerer faktisk godt med den erfaring, de har, og med den vejledning, de kan give.

Det handler om holdningsændringer på arbejdsgiversiden, på arbejdspladsen, hos kollegerne. Det handler selvsagt også om et godt arbejdsmiljø uden mobning, hverken af den ene eller den anden grund.

Seniorpolitik tror jeg virkelig har meget for sig, hvis vi alle sammen medvirker til at skubbe

i den rigtige retning, og derfor tak for det konkrete spørgsmål, for centraladministrationen på Slotsholmen har også et ansvar for at bidrage til, at vi får den udvikling, som hr. Bjørn Elmquist, fru Mimi Jakobsen og regeringen, også SF og Enhedslisten – jo, det fornemmer jeg – mener er den rigtige vej at gå frem for en konkurrence om, hvem der kan forringe efterlønsordningen mest. Det er ikke en, vi deltager i.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det er stadig om seniorpolitikken. Min bekymring går på betragtningssettet. Man regner kun endimensionalt og siger, at det ikke kan nytte noget, at antallet af forsørgere bliver så lavt, fordi folk allerede trækker sig tilbage i 60-61-årsalderen.

Problemet er, at man er nødt til at se todimensionalt; det hjælper. Der bliver jo ikke en eneste forsørger mere af, at en træt og nedslidt ældre person bliver tvunget til at blive på arbejdsmarkedet, hvis der er en anden, der i stedet for bliver arbejdsløs. Det er derfor, jeg taler om, at man skal dele arbejdet, og så skal folk have mulighed for at trække sig tilbage, når det passer til deres person og den udvikling og det arbejdsmarked, de har levet på.

Med fleksibilitet i tilbagetrækningen og i øvrigt en deling af arbejdet så opnår man det, som hr. Bjørn Elmquist er ude efter.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne sige mange tak til statsministeren.

Det var et forbløffende flot, konkret svar, statsministeren var i stand til at levere. Det havde jeg sådan set ikke turdet forvente. Men jeg vil stadig væk godt sige, at selvfølgelig er der da forskel på, hvad intentionen er med de samtaler. Det er klart, men jeg vil stadig væk mene, at 45 år er lige at stramme den.

Men jeg tror, at også den offentlige sektor er for dårlig til at give medarbejdere fra 55 år og op den fornemmelse af, at der også bliver kælet for dem, så de også kan få kurser, også komme med i nogle spændende projektgrupper sammen med nye medarbejdere. Den stærkeste matching, man formodentlig har i en hvilken som helst virksomhed, er den, hvor en, der har erfaringen og ved besked, arbejder sammen med en eller to med de nye fine eksamensbeviser osv. og det er dér, hvor jeg tror – som også hr. Elmquist var inde på – at en hel del af problemet

ligger. De får ikke signalet: Jensen, vi kan så dårligt undvære Dem, kunne De ikke blive ved? De behøver ikke være her 37 timer om ugen, men kunne De da ikke blive ved? Vi sætter stor pris på Dem, og virksomheden går nærmest ned, hvis De ikke bliver, Jensen, osv.

Det er hele psykologien i det, som jeg tror, at virksomhederne, offentlige som private, har været alt for dårlige til. Nu kommer vi til at mangle unge, og så kan det være, de vågner lidt op derude og vil sikre sig disse medarbejdere.

Men nøglen ligger i det dér og ikke i at flytte alderen et år op eller ned.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er måske lidt i forlængelse af det, som fru Jette Gottlieb var inde på.

Jeg tror, det er vigtigt, at regeringen tænker lidt igennem, hvad det er, den vil lave på dette område, og det gælder ikke kun med hensyn til efterløn og muligheden for tilbagetrækningsordninger. Det gælder også med hensyn til dem, der på forskellige måder kommer på pension, hvad enten det nu er på førtidspension af den ene eller den anden eller den tredje art eller folkepension, at der er en mulighed for, at man faktisk kan gå ind og ud af systemerne, sådan at man ikke er låst fast i det, fordi den fysiske og psykiske tilstand, man har på et givet tidspunkt, ikke nødvendigvis er den samme gennem hele livet, også selv om man på et eller andet tidspunkt har fået tildelt en førtidspension. Det kan godt være, man faktisk på et senere tidspunkt får lyst til at komme tilbage til arbejdsmarkedet, men så er man ligesom ude af systemet og mister sin ret til førtidspension.

Hvis det er sådan, at man sørger for at bibeholde den ret, at man kan gå i gang med at arbejde, får man selvfølgelig ikke sin førtidspension i den periode, hvor man arbejder, men i det øjeblik, man så ikke ser sig i stand til at gøre det mere, har man på forhånd ligesom fået tilkendegivet, at man har en førtidspension i baghånden.

Jeg tror, at det for mange, f.eks. for en del sindslidende, kan være en stor hjælp, at de ikke er fastlåst på den måde, at de for altid er ude af stand til at påtage sig et arbejde, og derfor synes jeg, man skal prøve at videreudvikle det her område, men lade være med at opstille en målsætning om, at alderen skal ned. Det interessante er, som vi tidligere har snakket om i dag, om vi har en samfundsmæssig produktion, der er

tilstrækkelig til det, vi har behov for. Og det har vi.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Hvis vi skal gå fra en fjerdedel til en femtedel over 10 år, som er et af de mål, den radikale ordfører stiller op, får vi jo brug for værktøjer til at lave den systemforandring, værktøjer, der kan gives af lovgivningsmagten, og som kan virke lokalt og være et godt tilbud til den enkelte borger. Jeg prøver bare at finde en forklaring på, hvorfor vi ikke går i gang med de reformer nu eller om et par måneder. Hvorfor skal vi udskyde det?

Jeg kunne godt tænke mig at høre hr. Bjørn Elmquists kommentar til denne udtalelse i Århus Stiftstidende af en analytiker, der hedder Ebbe Lundgaard og er medlem af den radikale hovedbestyrelse; men den er fra den 3. december 1996, skal jeg så lige sige:

»Det er ikke særlig tilfredsstillende for os, at den reform af velfærdsstaten, som vi har snakket meget om, er lagt på hylden formodentlig til efter næste valg.«

Så bliver det refereret, at han frygter, at regeringens aftaler med SF og Enhedslisten om finansloven har bragt De Radikale i en situation, hvor det er blevet sværere at tage et opgør med forsørgerkulturen, og så endnu et citat fra Århus Stiftstidende:

»Vi er i båd med nogle, der ikke vil være med til det. Det typiske er jo, at SF på finansloven påfører samfundet en række driftsudgifter, som finansieres med nogle engangsbesparelser.«

Det sagde Ebbe Lundgaard altså.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Til fru Jette Gottlieb og til hr. Bruno Jerup vil jeg godt gentage, hvad jeg prøvede på at få sagt før, nemlig at vi er med på, at disse ting gerne skal ordnes, uden at vi skal lovgive, for jo mere konkret og håndfast, vi skal lovgive, desto større mangel på fleksibilitet bliver der. Det er meget bedre, at vi har nogle rammer, og at det så er arbejdsmarkedets parter, der ved den holdningsændring, som vi har talt om hos begge parter, finder ud af det.

Det, som var meningen med tilbagetrækningen, var jo netop, at det skulle være et tilbud til dem, der var fysisk eller psykisk nedslidte, så de fik en chance for at komme ud i tide.

I Jyllands-Posten i dag er der en reportage fra Ældre Sagens konference i går, og der er beskrevet et eksempel fra Novo Nordisk, hvor de efter min vurdering på fremragende vis tager en samtale med medarbejdere på 55 år og prøver at planlægge den kommende 12-års-periode med dem individuelt og finde ud af, hvor meget de mener, de kan klare. Jeg synes i hvert fald, det lyder godt.

Videre til hr. Flemming Oppfeldt vil jeg sige, at vi mener, at aktivering er en meget stor del af svaret. Vi havde jo aktivering på arbejdsmarkedsområdet efter finanslovaftalen for 1996. Nu har vi lavet en finanslovaftale for 1997, som vi er godt tilfredse med, og vi vil få et udspil fra socialministeren inden ret længe om en aktiv del af bistandsloven. Den bliver jo delt op i aktivitet og omsorg, og der kommer et udspil om førtidspensionering. I det vil man se, at mange af ideerne fra det, vi gjorde på arbejdsmarkedsdelen, går videre. Så det bliver altså aktivering, der i et vidt omfang vil blive nøgleordet.

Så vil jeg sige til citatet, at bemeldte herre jo nu er blevet medlem af regeringen, og han er helt på linje med det, som jeg her i dag har kunnet sige. Jeg vil ikke sige, han er blevet klogere siden da, for han var også klog før jul, men nu ved han altså endnu bedre, hvad der foregår herinde.

Tom Behnke (FP):

Jeg vil indledningsvis gerne have lov til at sige tak både til statsministeren og socialministeren for de besvarelser, der var. Det lød vældig flot. Statsministerens tale var nærmest playback, men lad nu det ligge.

Socialministerens tale havde jeg glædet mig meget til og set meget frem til, for fra tid til anden kommer socialministeren med en masse gode ideer, tanker og udspil til, hvad der skal gøres specielt for de svageste i vores samfund. Men desværre var det ikke det, ministeren sagde noget om i dag. Man kan næppe være uenig med statsministeren og socialministeren i de to taler, der blev holdt, for de to taler var uden noget konkret indhold.

Spørgsmålet er, hvornår ministrene vil realisere alle de flotte ord og visioner, og hvordan det vil ske rent konkret. Vi kan alle sammen blive enige om, at der skal gøres noget ved ventelisterne, hjemmehjælpen, misbrugerne, de hjemløse osv. Men hvad vil regeringen? Det har vi ikke hørt endnu. Indtil nu har vi kun set, at regeringen vil skære i boligstøtten til de ældre.

Vi har hørt om nogle ideer fra ministeren om en pensionsreform og revidering af bistanndsloven. Men hvad sker der? Og hvad bliver konsekvenserne? Det var noget af det, jeg havde håbet på at høre i dag, og jeg havde håbet på, at det var noget af det, vi skulle diskutere under denne forespørgselsdebat.

Hvis vi ser på det, der er gjort indtil nu, må vi sande, at det ikke er nok, at Folketinget diskuterer og vedtager regler, hvis ikke amterne og kommunerne lever op til deres forpligtelser. Hvis kommunerne og amterne skal leve op til deres forpligtelser efter de regler, der bliver vedtaget her i Folketinget, kræver det en stærk socialminister, som kan holde kommunerne i ørerne.

Regeringens manglende udspil kan naturligvis skyldes forespørgerens oplæg, for den tale eller mangel på samme, som vi hørte fra hr. Bruno Jerup i dag, var jo ikke ligefrem befordrende for en saglig debat om emnet. Hr. Bruno Jerups indlæg var så virkelighedsfjernt og så usagligt, specielt den helt usaglige skyden os synspunkter i skoene, som er direkte forkerte. Det fremmer ikke debatten og muligheden for, at Folketinget sammen forbedrer vores samfund.

Hvad ønsker Enhedslisten med denne forespørgselsdebat? Det har jeg spurgt mig selv om flere gange under dagens debat. Indtil nu har det kun været en række usaglige og forkerte politiske markeringer fra hr. Bruno Jerup. Hvis Enhedslistens mål var én stor gang ævlebævlé uden reelt indhold, uden at der er kommet noget konkret på bordet, har hr. Bruno Jerup nået det.

Jeg havde håbet på, at vi ret hurtigt kunne blive enige om, at vi skal have et velfærdssamfund, at vi alle sammen skal kunne være her på rimelige betingelser, og at der skal være et tilstrækkeligt system til at samle de svage i vores samfund op. Men den tone, som hr. Bruno Jerup holder i sine korte bemærkninger, går jo ikke ligefrem ud på at opnå enighed i Folketinget, men på så vidt muligt at splitte partierne ad, og det synes jeg er synd. Hvorfor ikke blive enige om det, vi er enige om? Så kan vi begynde at diskutere dér, hvor vi er uenige, men gøre det på en saglig måde.

Hr. Bruno Jerups verdensfjerne angreb på erhvervslivet er i virkeligheden totalt ødelæggende for hele vores velfærdssamfund. Hvis ikke vi havde produktionen i den private sektor, hvem skulle så finansiere hele den samfundska-

ge, som vi alle sammen skal leve af? Hvis ikke vi havde en række erhvervsfolk, som var villige til at ofre al deres tid og energi i deres virksomhed, hvor skulle pengene til samfundet så komme fra? Vi kan selvsagt ikke skabe en samfundska-ge, hvis alle borgere enten er ansat i den offentlige sektor eller er på overførselsindkomst. Hvem skal så brødføde os?

Produktionen i den private sektor er forudsætningen, og indtil Enhedslisten indser det, er det fuldstændig formålsløst at diskutere velfærd med Enhedslisten, for så er det en illusion.

Alle kan fra tid til anden få brug for hjælp fra det offentlige. Det kan være økonomisk hjælp, det kan være hjælpemidler af den ene eller den anden art, det kan være rådgivning om, hvordan man kommer videre, og det er vigtigt, at det offentlige har et sikkerhedsnet til opsamling.

Opgaven må først og fremmest være at forebygge, at nogen overhovedet får brug for hjælp, og når der gives hjælp, at hjælpen så gives med et bestemt formål og hurtigt, sådan at man hurtigst muligt og bedst muligt bliver selvforsørgende igen.

Så er der selvfølgelig de kronisk syge, de handicappede, som man ikke umiddelbart kan hjælpe tilbage til igen at være 100 pct. selvforsørgende. Det er klart, at de skal have hjælp både økonomisk, materielt, til indretning af arbejdspladser og lign., så de kan leve et liv så tæt på det normale som overhovedet muligt.

Tryghed er for Fremskridtspartiet nøgleordet i hjælpen, ikke mindst når vi taler om ældre, der har brug for f.eks. hjemmehjælp. Tryghed må være nøgleordet, når vi diskuterer velfærd.

Men lad mig så også sige, at der jo er en væsentlig forskel på velfærdssamfund og velfærdssat. Det er der mange, der misforstår, og mange, der nægter at erkende.

I SF's forslag om motiveret dagsorden, står der: »... og den borgerlige hetz mod velfærdssamfundet...«. Det er endda gentaget to gange, så ingen skal være i tvivl om, hvad det er, SF mener. Der er ingen i dette land, der hetzer mod velfærdssamfundet, men det, vi sætter spørgsmålstegn ved, er, om det er staten, der i alle enkeltheder skal definere, hvordan velfærd er, eller om det skal være op til den enkelte, om der skal gives den enkelte mulighed for selv at tilrettelægge sin velfærd, sin fremtid, sit liv.

Derfor er det en faktisk forkert motiveret dagsorden, der er foreslået af SF, og alene af den grund kan vi ikke stemme for den. Yderligere kan man spørge: Hvordan havde SF nogen sin-

de forestillet sig, at halvdelen af Folketinget skulle kunne støtte den foreslåede motiverede dagsorden, i og med at den jo er et direkte angreb på den borgerlige side af salen?

Så er mine spørgsmål til SF: Hvem er de borgerlige? Er Fremskridtspartiet et borgerligt parti? Vi plejer ellers selv at sige, at vi er et ikkesocialistisk parti. Men hvem er de borgerlige?

Er det f.eks. en hetz mod velfærden, at Fremskridtspartiet til stadighed kæmper for de svage i vores samfund? Vi har kæmpet for nogle bedre forhold, f.eks. bedre behandlingsmuligheder for stofmisbrugere. Vi har kæmpet for, at pensionisterne kunne få ordentlig hjemmehjælp også i sommerperioderne. Vi har kæmpet for ordentlige forhold for de ældre, for en bedre folkepension. Vi har kæmpet for at gøre noget for de sindslidende. Er det en hetz mod velfærden?

Det er det naturligvis ikke, og derfor er SF's forslag om motiveret dagsorden naturligvis helt forkert i sit udgangspunkt. Alle er interesserede i et velfærdssamfund, men spørgsmålet er, om staten i alle detaljer skal diktere velfærden, eller om det offentlige skal nøjes med at skabe forudsætningerne for, at den enkelte kan udvikle sin egen velfærd og sit eget liv.

Det er Fremskridtspartiets klare holdning, at velfærdsstaten skal blande sig så lidt som overhovedet muligt og så i stedet bruge kræfterne på at give borgerne mulighed for selv at udvikle velfærd i form af uddannelse og udviklingsmuligheder uden snærende, offentlige restriktioner for, hvad man må og ikke må.

I dag er der et urimelig stort antal borgere, som er på overførselsindkomst, og samtidig gøres der alt for lidt for dem, der virkelig har brug for hjælp. Det ser vi hver eneste dag. Det er, som om flertallet i Folketinget har travlt med at gøre noget for dem, der i virkeligheden godt kunne klare sig selv. Der ligger også nogle gode stemmer, der er ikke så mange stemmer i at gøre noget for dem, der virkelig har brug for hjælp; men det var dem, Folketinget burde gøre noget for, og det er det, Fremskridtspartiet vil arbejde på.

Selvfølgerig er der brug for, at det offentlige sikrer velfærden for dem, der ikke kan klare sig selv af den ene eller den anden grund, f.eks. sygdom, handicap, eller fordi man er blevet så gammel, at man har brug for hjælp. Så er det en klar offentlig opgave at træde til.

Der har været talt om arbejdsløsheden, og den er ganske vist faldende, men hvorfor er den det? Aldrig før har der været så mange på bar-

selsorlov, forældreorlov, uddannelsesorlov, sabbatorlov, efterløn, i kommunale beskæftigelsesprojekter og andre parkeringspladser, som ganske vist pynter på ledighedsstatistikken, men er det reelt?

Desuden har der jo aldrig før været så mange offentligt ansatte, og er det udtryk for noget positivt? Det mener Fremskridtspartiet ikke. Naturligvis skal der være det nødvendige antal offentligt ansatte i en række funktioner, en række af de funktioner, som jeg også har nævnt i min indledning her, en række funktioner, som Fremskridtspartiet mener at det offentlige skal varetage. Men derudover burde man slanke den offentlige sektor.

Den gruppe, nemlig dem, der er ansat i den private produktion, er altså dem, der skal forsørge alle os andre. De får sværere og sværere ved at gøre det, og det er ikke rimeligt.

Målet for Fremskridtspartiet er, at de, der har brug for hjælp, får den nødvendige hjælp hurtigst muligt og med det mål, så vidt som det overhovedet er muligt, igen at komme i en situation, hvor de er selvforsørgende. Til gengæld skal de, der kan klare sig selv, også gøre det.

Villy Søvndal (SF):

Hr. Tom Behnke sagde med noget højtloftet stemme, at der er jo ingen, der hetzer mod velfærden.

Det er ikke rigtigt. Hvis man kommer rundt f.eks. i et typisk forsamlingshus blandt folk, der orienterer sig via medierne om den politiske debat, vil man erfare, at folk, der f.eks. er på vej mod efterlønnen, oplever, at så rejser først det ene, så det andet parti debatten om, hvorvidt efterlønnen skal fortsætte, med den sikre virkning, at folk går på efterløn som aldrig før. Jeg siger ikke, at Fremskridtspartiet gør det, men jeg siger, at det er en del af folks opfattelse, at det er et truet område.

Ingen hetzer mod velfærden, siger man. Men når der skæres i dagpengene i det omfang, det er sket, opfatter nogle mennesker, dem, det rammer, det på den måde, at deres livsvilkår bliver forringet dramatisk. Når der sker det på bistandsområdet – og det er også sket med Fremskridtspartiets stemmer – er der nogle mennesker, der får et dårligere liv, end de havde før. Det kan de private hjælpeorganisationer melde om; år for år er køerne alle steder nemlig længere op til jul.

Når vi derfor nævner det, kære hr. Tom Behnke, som spørger, hvorfor vi skulle støtte dette, så kunne det jo skyldes, at man blev klogere, det, man kalder selverkendelse.

Bruno Jerup (EL):

I Enhedslisten er vi da godt tilfredse med, at man kan se klar forskel på, hvad Fremskridtspartiet og Enhedslisten står for.

Men der er ét problem, som hr. Tom Behnke var inde på, hvor jeg mener, at hr. Tom Behnke totalt har misforstået et eller andet.

Det drejer sig om forholdet til produktionen. Nu ved jeg godt, at det muligvis er Fremskridtspartiets synspunkt, at den eneste produktion, der foregår i dette land, er den, der foregår i de private virksomheder.

Men det synes nu underligt for Enhedslisten og for undertegnede, at hvis man har hjemmehjælp, der foregår i kommunalt regi, er det ikke produktion, men i samme øjeblik det er udliciteret, er det produktion. Det er meget, meget underligt, men det er åbenbart Fremskridtspartiets holdning.

Vi har den opfattelse, at produktionen i samfundet skal ses i en større sammenhæng, som en samfundsmæssig totalproduktion, hvor en masse forskellige sektorer spiller sammen og støtter hinanden. Og produktionen foregår ikke kun lige præcis i de private virksomheder. Der foregår den også, og det har hr. Tom Behnke helt ret i, men den foregår alle mulige steder, også i den offentlige sektor, og også, efter min opfattelse, i uddannelsessektoren. Der foregår også en produktion.

Tom Behnke (FP):

Vi hører igen, at SF gentager sin påstand om, at det er en hetz imod velfærden og mod velfærds-samfundet. Det er det absolut ikke.

Det, vi fra Fremskridtspartiet ønsker at diskutere, er: Hvordan indretter vi vores samfund? Skal det være sådan, at det er hr. Villy Søvndal og hans kolleger, der dikterer, hvordan velfærden skal være i Danmark? Opkræve mest muligt i skat og så bagefter diktere: Sådan skal velfærden være. Og hvis den enkelte borger passer ind i det system, som hr. Villy Søvndal indretter, kan man få del i velfærden, ellers kan man ikke.

Eller skulle man gøre, som Fremskridtspartiet mener, at vi lægger det ud til den enkelte borger selv at skabe sin velfærd, selv at definere, hvad velfærd er? Men det kræver selvfølgelig nogle markante skattelettelser, og dér ønsker vi i

Fremskridtspartiet, at man hæver den skattefrie bundgrænse, således at de lavestlønnede først får gavn af det her.

Det vil give mulighed for, at man kan udvikle sin egen velfærd og selv definere, hvordan det skal være, og det skal ikke nødvendigvis passe ind i de systemer, som hr. Villy Søvndal og kolleger ønsker at lave.

Lad mig så sige til hr. Bruno Jerup med hensyn til den private produktion, at det er et faktum, at det er den private produktion, som skaber den samfundskage, vi alle sammen skal leve af. Der er ingen, der kan blive mætte af, og velfærdssamfundet bliver ikke bedre af, at en eller anden medarbejder flytter en blanket fra én bunke til en anden eller udfylder en statistik-blanket el.lign. Det bliver samfundet ikke rigere af, og det bliver samfundskagen ikke større af.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Hr. Tom Behnke spørger med en vis patos i stemmen: Er det hr. Villy Søvndal, der skal diktere folks levevilkår?

Må jeg ikke bare sige i al stilfærdighed, at hr. Tom Behnke har været med til, og Fremskridtspartiet har været med til, og højresiden i denne Folketingssal har været med til at diktere, at en række mennesker mistede halvdelen af deres dagpenge; de kom på halve dagpenge. Er det ikke et kraftigt diktat? Hr. Tom Behnke og højresiden af Folketingssalen har været med til at diktere, at folk på sociale ydelser fik beskåret deres muligheder. Er det ikke et kolossalt diktat? Hvordan kan det være, at man aldrig ryster på hånden, når det er de grupper, der skal rammes?

Jeg synes, vi viste noget andet ved de finanslovforhandlinger, vi afsluttede lige før jul. Da dikterede vi nemlig også nogle ting. Vi dikterede flere grønne job, vi dikterede flere uddannelsespladser, vi dikterede, at børn, der har det rigtig skidt, skal have det bedre. Der er vel ikke noget i vejen med at diktere – det er vel ret beset meningen med politik – det er indholdet, og det er, hvem det retter sig imod: Hvem bliver straffet, og hvem bliver hjulpet?

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg så søndag aften, var det vist, en tv-udsendelse i DR 1 om en århusiansk virksomhed, der blandt sine medarbejdere havde en dansk kvinde, som arbejdede inden for edb-branchen, og hun tjente vel 22.000-25.000 kr. om måneden. Så

havde man også en indiskfødt medarbejder. Han havde en hjemmearbejdsplads, han tjente en tiendedel; hans hjemmearbejdsplads befandt sig i Bangalore i Indien. For denne tiendedel beskæftigede han otte mennesker, han forsørgede otte mennesker i sin familie; i øvrigt var det lidt svingende arbejdstider, han havde. Jeg tror stort set aldrig, han gik hjem, men han havde jo også konen til at komme med de varme måltider, og i øvrigt trivedes han med det her job. Han syntes, det var spændende, han blev der, og så havde han jo også hele menageriet med bestemødre osv. til at tage sig af børnene; han skulle ikke ud og købe ind inden klokken 5.

Jeg fortæller historien, fordi jeg synes, den satte mange tanker i gang. Ikke at jeg nogen sinde har flirtet med tanken om, at Danmark skal klare sig med en tiendedel af lønningerne – aldrig. Men hvad nu, hvis det ikke bare er den indiske medarbejder hos den århusianske virksomhed, der har sin hjemmearbejdsplads i Bangalore, men at det bliver en større og større del af arbejdsstyrken herhjemme, der på forskellig vis – og takket være den nye teknologi selvfølgelig – kan få en hjemmearbejdsplads inden for en lang række og et stigende antal erhverv?

Om 10 år bliver det ikke kun for de sofistikerede edb-løvere. Det bliver et helt andet mønster, vi får at se, et andet bosættelsesmønster, for det er jo ligegyldigt, hvor vi bor; hvorfor skal vi så alle sammen klumpe os sammen dér, hvor det er dyrest, med boligstøttens stigning til følge? Hvad bliver prioriteringerne inden for daginstitutionerne, hele det område, hvis mor arbejder hjemme 3 dage om ugen og far 2 dage om ugen? Hvordan ser familielivet ud, hvordan ser kernen ud, hvordan bliver hele den dagligdag? Det bliver noget helt andet.

Jeg synes, det er så uinteressant at sidde og høre på fremskrivninger – ganske vist var det Finansministeriet, så må jeg jo tage hatten af, det skal man vel – men jeg synes, det er fuldstændig uinteressant at sidde og diskutere, hvad der nu er fritidssamfundssceneriet – jeg kender i øvrigt heller ikke nogen, der er gået ind for det endnu – eller arbejds-sceneriet, for hvor holder det ene op, og hvor begynder det andet, hvis det her, som jeg prøvede at skitsere, bliver samfundsviklingen?

Derfor tror jeg, man skal passe meget på i sådan en velfærdsdebat ikke bare at fremskrive gårsdagens samfundsproblemer; det kan alle gøre. Vi kan sagtens se på, hvordan danskerne har opført sig i de sidste 10 år, og så kan vi

fremskrive og sige: uændret og alt andet lige, som det hedder. Men alt andet er bare ikke lige.

Det kan så virke, som om man slet ikke kan diskutere noget som helst, for vi ved ikke, hvor vi havner. Globalisering taler vi alle sammen om, men hvilken konsekvens får den? Hvad bliver det for job, vi skal have? Hvem skal have dem, hvordan skal de udføres, eksempelvis hjemme på virksomheden, osv.? Tænk på, hvad det betyder i transportbesparelser i det danske samfund. Velfærdssamfundet har vel også noget med miljø at gøre.

Jeg er lidt flov over, at jeg skal være den første, der nævner det i velfærdsdebatten, men lad det være gjort; det hører vel også med til et velfærdssamfund. Det giver nogle fuldstændig anderledes perspektiver. Den gode lærer har måske 16.000 elever til sin franskundervisning, fordi de kan koble sig ind på nettet og få den, der er bedst til det. Folkeskolen kunne måske blive en heldagsforeteelse med en lang række aktiviteter, som fuldt ud kunne gøre det ud for nogle af de mere bevidstløse, der foregår i visse fritidsklubber rundt omkring – et helt andet samfund.

Derfor skal vi passe på, at vi ikke bare ser tilbage og ser på, hvordan danskerne så i øvrigt har opført sig, så skriver vi det frem, og så kan vi mane alle mulige skræmmebilleder frem.

I det hele taget har jeg meget lidt tilovers for dem, der er så modige, at de sætter sig ned og siger: Uh, det får vi ikke råd til. Jeg synes ikke, det er udtryk for mod – sådan kan man måske ikke sige – men det er så ikke min form for mod. Jeg synes, modet må bestå i, at vi siger: Vil vi have råd til det, eller vil vi ikke have råd til det? Og hvis vi vil have råd til det, hvordan får vi så det?

Det er CD's indfaldsvinkel til velfærdssamfundet. Vi ønsker råd til det, og det kommer ikke af sig selv. Det skal guderne vide.

Stærk økonomi har været nævnt. Stærk erhvervspolitik kan ingen undre sig over at jeg vil nævne. Danmark er i dag placeret midt i billedet af regioner i Europa, når det gælder om vækst og fremgang. Det er ikke imponerende. Der må være noget, vi kan gøre bedre. Der skal tjenes masser af penge hjem til det her samfund, hvis vi skal have råd, men CD mener, at vi skal have råd.

Noget af det, jeg synes gik fint igennem begge ministres taler i dag, og som jeg gerne vil sige tak for også, ligesom andre har gjort det, er, at det er vigtigt at få slået principperne fast for partierne og deres syn på velfærdssamfundet.

Vi ved ikke, hvem der i morgen eller om 10 år bliver behovshavere af den ene eller den anden ydelse. Men vi ved noget om, hvad det er for holdninger, der skal ligge bag. Og de principper er for os fællesskabet, ansvarligheden eller – som jeg plejer at sige det – enhver er nok sig selv nærmest, men man er ikke sig selv nok. Det siger jeg også med kærlig hilsen til nogle af de ungdomsorganisationer, som partierne har den glæde at have. Man kan snart ikke høre, om det er DSU eller VU eller grupper inden for disse partier, der giver sig til kende med alt deres vrøvl om, at de vil da ikke betale for de gamles folkepension. Jeg synes, I skulle tage at daske dem nogen. De må erkende, at principperne i velfærdssamfundet er, at man er et led i en kæde; det giver store rettigheder, store frihedsgrader – det bør det gøre – men det giver også en grundlæggende forpligtelse over for det, der var før, og det, der kommer efter.

Så jeg er meget enig med statsministeren i det, han indledte med at sige, at den danske model er en succes, og at danskerne bakker op – sådan forstod jeg statsministeren – om de bastioner – jeg tror, det var det ord, statsministeren brugte. Det er jeg enig i. Danskerne bakker fuldtalligt op bag principperne i velfærdssamfundet. Vi splejser til visse ting via skatten; vi betaler pænt for det, osv., men så skal det også være i orden, og så er der ingen, der skal lide nød i det danske samfund. Det binder os sammen.

Dér, hvor jeg så tror, vi i øjeblikket oplever ikke en modstand mod velfærdssamfundet, men en træthed, en snigende træthed ved det dér åh-velfærdssamfund, er over for det paradoksproblem, jeg ser i det, at disse mennesker på den ene side oplever situationer, hvor de virkelig har brug for velfærdssamfundet: Mor skal have en plejehjemsplads, far skulle have noget mere hjemmehjælp, kollegaen skulle have en operation, så han ikke skulle gå og vente på at komme tilbage til arbejdet, og alt det dér, og så får man det dér halvslaskede håndtryk fra velfærdssamfundet. Så opstår jo situationer, hvor folk siger: Her går jeg og betaler min skat, og når jeg så endelig har brug for dem, så er de der ikke.

Det er den ene side af paradokset. For lidt velfærdssamfund!

Så er der den anden side af paradokset, som går ud på en himmelråbende mængde af smådetaljer, som det her samfund beskæftiger sig med og trænger ned i folks dagligliv med. Eksemplerne er så mangelunde. Emsigheden, som statsministeren til min store glæde nævnte både

i åbningstalen og i dag, overremsigheden, hvor folk igen må reagere og sige: Nå, men det kan de bruge ressourcer på. Latterlige regler, som ikke har nogen alvor i sig, men som skal håndhæves. Smålighed i en frynsegodebeskatning, som jeg selv har bidraget til; jeg har selv medvirket til reformen. Men jeg kan også se, hvordan hele denne skattereformdiskussion blev fokuseret på nogle latterlige ting om noget kaffe i et marketenderi osv. Jeg ved, at skatteministeren arbejder med det, og jeg er glad for, at han gør det.

Men sådan nogle ting, hvor folk til sidst siger: Ja, det er det, de bruger ressourcer på. De kan ikke bruge ressourcer, når vi virkelig har brug for dem, men de kan komme rendende med alt muligt småpjet, med regler om det ene og det andet. Tror de ikke, vi kan tænke selv? Tror de ikke, vi kan indrette os?

Og jeg tror, det er en voldsom hæmsko for velfærdssamfundets – jeg vil ikke kalde det popularitet, det er sådan noget overfladisk noget, men sådan accept, at principperne er gode nok, men udformningen er ikke god nok endnu, og dér har vi altså noget at komme tilbage til.

Jeg vil gerne sige til statsministeren, at CD meget gerne vil vende tilbage med en forespørgsel senere på foråret om alt det her med emsigheden. Det offentlige skal tage sig af det alvorlige, de store linjer, af det, der virkelig er vigtigt, og så prøve at overlade noget mere til folks egen fornuft.

Alt det der med, om vi har råd, om vi får råd, kan jeg ikke nå at komme ind på. Jeg mener, at vi skal have råd, og det er styrepinden for CD. Der skal selvfølgelig ske omprioriteringer, men jeg vil gerne igen advare imod at betragte dette, at man investerer i børn og unge eller forsørger ældre, som en forsørgerbyrde. Det vil jeg slet ikke acceptere.

Dér, hvor man kan begynde at gøre noget, hvor der virkelig er et politisk holdningsmæssigt, menneskeligt problem, er i gruppen af erhvervsaktive mennesker, der kunne have været i gang. Dér mener jeg, man skal sætte ind med en uddannelsesoprustning samt prøve at få udviklet et nyt arbejdsmarked i hele servicesektoren, som er noget, alle formentlig ved, at CD går meget stærkt ind for. Jeg kan ikke nå at komme mere ind på det nu, men det er nogle af overskrifterne.

Vi tror i CD ikke på, at samfundet bliver rigere ved at gøre folk fattige. Vi accepterer ikke, at

vi bare kan gå ud og tage penge fra dagpenge-modtagere, og så skal det nok gå dem bedre, eller fra efterlønnen eller nogen af de andre ydelser; økonomien, erhvervspolitikken kan gøre det. Vi tror på, at vi kan klare det. Samfundet bliver ikke rigere ved at gøre folk fattigere.

Men vi mener til gengæld, at den indre reform er meget vigtig. Vi mener, at samfundet her er slået ind på en skævkurs. Jeg tror, at det var socialministeren, som jeg for nylig hørte redegøre for, at offentlige sagsbehandlere i den sociale forvaltning bruger op mod halvdelen af deres tid på kontrol af bilag, penge osv. Tænk, hvad de dygtige mennesker kunne bruges til! De kunne nemlig være et serviceorgan for folk. Og der er stribevis af andre eksempler.

Vi skal ikke give os på principperne, men vi skal give os på udformningen. Den trænger til en modernisering, og det bidrager CD meget gerne til også med mange ideer, men husk den dér med Bangalore.

Poul Nødgaard (DF):

Ordet velfærd er jo et meget bredt begreb. I virkeligheden er det et spørgsmål, om der overhovedet er nogen her, der er i stand til at definere det.

Hvis man ser på, hvad SF og Enhedslisten har defineret det som, er det i hvert fald flere penge til velfærden. Og de to dagsordener, der foreligger, som jo er et hårdt angreb også på de borgerlige partier her i Folketinget, må Dansk Folkeparti selvfølgelig afvise. Jeg synes, de indeholder nogle ord, der er helt, helt unødvendige at bruge, for der er jo slet ikke tale om menneskefjendskhed, og jeg ved ikke, hvad det var for ord, der blev brugt. Her i dette Folketing er der, som jeg har sagt tidligere på dagen, bred forståelse for, at de sociale og velfærdsmæssige problemer skal løses.

Det, jeg bed mærke i, var, at socialministeren sagde noget om, at de offentlige budgetter – det må så være til velfærden – ikke skal udvides, man skal snarere lære at bruge pengene bedre. Sådan tror jeg ministeren sagde. Og hvis socialministeren ellers har tid til at høre efter, ville jeg da godt have ministeren til at definere lidt nærmere for Folketinget, hvad hun mente med den udtalelse.

Hvis man ser på noget af det materiale, som man kan fremskaffe til en sådan debat, bl.a. noget, der hedder Økonomisk Oversigt fra Økonomiministeriet, december 1996, så får vi de helt præcise tal, som viser, at der i øjeblikket –

og det har man ikke været meget inde på i dag – beskæftiges 800.000 i den offentlige sektor og kun, hvis jeg må bruge det udtryk, 1.800.000 i det, der hedder erhvervene. Læser man så videre i økonomirapporten fra økonomiministeren, ser man samtidig, at der er 246.000 ledige. Dér synes jeg nok, når man taler om, at ledigheden skal ned, at tiltagene for at få den ned er lidt små, for ledighedstallet falder over de kommende par år faktisk kun med omkring 15.000-20.000, og det er jo i virkeligheden kun 10 pct. af dem, der er ledige.

Dér må vi som lovgivere ikke have lov at glemme én ting: Hvis vi har nogen mulighed for hurtigere at nedbringe tallet, skal det naturligvis gøres, ikke alene ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt, men mere, synes jeg personlig, ud fra et medmenneskeligt synspunkt. Jeg tror ikke og håber ikke, at der er nogen her i salen, som ikke kender folket, der er ramt af ledighedens skygge. Derfor synes jeg, at det må være en oplagt opgave også for regeringen at fremsætte nogle forslag her i Folketinget, som betyder, at specielt erhvervslivet kan tiltrække yderligere arbejdskraft, så vi dermed kan mindske ledigheden.

Der er ting, som der ikke rigtig er nogen, der har turdet komme ind på, nemlig sådanne ting, som er blevet indført også i de få år, jeg har siddet her. Lad mig nævne én ting, som har såret mit hjerte dybt:

Det var overgangsydelsen for de 55-59-årige. Den er sådan set ikke groet i Dansk Folkepartis have, men den blev indført. Jeg var selv med til som ordfører for et parti, som jeg har tilhørt engang, at indføre overgangsydelsenovre i Arbejdsministeriet – jeg tror, det ligger herovre i Laksegade, og jeg tror også, at den nuværende statsminister var med, ja, det var ham – det var ved den lejlighed, hvor jeg fyldte år, og hvor vi sang en fødselsdagssang midt i forhandlingerne, og dér indførte vi den ordning. Den blev så senere cementeret til udgangen af 1998. Og dér tror jeg, at jeg kan sige på tusindvis af danskeres vegne, at de dybt skuffede over, at den ordning blev afskaffet, når den havde kørt i yderligere 2 år. Det var klart og tydeligt aftalt, men det indgik i en finanslovaftale.

Det, der gør det særligt svært, er, at havde man så noget at sætte de 55-59-årige til, som havde haft en lang ledighedsperiode, ville det jo være en helt anden situation, og så kunne man måske have en vis forståelse for det. Men realitetens verden var og er, at de stadig væk går

ledige. Nu går de så bare på 100 pct. dagpenge, og de vil godt gå ned på 82 pct.

En anden ting, jeg kunne nævne, er børneorloven, som heller ikke er groet i vores have. Den blev indført, men så har man efterhånden fået den udhulet så meget, at det i realitetens verden er sådan, at det i dag reelt kun er de børnefamilier, der har en utrolig god økonomi bag sig, der er i stand til at tage børneorlov. Det er også derfor, at antallet af folk, der søger børneorlov, i øjeblikket er stærkt faldende.

Vi har i dag også været inde på den fulde folkepension, som vi jo havde i mange år. Så blev den afskaffet for dem på op til 70 år, hvis de havde store arbejdsindtægter, og så vidt jeg erindrer, er det nu sådan, at hvis en mand på 80, 85 eller 88 år har en meget, meget høj arbejdsindtægt, kan han ikke længere få det, der hedder den fulde folkepension. Og nu diskuterer man så også i disse tider boligydelsen og så fremdeles.

Det, jeg synes, vi skulle prøve at kunne blive enige om, er, at når vi indfører et eller andet velfærdsgode, så kan det velfærdsgode ikke bare lige med et snuptag i løbet af et halvt eller et helt år blive inddraget igen. Det skaber bitterhed, og det skaber frustration i befolkningen.

Så sagde statsministeren i sin ganske udmærkede tale – den var sådan meget bred i det, men det skal den nok også være – at vi skal se at få enklere sagsgegninger inden for administrationen, og der blev vist givet et enkelt lille eksempel på det.

Men det skal ikke bare være sådan nogle ord, man fuser af i en debat, som den vi har i dag. Der skal ligesom også sættes noget i gang rundt omkring, så folk kan mærke, at det, statsministeren sagde i Folketinget den og den dag, ligesom bliver fulgt op – specielt på det sociale område. I kommunerne er det sådan, at er man invalid og skal have en ny bil, er der så mange steder og instanser, man skal igennem, at folk næsten er ved at opgive den nye bil, og det synes jeg er lidt sørgeligt.

Så sagde statsministeren noget om, at arbejdsmarkedet skal gøres mere menneskeligt; det var også et fint udtryk. Det mener jeg sådan set er op til arbejdspladsen at gøre, men jeg kunne godt tænke mig, at statsministeren også havde tænkt på, om der kan gøres noget fra Folketingets og regeringens side for, at man netop gør arbejdet mere menneskevenligt, således at folk i højere grad kan drage glade afsted til deres arbejde.

Der er også noget om – det kom vist fra socialministeren – at folk skal sættes i stand til at kunne klare sig selv. Det er jo et fint udtryk, det er vi 100 pct. enige i, men så vil jeg godt gøre en tilføjelse for også at vise mit sociale medansvar over for de svage i samfundet, for der er altså desværre nogle, der ikke kan klare sig selv. Der synes jeg, det er flot og godt, at hele Folketinget over for alle dem, der virkelig er ude i tovene, er enige om, at de på en lang række måder skal hjælpes. Der er ingen grund til at stå og drage eksempel 1, 2, 3 og 4 frem – vi kender dem alle sammen og desværre alt for godt.

Men når vi så sætter nogle hjælpeforanstaltninger i gang, skal det efter Dansk Folkepartis opfattelse være sådan, at det er med henblik på, at man i videst muligt omfang forsøger at få folk ud af de foranstaltninger igen og får dem tilbage til et helt normalt liv.

Jeg skal ikke trække debatten længere. Jeg vil bare sige, at de to dagsordener, der er foreslået her i dag, må vi desværre stemme imod. Der er nogle af punkterne, vi godt kan gå ind for, men der er så nogle andre punkter, som nedgør store dele af Folketinget, og bl.a. af den grund er vi på ingen måde indstillet på at stemme for dem.

Sandheden bag de to dagsordener er, og det fremgår af to af pindene, simpelt hen, at man bare skal give yderligere los for de offentlige udgifter.

Hvis man stadig væk ser i den rapport, som den udmærkede økonomiminister eller hendes udmærkede embedsstab har lavet, kan man også se, at skattetrykket, som man egentlig har lovet skulle være faldende, i realiteten er på 51,8 pct. Og dér er så en anden ting – nu kan vi lige få skattereformen med ind – hvor jeg synes, at staten med skattereformen fra 1994 lever op til sin forpligtelse om, at skatterne over en 4-årig periode skal falde – men dette har vel at mærke kun været tilfældet med statskatten, må vi desværre sige. Det skal vi måske ikke i så stort omfang tage ind i debatten i dag, men bare nævne som en sidebemærkning, at kommunerne og amterne desværre har forhøjet deres skatter med nogenlunde det, som staten har nedsat sin med.

Når folk ser deres trækprocent og skattekort, er fru Jensen jo optaget af, om hun har 55 pct. i trækprocent eller kun 53 pct. Når hun stadig væk har 55 pct., fordi man har byttet lidt om på procenterne, ja, så interesserer hun sig i virkeligheden ikke for det.

Jeg synes nok, at debatten i dag har været nyttig og gavnlig, men reelt må vi erkende, at den ikke har flyttet noget som helst. Det var måske heller ikke meningen med den, og hvis det ikke var meningen, så er alt jo sådan set, som det skal være.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg synes alligevel, at den i hvert fald hos mig har flyttet noget.

Punkt 1 er det altid sundt at lytte lidt til hinanden. Det er jo ikke de bedste vilkår den eksercits har for tiden, men jeg synes, det er sundt at lytte til hinanden.

Det andet er, at der vel også er nogle gennemgående træk i debatten i dag, som er vigtige at holde fast i. Jeg tror, fru Mimi Jakobsen mest centralt sammenfattede det, da fru Mimi Jakobsen sagde: Vi skal ikke give los på principperne, men se på udformningen.

Der var et menneske, som for nyligt spurgte mig: Hvad er egentlig hemmeligheden i velfærdssamfundet Danmark? Hvordan går det til, at I kan så meget, som så mange andre lande ikke kan, hvad angår ydelser, uddannelse og mange, mange ting?

Jeg tror, at en fundamental del af hemmeligheden er, at hvis man tager en meget enkel talsamling og ser på, hvor mange mennesker der er i Danmark, som har en erhvervs-mæssig beskæftigelse i forhold til alle andre lande, ligger vi i toppen. Det gælder for mænd. Det gælder for kvinder. Og ud af det udspringer egentlig en meget enkelt grundlæggende erkendelse: Ingen velfærd uden arbejde, og intet arbejde uden velfærd. Måske er en af hemmelighederne, at vi har så mange i arbejde, at de mange mennesker, der er i arbejde, ved, at der er et trykt samfund omkring dem, der er en uddannelsesindsats bag dem, og der er nogle muligheder foran dem, men der er også nogle kolossale udfordringer foran os.

Der er en variant, som igen fru Mimi Jakobsen var inde på. Jeg vil sige, at jeg synes, at CD's idé om en forespørgselsdebat om, hvordan samfundet kan fortsætte anstrengelserne for mindre emsighed og større enkelhed, er en fantastisk vigtig debat, og jeg vil gerne på forhånd give tilsagn om at deltage. Der er jeg ikke i tvivl om at vi kan gøre meget mere. Der er sket mere i den tid, hvor også fru Mimi Jakobsen har haft hånden på roret på det erhvervs-mæssige område.

For mig er det et af de emner – også sagt til hr. Willy Søvndal og hr. Bruno Jerup – som

egentlig hører til under det tværpolitiske. Det er tilsyneladende sådan noget kedeligt noget, hvor man ikke altid kan markere sig ud fra sit eget partistandpunkt, men det er ofte meget, meget vigtigt. Jeg mener egentlig grundlæggende, at enklere og mere funktionsduelige regler, som kan give erhvervslivet nogle bedre vækstvilkår, er et af de temaer, vi alle sammen burde kunne løfte og gå længere med.

Jeg må derfor til Venstres ordfører og også til Dansk Folkepartis ordfører, som var lidt inde på temaet, og som spurgte til, hvad der egentlig er sket på området, sige, at der faktisk er sket noget. Der er ikke sket nok, men der er sket noget. Det er svært, og det er tungt, fordi hvert kontor mener jo, at netop dette kontors regelsæt er det mest fantastiske og vigtige af alle kontorer. Og så må vi andre sørge for, at det hænger mere sammen.

Jeg tror ikke, at vi skal slå hinanden oven i hovedet med, hvem der har udsendt flest cirkulærer i forgangne perioder, men samles om, hvem der bedst kan forenkle, uden at retssikkerheden og hensynet til samfundets helhed sættes over styr.

Det andet tema, jeg godt lige ville komme ind på, er endnu en gang spørgsmålet om seniorpolitikken. Det optager mig meget, for jeg tror, det er fantastisk centralt. Hr. Bjørn Elmquist, hr. Jørn Pedersen, fru Mimi Jakobsen og andre var inde på det.

Måske er det allervigtigste at skabe holdningsændringer på de enkelte arbejdspladser. Uden at genere de mange dygtige medarbejdere tror jeg, det lige præcis er her, vi skal sætte ind og prøve at overbevise alle de andre ansatte i såvel private som offentlige virksomheder om, at det er altså også i deres interesse, at de lidt ældre medarbejdere fungerer og bliver der længere.

Jeg har måske også grundlag for at svare fru Mimi Jakobsen, som indirekte spurgte: Er vi nu så gode i den offentlige sektor til selv at vise vej? Er vi gode nok til at sikre, at de over 55-årige får det sjove, kulturtilbudene, kursustilbudene, signalerne? Jeg tror ikke, svaret altid er ja. Det er vel sådan, at vi både kommunalt, amtsligt og statsligt bør vise vej, og når jeg tænker på hr. Bjørn Elmquists eksempel, er der ikke mange steder – lige nu i hvert fald – jeg kan komme i tanker om tilsvarende eksempler i centraladministrationen. Så hvorfor ikke tage den gensidige vekselvirkning og skabe nogle fora?

Til hr. Poul Nødgaard: Jeg mener ikke, at Folketinget altid skal have som sin fornemste pligt at tænke i baner som: Hvilke paragraffer kan vi flytte om på i dag, og hvilke nye kan vi tage ind i morgen? Jeg mener, det er mindst lige så vigtigt her i Folketingssalen at diskutere holdningsændringer og diskutere klare signaler til befolkningen, til virksomhederne, til erhvervslivet, til alle parter. Det har vi faktisk gjort i dag på en række vigtige områder, så det kan godt nytte med de gode debatter og de klare holdninger. Endnu en gang tak for det for min part.

Jeg synes, fru Pia Christmas-Møller var lidt hård i tonen over for os i dag, for så slemme er vi da ikke, synes jeg. Mit svar er: Lad det komme an på en prøve! Socialministeren har jo inviteret til drøftelser om både bistandslov og førtidspensionslov, så lad det komme an på en prøve. Jeg ved, at Det Konservative Folkeparti ikke har nægtet at deltage i møderne, så nu mangler vi kun forhandlingsresultaterne. Lad det komme an på en prøve! Vi er klar til at gå i gang med næste reformled, men lad være med alene at bedømme reformviljen på paragraffer. Bedøm den også på holdningsdiskussioner, på holdningsændringer, på adfærdændringer, på praksisændringer og på regelændringer; det er mindst lige så vigtigt.

Socialministeren fortalte mig for nylig om et omfattende sæt erfaringer fra den sociale sektor, som jeg hæftede mig meget ved. Der var en erfaren forsker og praktiker på det socialpolitiske område, der som socialrådgiver også havde beskæftiget sig meget med, hvordan klienten, danskeren, oplever systemet, når han eller hun kommer op på socialkontoret. En af de for mig meget bevægende konklusioner var, at når alle de mange mennesker – sindslidende, arbejdsløse, langtidsledige, folk, som har haft så mange nederlag, at det kniber at komme i gang igen – får taget mod til sig og kommer op på kontoret, hvad er det så for svar, de giver, hvad er det for behov, de giver udtryk for? Jo, det er de behov, som de tror, sagsbehandleren gerne vil have dem til at sige noget om. De siger ikke noget om deres personlige behov, fordi de ikke tør. De har mistet så stor en del af deres identitet og værdighed, at de i virkeligheden kun har det lille håb tilbage, at hvis de kan behage tilstrækkelig meget, hvis de kan sige det, der forventes af dem, tilstrækkelig præcist, skal det nok gå alt sammen.

Jeg vil sige til fru Pia Christmas-Møller, at det har jo ikke noget at gøre med, hvorvidt ydelsen

er høj nok eller lav nok. Det har heller ikke noget at gøre med, hvorvidt nogle misbruger eller ikke misbruger systemet, og det har heller ikke noget at gøre med, hvorvidt nogle vil forhandle reformer eller ej. Det drejer sig om noget helt, helt andet. Det har noget at gøre med, hvordan vi kan skabe nogle ordentlige rammer på de kontorer, så de mennesker tør sige, hvad de har brug for og behov for. Det kan godt være, det ikke er på fuldkommen fejlfrit dansk alt sammen, og det kan godt være, de ikke får ug ifølge Retskrivningsordbogen. Men det afgørende er, at vi får skabt de rammer på en sådan måde – og det kan vi gøre inden for de økonomiske rammer, vi har – at de tør sige det rigtige, for så kan de også få de rigtige svar og den rigtige vejledning.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg synes, fru Mimi Jakobsen udtrykte det meget rammende, da hun sagde, at en debat som denne her i høj grad handler om holdninger, som i virkeligheden er uafhængige af, hvordan man vurderer eller har indsigt i økonomien, om menneskesyn, handling og holdninger. Rammerne og mulighederne for at få de holdninger ført ud i livet kan selvfølgelig være forskellige, men der må være nogle bestemte sigtepunkter, og det er der da heldigvis stadig meget bred enighed om i det danske samfund, som flere talere også har fremhævet.

Derfor tror jeg også, det er rigtigt, som fru Mimi Jakobsen sagde, at hele debatten i virkeligheden begynder med, at vi siger ja til nogle meget grundlæggende ydelser, som i virkeligheden er urørlige, og på den måde skaber et meget bredt fundament, som ikke skal og ikke bør komme til debat. Det skal højst handle om, hvordan vi videreudvikler og forbedrer de grundlæggende ydelser, vi allerede har.

Fru Mimi Jakobsen beskrev også, at nogle mennesker oplever det sådan, at vi har for lidt velfærdssamfund. De fatter ikke, at når deres gamle mor har brug for en ordentlig hjemmehjælp, kan hun ikke få den. Det kan godt være, at en af de ting, vi skal blive bedre til, er at bruge pengene bedre og blive bedre til at finde ud af, hvordan vi indretter de ydelser, vi har, så folk selvfølgelig kan få den hjælp, de har behov for, den dag, de kommer og beder om hjælpen.

Det er på samme måde, når der bliver snakket om emsighed, som statsministeren også var inde på: Hvordan sikrer vi, at mødet med systemet fungerer, når borgerne har brug for det? Det

er jo den slags ting, der er utrolig svært at lovgive om, men hvor vi har brug for at se på, hvordan vi kan ændre holdningerne i samfundet. Hvordan kan vi ændre holdningerne hos de offentligt ansatte, så de møder borgerne med en respekt, der gør, at borgerne føler, de kan komme til orde, folde sig ud og komme frem med nogle af de behov, som ligger dem på sinde, men som de ikke altid kommer frem med i dag, som det fremgik af de eksempler, statsministeren nævnte til sidst i sit indlæg?

Jeg vil godt slutte statsministerens lille beretning af med den solstrålehistorie, at den nævnte undersøgelse faktisk blev brugt positivt. I de kommuner, der var blevet undersøgt af den fremragende socialrådgiver, prøvede man faktisk at tage ved lære af undersøgelseerne. Man henvendte sig på en anden måde til borgerne, lyttede til dem på en anden måde og fik fremragende resultater. Det fik folk til at blomstre op og i højere grad komme frem med deres behov, og på den måde bidrog de til en meget mere konstruktiv løsning af deres problemer, der også betød, at de kom ud af problemerne og meget hurtigere og bedre blev i stand til at klare sig selv.

Det er nogle ting, som jeg synes, har optaget mange af ordførerne. Jeg synes stadig, der er en tilbøjelighed hos både Enhedslisten og SF til at være meget fokuseret på ydelserne og ydelsernes størrelse og på den måde stadig give udtryk for om ikke manglende erkendelse, så håndskyhed over for, hvad det er, der skal til som supplement til de offentlige ydelser. Folk skal selvfølgelig have et supplement i form af et kærligt skub, et puf i retning af et mere aktivt liv, så de får vilje til selv at forsøge at tage ansvaret for deres eget liv.

Vi må have en større optagethed af, hvordan vi får tingene til at fungere, for det er jo ikke altid lige nemt. Det, vi med et lidt dårligt ord kalder aktivering af kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere, er noget besværligt noget, og det er ikke altid, det fungerer lige godt. Men vi kommer ikke uden om den lidt besværlige diskussion om, hvordan vi kan supplere de ydelser, vi giver folk, med en hjælp, der gør dem i stand til at kunne klare sig selv.

Omvendt vil jeg sige, at jeg synes, at ikke mindst indlæggene fra Venstre og De Konservative stadig væk bærer præg af, at der mangler nogle konkrete bud. Selv om både Venstres ordfører og ikke mindst De Konservatives ordfører, fru Pia Christmas-Møller, sagde, at regeringen

ikke har nogen bud, må jeg sige, at jeg heller ikke kunne høre meget konkret i fru Pia Christmas-Møllers indlæg – ikke andet, end at vi skal have nogle velfærdsreformer, men ikke så pokkers meget om, hvad de skal gå ud på.

Men jeg synes også, der er en meget god forklaring på det. Når både Venstre og De Konservative siger, at der kan gennemføres meget store besparelser på de offentlige ydelser, er det jo svært at fremlægge forslag til reformer og samtidig dokumentere, hvordan de besparelser kan gennemføres, uden at de kommer til at ramme folk på en måde, som måske også Venstre og De Konservative i virkeligheden ikke ønsker. Det må være svært at stå inde for og være så begejstret for de besvarelser, så på den måde kan jeg sådan set godt se, at de to partier er i en klemme.

Jeg vil sige, at når det handler om at omsætte ord til handling, synes jeg egentlig, at regeringen har stået sig overordentlig godt. Når man ser på den trimning af velfærdsydelserne, der er blevet gennemført de senere år både på Arbejdsministeriets og Socialministeriets områder og andre områder, er det jo en skridtvis tilpasning og fornyelse af velfærdsydelserne, og det samme kan siges om den revision af bistandsloven og førtidspensionsloven, vi arbejder med.

Men egentlig er det ikke bare udtryk for velfærdsreformer. For mig at se er det også et opgør med den forsørgerkultur, andre snakker så meget om – forstået på den måde, at efter min mening er det forsørgerkultur, når man parkerer folk på passive ydelser uden at gøre nok for at få dem ud som ansvarlige mennesker, der tager del i samfundslivet. Men målsætningen med de ting, vi gør – både aktiveringen, hjælpen til de svagtstillede grupper og ændringerne af bistandsloven og førtidspensionsloven, for nu at nævne noget af det, der er i støbeskeen – er rent faktisk lige præcis et opgør med den passive forsørgerkultur.

Jeg håber – og jeg har egentlig også fornemmet det på debatten i dag – at der virkelig er en vilje til at debattere spørgsmålene og forhåbentlig også, når tiden kommer, bakke op om reformerne, så vi både kan bevare og forny vores velfærdssamfund.

Jørn Pedersen (S):

Ja, det er ikke, fordi det er min hensigt at forlænge debatten, men eftersom jeg ikke har haft ordet, siden hr. Villy Søvnald var på talerstolen

og forelagde sin dagsorden, skylder jeg hr. Villy Søvnald og SF at sige, at Socialdemokratiet ikke kan støtte dagsordenen.

Vi mener, at man rent faktisk allerede i øjeblikket er i gang med en hel del af de ting, der er beskrevet i dagsordenen som noget, der skal gøres. Desuden synes vi, formuleringen er noget diffus, så vi ikke rigtig kan gennemskue økonomien i punkterne, så på baggrund af, at vi er i gang med en del af tingene og ikke kan gennemskue økonomien, stemmer vi imod.

Flemming Oppfeldt (V):

Venstre er ikke helt tilfreds med det, regeringen er kommet frem med til Folketinget i dag.

Forespørgerne har spurgt, hvilke målsætninger der er for udviklingen af velfærdssamfundet, og jeg synes, det har været lidt svært at få nogle meget klare målsætninger linet op. Det tætteste, vi kom på nogle målsætninger, var i det indlæg, hr. Bjørn Elmquist holdt, men om det også er regeringens politik, kan jeg ikke finde ud af i dag.

Så vil jeg også lige sige, at Venstre ikke er særlig sortsynet med hensyn til alt det med forsørgerbyrder; det er ikke noget, der skræmmer Venstre. Men vi er da nødt til at kigge bare nogle år ud i fremtiden. Jeg kan godt se, at alt det med Internet osv. kan ændre det hele, så man kan sidde ude i Indien og lave hele produktionen, men så må vi bare finde på noget andet. Selvfølgelig skal vi ikke frygte fremtiden. Vi skal gå til sagen, men vi må alligevel planlægge lidt.

I år 2000 vil der være færre ældre, end der er i dag, og i år 2005 vil der også være færre ældre end i dag. Først i år 2010 stiger antallet af ældre. Vi har et demografisk vindue, så vi kan træffe de rigtige beslutninger, men vi skal også have vilje til at lægge reformer frem allerede nu eller om ganske kort tid. Så kan vi nemlig løse de store opgaver, både med hensyn til forsørgerbyrden, de færre, der skal forsørge de mange, statsgælden og alle de andre ting, som hr. Bjørn Elmquist kaldte osv.

Det er dårlig socialpolitik blot at udbetale en ydelse. Enhver borgers resterende erhvervsevne eller funktionsevne skal testes, styrkes og optrænes, og det samme gælder socialfunktionsevnen, altså evnen til at kunne omgås andre mennesker. Men vores arbejdsmarkeds-mæssige og sociale systemer har en evne til at isolere folk.

Gør vi noget for vore førtidspensionister ud over blot at sende dem en månedlig check? Jeg er helt sikker på, at mange af dem kan udfylde småfunktioner på en virksomhed.

Det har ikke noget med det økonomiske at gøre, men med at skabe et netværk, for de kan ikke arbejde 37 timer om ugen i et hårdt tempo, men de kan medvirke med deres livserfaring og deres viden.

Af dem, der blot har mistet deres arbejde – altså er kommet ud for den sociale begivenhed at miste deres arbejde – kommer de fleste heldigvis i arbejde igen. Det er der faktisk 800.000 mennesker om året der gør.

Men der er også nogle, der kommer til at hænge fast i systemet, og når de så kommer ind på et bistandskontor, bliver de interviewet om hele deres barndom, om deres traumer osv., og dermed bliver der åbnet en social sag, selv om deres hovedproblem egentlig blot er, at de har mistet deres arbejde.

Og dér har vi ikke gjort det godt nok i det offentlige ved f.eks. at sige: Lad os prøve at vende os mod de private virksomheder, at få folk ud i privat beskæftigelse, i privat produktion. For det er på den måde, man efter en tilskyndelsesperiode bedst hænger fast i et arbejde.

Og så kunne man godt bruge det instrument at kræve, at folk kommer i arbejde allerede efter første ledighedsdag. Men det er dårlig offentlig service at aktivere folk med det samme, siger man i arbejdsformidlingerne rundt omkring i landet; man skal først igennem en lang sagsbehandling, og det er der mange mennesker der ikke kan forstå.

Jeg vil slutte af med et brandgodt citat, som burde være overskriften for denne debat. Jeg har fundet det i et debatoplæg om fremtidens velfærdssamfund, »Velfærd med vilje«, og dér står:

»At tillade passiv forsørgelse i årevis af mange tusinde mennesker uden rettigheder og pligter til andet end penge, er ikke et velfærdssamfund værdigt.«

Det er genialt skrevet, og jeg håber, at Socialdemokratiet vedkender sig det.

Pia Christmas-Møller (KF):

Mange beskylder politikere for at være kortsynede og svinge i takt med de ugentlige, ja snart daglige meningsmålinger.

Og vi kritiseres for at krybe i skjul, når det drejer sig om diskussioner om de langsigtede perspektiver, specielt hvis det kan indebære noget ubehageligt.

Efter debatten i dag må jeg desværre konstatere, at mange af disse kritikere faktisk har meget ret.

Det startede ellers så flot med, at Enhedslisten satte et langtrækkende tema på dagsordenen, for forespørgslen lød således:

»Hvad kan regeringen oplyse om målsætningen for udviklingen af det danske velfærdssamfund?«

Endelig synes man at have fået et bredt tema på dagsordenen, som rækker ud i fremtiden.

Men hvad sker der så? Der sker det, at vi får en mellemting mellem en velfærdsdiskussion og en socialpolitisk diskussion. Men vi får ikke de lange linier præciseret, vi får ikke den langsigtede diskussion, og det synes jeg er ærgerligt, for hvad burde man kunne forvente af politikere, ud over at de håndterer dagens problemer? Man burde vel kunne forvente, at de ikke blot udelukkende forholder sig til det, der skete i går, men også tør se ind i morgendagens verden og tør forberede, hvad det er, der skal til for at løse de problemer og imødekomme de udfordringer, som venter om hjørnet.

Det kan godt være, at fru Mimi Jakobsen ikke kan bruge rapporter og fremskrivninger og tal og al den slags til ret meget. Det kan også være meget kedeligt, og man skal heller ikke forfalde til alene at svinge rundt i fremskrivninger; det er jeg enig i; men efter min mening har vi, jeg havde nær sagt – med formandens tilladelse – en forbandet pligt til også at forholde os til, hvad det er for en udvikling, der er i gang. Og dér er det jo altså sådan, at den udvikling, der er i gang i dag, og som har været det i de seneste årtier, går ud på, at man under overenskomstforhandlingerne driver arbejdstiden nedad, og at vi her i Folketinget og ude i kommunerne tvinger det offentlige serviceniveau opad.

Det er simpelt hen bare det, man har forholdt sig til i Finansministeriets budgetredegørelse fra 1996, og man har så sagt, hvad der vil ske, hvis udviklingen fortsætter uændret, for vi ved jo, at befolkningstallet vil ændre sig, og at befolkningens demografiske sammensætning vil ændre sig: at der bliver født få børn, og at de ældre bliver ældre. Det ved vi; det er uafvendeligt.

Og hvad stiller vi så op med dét? Hvad er det, vi så vil? Vil vi bare have, at det bliver finansieret via skattestigninger eller ved fornyet gældsstiftelse?

Det er jo dog nogle ganske afgørende spørgsmål at få svar på, og derfor ærgrer det mig, at statsministeren kryber uden om dem og kryber i

skjul i ly af, at debatten i dag efterhånden har udviklet sig til mere at blive en socialpolitisk debat uden særlig meget konkret kød på. Og det ærgrer mig, at vi ikke får at vide, hvilken strategi regeringen vælger, for det betyder jo noget for, hvilke forslag vi kan forvente fra regeringens side. Jeg synes, det er trist, og jeg synes, det er ærgerligt.

Socialministeren prøvede i sit afsluttende indlæg at tage handsken en lille smule op ved at spørge: Hvor er Det Konservative Folkepartis forslag? Og derfor vil jeg gerne helt personligt sørge for, at socialministeren får vores udspil overbragt.

Det ene hedder »Vækst og velstand«, og det andet hedder »Balance '97«, og vi har flere. Vi har forslag til en bistandsreform, og vi har et velfærdsoplæg. Vi har faktisk prøvet at tage udfordringerne op.

Det kan godt være, at det ikke kan bruges alt sammen; det skal jeg da ikke stå her og påstå at det kan; men vi har forsøgt at forholde os til de udviklingstendenser, som vi ved ligger i kortene.

Vi har i dag fået konstateret, at der er bred enighed – ikke fuldstændig enighed, men bred enighed – om, hvilke forventninger vi stiller til velfærdssamfundet, hvilke forventninger vi har om, hvad velfærdssamfundet skal kunne yde os, og hvilke goder vi gerne vil dele ud af. Og det er glædeligt at høre, at der også er bred enighed om, at vi skal have større fleksibilitet på seniorområdet, for hele den debat, der udspandt sig på baggrund af det radikale indlæg, synes jeg var god og fremadrettet. Men vi mangler en diskussion om, hvordan vi så skaber mulighederne.

Jeg er enig i, at vi skal have høje ambitioner, at vi skal sige, at vi også vil have velfærdsmuligheder i det nye årtusinde, men vi er også nødt til at forholde os til, hvordan vi så skaber forudsætningerne, og her er det jo, at en række økonomer og analytikere peger på, at der altså er nogle massive problemer, som regeringen undervurderer og slet ikke forholder sig til, selv om de ligger lige om hjørnet.

Vismændene har f.eks. for nylig, i november måned, peget på, at det solide overskud på betalingsbalancen vil blive stærkt reduceret i 1997 for helt at forsvinde i 1998, alene fordi energiindtægterne fra oliesøen fader ud. Alene dét vil give os problemer inden for blot 2 år! Men vi har ikke fået noget bud fra regeringen, og sådan kunne jeg blive ved.

Vismændene peger f.eks. også på udviklingen i antallet af overførselsindkomstmottagere, og de siger: Her er altså et problem, man bliver nødt til at forholde sig til. Men regeringen vil ikke forholde sig til det; man vil hellere søge skjul i pæne ord og dagens og vejens politik under indtryk af, at det hele jo går meget godt. Det er ærgerligt, og jeg synes, det er synd, at vi ikke kunne komme lidt videre i debatten her i dag.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jamen jeg siger jo netop, at vi skal se fremad, men det mener jeg bare ikke at man gør ved alene at foretage nogle fremskrivninger, der går ud på, at hvis alt går, som det plejer, så vil det om 10 år se sådan eller sådan ud, for det kan man da sagtens regne ud; det kræver altså ikke den store regnekunst.

Det, jeg prøvede at drage ind i debatten, var, hvordan dagligdagen om 12-15 år vil være for de måske 100.000 børnefamilier, der til den tid vil have fjernarbejde, altså arbejde på en hjemmearbejdsplads, for det er et helt andet samfund.

Hvad hvis de ikke skal bruge daginstitutioner mere? Og hvad hvis de bosætter sig i nærheden af deres forældre i stedet for at bosætte sig i nærheden af deres arbejde eller uddannelse, hvilket de jo kan gøre, fordi de kan bosætte sig hvor som helst? Hvad med boligstøtten? Hvad med alle disse ting?

Og det er selvfølgelig spændende at kigge ind i krystalkuglen for at se, hvad det er for et liv, vi vil leve i Danmark om 10-15 år, altså i år 2010 eller 2015, og det kan vi alle sammen sagtens slå op i diverse redegørelser, og det er helt i orden, men jeg mener bare ikke, at det fortæller forfærdelig ret meget om, hvilke prioriteringsbehov vi vil have til den tid, og hvilke krav der f.eks. vil blive stillet til den sociale sektor eller til hele vores velfærdssamfund. Det er det, der er min pointe.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil meget gerne takke fru Mimi Jakobsen for hendes besvarelse, og så vil jeg lige uddybe mit forrige indlæg, for jeg fik ikke rigtig tid til at kommentere det konkrete eksempel, som var afsættet for fru Mimi Jakobsens ordførerindlæg:

Jeg er helt enig i, at den omtalte tv-udsendelse om, hvordan Landbrugets EDB-Center sim-

pelt hen har nedlagt en stribe ganske almindelige edb-assistentstillinger og forlagt dem til Indien, gjorde et stort indtryk; men problemet er, at når vi nu ser det på tv, gør det dybt indtryk på os, men at vi faktisk igennem en årrække har vidst, at sådan er udviklingen. Det dér med hjemmearbejdspladser, og det dér med, at man i Indien kan dreje et lokalnummer for at tale med én på hovedvirksomheden et helt andet sted på kloden, har vi jo igennem nogle år vidst ville komme.

Og da er det igen, at det er lidt for sent at reagere på tingene, når de først er her; det er noget nemmere at forebygge, og dér forstår jeg at vi i virkeligheden er enige, fru Mimi Jakobsen og jeg, og det er jeg glad for. Det er bare ærgerligt, at vi ikke fik lejlighed til at dyrke lige præcis den del af diskussionen i dag, for det var faktisk sådan, jeg havde forstået oplægget fra Enhedslisten. Det er det, jeg ærgrer mig over.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg er helt enig i, at det ikke drejer sig om tv-udsendelsen som sådan, og at det er fuldstændig rigtigt, at det er sagt før – og i al beskedenhed vil jeg sige, at det faktisk stod i erhvervsredegørelsen både i 1993 og i 1994 og i 1995 – men det, jeg prøver at drage en parallel til, for ikke bare at foretage en globalisering, for det er jo ligegyldigt, hvor man er i verden, er også den revolution, der sker herhjemme, når det bliver ligegyldigt, hvor vi bor, fordi vi kan blive uddannet og passe vores arbejde og i det hele taget gebærde os helt andre steder, end vi gør i dag, og måske med et helt andet familielivsmønster, for det synes jeg hører med, når vi gerne vil kigge 10-15 år frem, og så er der altså nogle spændende prioriteringer. Men det kan vi måske snakke videre om en anden dag.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Så er vi tilbage til anden omgang af ordfører-rækken.

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal også gøre det kort her i anden omgang, og jeg vil bare sige, at vi er blevet bebrejdet, at vi har lagt op til en forholdsvis skarp debat, og nogle har ligesom antydnet, at det ville være rarere, hvis hele Folketinget under velfærdsdebatten kunne mødes i en form for enighed, og det kan man da godt, hvis man har det specielle behov, men det efterlader bare det reelle pro-

blem, at vi i virkeligheden er uenige om grundlæggende ting i velfærdssamfundet. Og i SF er vi altså tilhængere af at få den uenighed bragt frem under debatten, og derfor har vi stillet det dagsordensforslag, vi har stillet.

Og jeg må så sige til socialministeren, at når hun sagde, at problemet med vores dagsorden er, at den er for optaget af ydelser, må det enten skyldes, at socialministeren ikke har læst den, eller – hvis hun har læst den – at hun har glemt, hvad den indeholder, for vores dagsorden indeholder meget omhyggeligt stort set intet om ydelser.

Den indeholder tre ting:

Det første, og det, der er essensen, er, at hovedproblemet i velfærdsdebatten er masseudstødelsen, og det har intet med ydelser at gøre; det har noget at gøre med både at give plads til dem, der er på den grønne gren, fordi de får lov at deltage, og til dem, der er i den sorte gryde, fordi de ikke får lov til at deltage. Det har intet med ydelser at gøre.

Den anden pind drejer sig direkte om at forbedre den offentlige service de steder, hvor vi har ventelister på ældre-, på børne- og på sundhedsområdet, og det har heller intet med ydelser at gøre; det har noget at gøre med noget, som jeg troede at Folketinget i øvrigt var enig om, nemlig at det er uacceptabelt at have ventelister i et moderne samfund.

Og det sidste, vi siger, er så, at den borgerlige hetz mod velfærdssamfundet bør imødegås. I øvrigt forstod jeg også statsministerens første indlæg sådan, at han er træt af, at borgerlige politikere truer velfærdssamfundets grundlæggende bastioner og opfatter det som en voldsom byrde, at vi har et velfærdssamfund. Og det er såmænd bare en tilslutning til det argument, at det i virkeligheden er en styrke at have et velfærdssamfund, og at vi også konkurrencemæssigt er i stand til at begå os, selv om vi har et velfærdssamfund.

Det eneste, vi har om ydelser, er så, at vi foreslår, at man målretter ydelserne: væk fra dem, der har penge nok, og over til dem, der har brug for ydelserne. Det er det eneste, der er om ydelser i vores dagsorden.

Og jeg vil også sige til socialministeren, at der åbenbart er en tendens til at modernisere udtrykkene. F.eks. bruger man udtrykket trimninger, som jeg tror stammer fra langrendsløb, og det, der nu kaldes velfærdsreformer, kaldte man tidligere nedskæringer og besparelser. Og jeg indrømmer, at det er trendy at bruge de ord, men virkningen er faktisk den samme.

Og til slut vil jeg så sige, at jeg blev lidt for skrækket over at høre statsministerens voldsomt kærlige invitation til De Konservative på boligstøtteområdet, på bistandslovsområdet og på førtidspensionsområdet, for hvad er konsekvensen?

Konsekvensen er, at hvis De Konservative happer til det, der hedder boligstøtten, vil et almindeligt pensionsægtepar, der kun har den nøgne folkepension, miste 16.000 kr. i forhold til, hvis reformen ikke bliver gennemført. Og må jeg så ikke sige, at det ikke er en trimning eller en reform, der her er tale om, for det hedder i almindeligt dansk sprogbrug en nedskæring over for nogle grupper, der efter min opfattelse ikke har brug for den.

Men kigger man på hovedlinjerne i bistandslovsreformen – det er jo lidt utydeligt, for arbejdet med den er ikke nået til vejs ende endnu – så sagde statsministeren med et citat fra fru Mimi Jakobsen: Vi skal ikke give os på principperne. Men er det ikke at give sig på principperne, når vi gør den enkeltes ansvar til et hovedprincip i en ny bistandslov og dermed i virkeligheden bevæger os væk fra det fælles ansvar, og det er for mig at se hverken en trimning eller en velfærdsreform, der her er tale om; så er der tale om et grundlæggende brud med hele den velfærdstænkning, der hidtil har præget dansk sociallovgivning.

Så derfor stilfærdigt til sidst: Nogle gange er man nødt til med Hørups ord at dele sig efter anskuelse; derfor er man nødt til at have de skarpe diskussioner, hvilket den dagsaktuelle politik også viser.

Jeg vil meget advare regeringen imod at gå ud og lave velfærdsreformer eller –trimninger med det boligstøtteindhold, der er lagt op til, og også advare mod det, der vil blive resultatet af en bistandslov, der eventuelt gennemføres sammen med De Konservative. Det vil alvorligt forværre de problemer, der er i bunden af vores samfund, og de er allerede store.

Bjørn Elmquist (RV):

På et møde, jeg havde for nylig i min valgkreds, Lyngby-Tårnbæk-kredsen, var der også en lokal erhvervschef med, og han kunne fortælle en historie om et stort udenlandsk firma – jeg mener, det var fra Japan – der havde undersøgt vilkårene, mulighederne, omstændighederne ved at slå sig ned i forskellige lande og oprette en filial. Man var støppet ved Danmark i den nordlige udkant af København, og det vigtigste

argument for at slå sig ned i Danmark var vores homogene samfund, vores velfærdssamfund, for her var der stabilitet, her var der ro, her var der en veluddannet arbejdskraft, og her var der et stort potentiale. De ledende medarbejdere, som skulle komme hertil fra udlandet, kunne altså bosætte sig i et land, hvor de også kunne få en høj levestandard.

Det er sjældent, man hører den slags beretninger, for normalt er det noget med, om vi er konkurrencedygtige, om lønnen er lav nok, og om folk løber hurtigt nok. Hvis de ikke løber hurtigt nok, mister de jobbet, og man tager nogle af alle de andre, der står og venter. Men her var det altså den anden vej rundt.

Det får mig så her i anden omgang til at interessere mig lidt mere for den sociale arv – et mærkeligt udtryk og begreb. Normalt er arv, kulturarv, den nationale arv, den fædrene arv osv. noget positivt, et plusord, men når vi taler om den sociale arv, så ved vi, at det for det meste har et negativt indhold. Det tror jeg vi skal se at få gjort op med, og det lovkompleks, som vi her har talt om, selv om vi ikke har løftet sløret for detaljer i det, så dog alligevel adviseret, at det er på vej, vil også forholde sig til den sociale arv og forebyggelse. Forebyggelsen er det allervigtigste.

Den sociale arv kan godt have positive elementer, nemlig det forhold, der ligger i, at børn fra familier, som har styr på det, også får styr på deres liv – typisk og alt andet lige. Men det meget negative er jo, at i de familier, hvor det slet ikke er tilfældet, dér går det lige så galt, som det har gjort i de foregående generationer.

Vi havde jo en temmelig hidsig og intens debat om voldspakken ved nytår og i de første uger af denne måned, og dér så vi udstillet for os alle sammen, hvordan det går rigtig galt, når den sociale arv gør sin virkning, for så er det virkelig taberne, der ender derude, hvor store dele af både det politiske liv og befolkningen mener, at det eneste eller det bedste, vi kan gøre ved dem, er at sikre, at de sidder længere tid i fængsel.

Det er altså, når den sociale arv virkelig går derudad; den skal vi have brudt med.

Lad mig til allersidst sige, at jeg egentlig ikke deler fru Pia Christmas-Møllers noget negative vurdering af debatten her i dag. Jeg synes, at den indimellem har været interessant, og jeg synes, det er helt ved siden af, hvis man siger, at vi fra regeringens side – det gælder statsministeren og socialministeren, og det gælder de to

regeringsordførere – ikke skulle have været konkrete. Det må jeg på det bestemteste tilbagevise. Vi har annonceret konkrete udspil, som vil ligge på Folketingets bord i løbet af ganske kort tid.

Men hvad jeg har observeret med opmærksomhed var meget mere end en nuance mellem den konservative ordfører og Venstres ordfører. Den konservative ville jo diskutere cool cash, altså de økonomiske vilkår og præmisserne, hvorimod vi fra Venstres side fik en ganske interessant forholdning sig til de mere ideelle krav og forlangender til indholdet af en velfærdsmodel i Danmark. Se, det var ganske interessant. Jeg ved ikke, om det, at vi ser den form for identitetsforskel mellem de to partier, er noget, vi kan regne med vil fortsætte.

Tom Behnke (FP):

Jeg kunne under debatten ikke lade være med at sidde og tænke på, at det jo må være udtryk for et utroligt markeringsbehov, at både Enhedslisten og SF fremsætter forslag om motiveret dagsorden, at end ikke de to partier kunne finde sammen om at lave et fælles forslag om motiveret dagsorden. Vi ser jo også i ordlyden, tonen i de forslag om motiveret dagsordener, der er foreslået, at det her ikke er et spørgsmål om, at man prøver på at opnå noget som helst. Næh, det, det handler om, er skarpt at markere, hvor man står henne, og et behov for, at såvel SF som Enhedslisten skarpt markerer, at der også er forskel på de to partier.

Hr. Villy Søvnal gentog det, der er forkert, nemlig at de borgerlige skulle være imod velfærdssamfundet. Der er ikke noget, der er mere forkert, og det bliver ikke mere rigtigt af, at hr. Villy Søvnal gentager det igen og igen. Der er ingen borgerlige, der er ingen partier i dette Folketing, som har noget som helst imod velfærdssamfundet. Det, man kan diskutere, er, i hvilken grad staten skal gå ind og diktere, hvordan det skal se ud.

Forespørgselsdebatten går jo på udviklingen i velfærdssamfundet. Hvordan forbedrer vi velfærdssamfundet? Hvordan udvikler vi det? Ja, det kan jo ske ved, at Folketinget og det offentlige fastsætter endnu flere regler, endnu flere tilskud med deraf stigende skatter. Eller også kan det ske ved at give markante skattelettelser, sådan at man kan leve af sin løn og selv disponere sin fremtid og sin velfærd.

Fremskridtspartiet har den klare opfattelse, at velfærdsstaten meget nemt kan blive en trussel

for reel velfærd i samfundet. Jo mere regulering der kommer fra det offentliges side, jo værre ser det ud med den reelle velfærd ude i samfundet. Så den balance skal man passe meget nøje på.

Velfærd er jo også stoltheden ved, at man selv tjener sine penge og efterfølgende selv bestemmer, hvad man ønsker at bruge sine penge til. Velfærd er ikke bare at lade sig forsørge af det offentlige, tværtimod. Det kan være nødvendigt for nogen i kortere eller længere perioder, men det er ikke en velfærd i sig selv. Velfærd er følelsen af, at man slår til, at man har sin plads i samfundet, og at man kan yde en indsats.

Når ordføreren for forespørgerne, hr. Bruno Jerup, formentlig skal op og svare afslutningsvis, kunne jeg godt tænke mig at spørge: Hvad har Enhedslisten opnået med forespørgselsdebatten? Ja, man har opnået at få en række markeringer. Er vi kommet hinanden tættere? Det er vi næppe. Der foreligger to forslag om motiveret dagsorden; der er faktuelle fejl i dem begge, og om lidt vil de begge blive forkastet af et stort flertal i Folketinget.

Hvad har man så opnået med forespørgselsdebatten? Debatten, den målrettede debat frem mod konkrete tiltag til forbedringer af velfærd, er faktisk blevet slået ud af kurs i dag, så vidt jeg har kunnet læse forespørgslen, og det synes jeg er synd. Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre ordføreren for forespørgerne: Hvad har Enhedslisten egentlig opnået med den her forespørgselsdebat?

Bruno Jerup (EL):

Jeg vil da gerne starte med at takke både ministre og alle partiernes ordførere for debatten i dag. Jeg kan jo starte med den diskussion, som hr. Tom Behnke har rejst, for det er sådan set et meget væsentligt spørgsmål: Hvad kan man opnå med sådan en debat?

Det er klart, at vi fra Enhedslistens side ikke havde haft noget imod, at der kunne laves en fælles dagsorden, som havde et flertal i Folketinget bag sig, og som på klar og præcis vis pegede fremad i forhold til udviklingen af velfærdssamfundet.

Det er klart, at det kunne vi ønske os, men vi er også realister, og i modsætning til det, som hr. Tom Behnke og en del andre har været inde på, at velfærdssamfundet og udviklingen af og ønsket om velfærdssamfundet skulle være sådan et bredt spørgsmål, hvorom vi alle sammen bare er helt enige og ingen uenige, er vi i Enhedslisten tværtimod af den opfattelse, at der

i dette Folketing partierne imellem er dybe fundamentale uenigheder, og at det faktisk politisk er utrolig vigtigt også at få disse uenigheder frem. Det er den eneste måde, hvorpå man rent faktisk i praksis er i stand til at videreudvikle debatten om, hvordan velfærdssamfundet skal udvikle sig.

Derfor har vi ikke gået efter at vedtage en meget tynd og intetsigende dagsorden. Det har regeringen jo heller ikke været interesseret i, kan jeg sige, og der er heller ikke fra andre partier kommet henvendelse om, at man ønskede at moderere eller ændre i vores dagsorden i forhold til det vidtrækkende perspektiv, vi lægger ind i den.

Men selv om vi således ikke i dag, og det kan jeg fornemme på de ordførelser, der har været, er i stand til at vedtage en fælles dagsorden, der opstiller retningslinjer for, hvor meget den fremtidige velfærdspolitik skal udvikle sig, synes jeg alligevel, det er interessant at bemærke, at der er et skel i dette Folketing – det er såmænd hele forholdet til, hvad velfærdssamfundet er for en størrelse, og hvad det er for nogle opgaver, det skal løse – og skellet går meget klart og rent mellem højre og venstre side af salen.

Dette synes jeg er blevet udstillet i de taler, der er holdt af De Konservative og Venstre, og jeg synes også, at man med tilfredshed må notere, at det også er blevet fremstillet i de taler, der blev holdt fra regeringens og CD's side. Ikke forstået på den måde, at vi på nogen måde er enige i alt, hvad man er kommet med fra regeringens side, men vi må erkende – og det må vi ligesom tage til os – at der trods alt er et overlap, trods alt er nogle ideer, som er fælles for regeringen, SF og Enhedslisten.

Hvis vi ser på forholdet til dagsordenen, kan vi se, at Socialdemokratiet ikke var villig til at støtte Enhedslistens dagsorden, fordi de mente, den var meget udgiftskrævende, men det garanterer bare for, at Socialdemokratiet har læst Enhedslistens dagsorden korrekt: Den er udgiftskrævende, og den ændrer faktisk på nogle fundamentale principper, som både på kortere og lidt længere sigt vil give nogle helt andre retstilstande i forhold til sociale spørgsmål i det her land. Men vi forstod også, at man trods alt ikke var uenige i f.eks. det fundamentale princip, der hedder individualprincippet, sådan som det er tilfældet med SF.

Vi har brugt en del tid på at diskutere Venstres position, og jeg må sige, at Venstre i social-

politiske sammenhænge har noget, man kunne kalde en ren rodebutik, der går på, at der skal være flere udliciteringer, og at kampen om mestergrisen endnu ikke er sluttet, for så vidt angår Venstres holdning. Den debat kører åbenbart videre.

Det er også interessant se, hvordan De Konservative specielt i deres andet indlæg, efter at vi har diskuteret i over fire timer, kommer med en bemærkning om, at det søreme også er for dårligt, at der ikke kommer nogle mere langsigtede målsætninger, hvad de så ikke selv kom med i deres egen tale, hvor de havde rig lejlighed! Det kan godt være, at den konservative ordfører ikke har hørt efter Enhedslistens tale, men jeg mener rent faktisk, at vi både i vores ordførerindlæg og i den dagsorden, der er lagt frem, udstikker nogle retningslinjer, som er vidtrækkende – også mere vidtrækkende end dem, regeringen og selvfølgelig De Konservative overhovedet kan komme rendende med.

Vi beklager naturligvis, at SF har droppet et af deres grundlæggende principper, nemlig individualprincippet, og kan så konstatere, at de derfor ikke ser sig i stand til at støtte vores dagsorden.

Jeg vil så for vores vedkommende sige, at vi støtter SF's dagsorden, idet vi dog tillader os at læse den sidste sætning med vores egne briller på. Det vil sige, at vi ikke læser den med SF's briller på og ikke har den udlægning, som hr. Villy Søvnald kører frem med, men jeg håber ikke, at SF har noget som helst problem med det.

Vi kunne også konstatere, at vi på en lang række områder var enige i De Radikales synspunkter. Vi er måske uenige om, hvordan man præcis skal omsætte de synspunkter til virkelighed, men det mener jeg er noget, vi kan snakke om. Det er faktisk noget, vi er villige til at snakke også med Det Radikale Venstre om.

Enheden var måske ikke så stor i forhold til Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti, men vi kan se, at specielt CD har nogle synspunkter, der i vid udstrækning er parallelle med eller tæt på, hvad også Enhedslisten kunne have fundet på at sige. Jeg synes f.eks., at det er en meget god bemærkning fra fru Mimi Jakobsen, når hun siger: Vil vi have råd, så har vi råd. Jeg mener faktisk, at det er et ganske godt udgangspunkt, at det ikke handler om, hvorvidt vi har råd, men at det er et politisk valg, hvordan vi organiserer det her samfund økonomisk, og et valg, der handler om, hvorvidt vi har råd til vores velfærdssamfund.

Med de bemærkninger vil jeg sige tak for debatten.

Jeg synes faktisk, det har været en udmærket debat, og jeg ser frem til, at debatten og nogle af de synspunkter, der har været på banen, kan danne grundlag for den diskussion, vi skal have med socialministeren om ændring af nogle af de vigtige sociale love.

Jeg havde ikke forventet – det er der måske andre der havde – at vi her i dag skulle have en egentlig lovbehandling og en meget konkret udmøntning af, hvad der skulle laves rent socialpolitisk. Det var der små tiltag til i forbindelse med diskussionen om tilbagetræknings- og efterlønsordninger, men jeg synes trods alt ikke, det er det rigtige forum at diskutere love i en så snæver sammenhæng, så vi ser frem til en videre debat om de spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 46 af Bruno Jerup (EL) (se foran) forkastedes, idet 4 (EL) stemte for, 104 (S, V, KF, SF, RV, FP, CD og DF) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 47 af Villy Søvnald (SF) (se foran) forkastedes, idet 13 (SF og EL) stemte for, 95 (S, V, KF, RV, FP, CD og DF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 123: Forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver. Af socialministeren (Karen Jespersen). (Fremsat 11/12 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Grete Schødt (S):

Jeg vil i dag begrænse mig til at sige i min ordførertale, at i Socialdemokratiet tilslutter vi os